

د ډاکټر نجيب الله جنجالي شخصيت ته کننه

ليکوال:
محمد آصف خواتي

Ketabton.com

کال: ۲۰۲۰

سریزه

- ۱..... د ډاکټر نجیب الله جنجالی شخصیت ته یوه کتنه
- ۴..... افغانستان دخلک دموکراتیک گوند هېڅکله هم واحد گوند نه و
- ۱۰..... په تلپاتې کورنیو کشمکشونو کې ښکېل گوند
- ۱۷..... ډاکټر نجیب الله هېڅکله سپینه چپنه وانه غوښتله
- ۲۲..... د نجیب الله یوازینی هیله
- ۲۶..... آیا نجیب ملي شخصیت او شوروي ضد و؟
- ۳۰..... د ملي روغې جوړې د تگلارې طراح
- ۳۵..... اتل یا! ...
- ۴۱..... د اته ویش کلن خوب څخه راوینس شوي مبارزان
- ۴۶..... نجیب پلوي خلقیان څوک دي؟
- ۵۱..... دا لعنتي پوځ باید درې درې وړې شي!
- ۶۰..... دې سره لښکر برخلیک
- ۶۹..... د ۱۳۶۸ کال دکب د شپاړسمې د خونړۍ پېښې رښتیا
- ۸۲..... د افغانستان دخلک دموکراتیک گوند دویمه کنگره
- ۸۸..... دخلقیانو او جهادیانو بچیانو او پښتنو ځوانانو!
- ۹۸..... نجیب د بیرک کارمل د مدرسې غوره شاگرد
- ۱۰۵..... د غلطې نسخې او ناکامې تجربې مبلغین
- ۱۱۲..... نجیب الله تکره او بریالی ویاند
- ۱۲۱..... د لیکنودلرې په وړاندې غبرگونونه

سريزه:

هېرنشي چې ليکوال نه اديب دی، نه حرفوي ليکوال اونه يې دادبياتو په برخه کې زده کړې کړي خو شرايطو او مجبوريتونو اړاپستلی دی دهېواد دحالاتو په اړه څه وليکي . له بده مرغه دغوځ اکثريت افغانانو ژوند د مجبوريتونو يوه ټوليزه ده تردې چې افغان ځوان دژوند ملگرې هم په خپله خوښه نشي غوره کولای . دپېغلوڅخه خوڅوک پدې اړه پوښتنه هم نه کوي او دهېواد په زياتره سيمو کې دتوکو په څېر پېرل کېږي . دادافغانانو دگن شمېرمجبوريتونو دډک ژوند يوه ترخه بېلگه ده . هغه څه چې ليکوال يې وهڅولو اوکه دقيقاً وويل شي اړاپست د " ډاکتر نجيب الله جنجالي شخصيت ته کتنه" ليکنو لړۍ ته مخه کړي دامريکايانو او طالبانو ترمنځ دمخامخ خبرواترو دپيل سره هممهاله نجيب الله ته دکاذب شخصيت دجوړولو سيستماتيکو اوپلان شوو هلوځلو اواقدماتو پيلول و چې مرکزيې ارگ و . په پکتياکې دنجيب الله دقبر څخه دامنيت دشورا د مشر حمدالله محب زيارت کومه تصادفي پېښه نه وه . امرالله صالح دانگلوساکسون اشغال لاندې بلواکې واکمنۍ دملي امنيت دادارې پخواني رييس اود ولسمشراوسني لومړي مرستيال امرالله صالح هم دنجيب الله په ستاينه خوله پرانېستله ، په ټولنيزو رسنيو کې هم دنجيب الله د اتلولۍ کمپاين پيل شو اوحتی يوشمېر پرونيوېنستيپالو مجاهدينو چې يووخت يې نجيب الله دکابل قصاب، دکي جي بي جاسوس ، گوډاگي او وطن پلورونکي گناهه اودحکومت په وړاندې دسپېڅلي جهاد په نامه جنگېدل دنجيب الله دوطنپالنې ، مېړانې ، وړتيا اواتلولۍ سندري پيل کړې . دنجيب الله په اړه تبليغات او هغه ته دکاذب شخصيت ورکولو کمپاين هغه مهال لوړې کچې ته ورسېد چې دقطر په دوحه کې بين الافغاني مذاکرات پيل شول . دحکومتي اوطالب مرکچيانو ترمنځ خبرې اترې

ب

دنجیب الله د وژني د خلبړو بیستم تلین سره هممهاله پیل شولې. ارگ دې اړین فرصت ته په کتو سره دنجیب الله پلویان وهڅول چې دنجیب الله د مرگ تلین د لویې جرگې په خیمه کې ونمانځي. پدې اړه دا پوښتنه را پیدا کېږي چې ولې سرکال (1399)، داتلین نمانځل کېږي؟ که دمجاهد حامد کرزي اودنجیب الله دپلویانو په اند د اشرار کرزي په واکمنۍ کې دنجیب الله د مرگ د تلین نمانځنې ته اجازه نه ورکول کېده اودا کار یې سپېڅلي جهاد ته خیانت گڼلو تکنو کرات غني ولې پنځه کاله مخکې داتلین نه نمانځلو؟ دې پوښتنې ته ځواب محمداشرف غني په شان کوم نړیوال مفکر!؟ ته اړتیا لري اونه څېړنو ته. ځواب یې روښانه او هغه دادی چې اوس مهال دطالبانو او حکومت پلاوي په دوحه کې جرگه شوي دي ترڅو په هېواد کې دجگړې پای ته یوه لاره ومومي او هېواد ته سوله، ټیکاو او امن بېرته راستون شي. پداسې ځانگړو شرایطو کې ددې تلین نمانځنه ځانگړې موخې لري هغه په طالبانو فشار راوړل او یا دسولې دخبرو سبوتاژ. ټولونه معلومه ده چې نجیب الله دطالبانو له لوري ووژل شو منطقاً چې دتلین په نمانځنه کې به دطالبانو خلاف توندې ویناوې کېدلي اوددې وژنې عاملان به غندل کېدل چې دا ډول ویناوو کولای شول دسولې په خبرو منفي اغېزوکړي اودابهیر له خنډ او خنډ سره مخ کړي. دارگ ټیم په پرله پسې توگه هم په خبرو او هم په عمل کې ډول ډول دسولې ضد هڅې کړې دي چې دطالبانو په پټه دلورپورو چارواکو او په هغو کې دولسمشر دمرستیالانو امرالله صالح، سرور دانش او حمدالله محب طالب ضد او حتی پښتني ضد څرگندونې یې څرگندې بېلگې دي.

ددې نمانځنې څخه دا اخیستنه هم کېږي چې اشغالگر او مزدور حکومت یې پدې وروستیو اتلسو کلونو کې په مختلفو بڼو او ټیگۍ برگی. داو لس، سیاسي ډلو او په هغو کې دپروني دافغانستان خلق دموکراتیک گوند

دگېدې څخه راوتلو کوچنيو ډلو پر مجبوریتونو او احساساتو لوبې کړې او گټه يې ترې پورته کړې ده چې وروستی هڅه يې دنجیب الله دمرگ د تلین نمانځل دي ترڅو په دوحه کې په روانو مذاکراتو کې په طالبانو فشار راوړي، امتیازواخلي او پدې توگه دنجیب الله دتلین د نمانځنې له ډرامې هم گټه پورته کړي. ددې نمانځلې په اړه په خواله رسنیو کې دنجیب الله دپلویانو د تبلیغاتو څخه بنسکاري چې گواکې خلک او حتی دهغه سیاسي او وسلوال مخالفین هم دنجیب الله دمبارزې پرحقانيت پوهېدلي دي اودنوموړي داتلولی او وطن دوستی خبرې کوي. داتلانو په اړه چې زموږ په زمانه کې يې شمېر خورازیات دی ددې خبرې یادول اړین برېښي چې کورنی جگړه اتل نلري او داشغالونو اردلیان او پردیو واک ته رسولي چې نجیب الله یو له هغو څخه دی هېڅکله هم اتلان او ملي شخصیتونه نشي کېدای. دملي فکر لرونکو افرادو او ډلو، دپروني خلق دموکراتیک گوند دگېدې څخه راوتلو سازمانو او په هغو کې دنجیب الله دپلویانو څخه دا تمه کېدله چې دانگلو ساکسوني اشغال پر مهال داشغالگرو او دهغه دلا سپوڅي حکومت د مکارانه لوبو څخه دې پایلې ته رسېدلي وای چې هرگام او هره څرگنده او پټه هڅه، تدبیر او کړنه يې داشغال ددوام لپاره ده اودخلکو پراحساساتو او عواطفو لوبې کول دي. دساري په توگه دناتویي خونړي تیري وروسته اشغالگرو دولسي جرگې لومړۍ دورې ته دپخواني دافغانستان د خلق دموکراتیک گوند مشرانو او کدرونو لکه سیدمحمد گلابزوی، نورالحق علومي، عبدالکبیر رنجبر، ببرک شینواری او... ته امکانات ورکړل چې اولسي جرگې ته لاره ومومي او پدې ډول خلکو ته وښيي چې په افغانستان کې ولسواکي ټینگه شوې ده او دهرې سیاسي ډلې او عقیدې خاوندان د فعالیت کولو اجازه لري خو دلومړۍ دورې وروسته ددې گوند اړونده یواستازی په پارلمان کې ترسترگو نشو

که څه هم لسگونو کدرونو یې د ټاکنو په نامه پدې سیاسي نندارو کې برخه واخېستله. آیا دنوموړي گوند پرونیو غړو ته د اپوښتنه نه ده پیداشوې چې ولې یې ملگري او حتی د سازمانونو مشران اولسي جرگې ته لاره نه مومي؟ ددې پوښتنې ځواب لکه لمر وښانه دی چې اشغالگر د بلواک افغان دولت په پارلمان او ددولتي ادارو په مشرتابه کې هغه کسان غواړي وویني چې پرهغوی یې پانگه اچولې ده او په هغو افرادو هم پانگه نه اچوي کوم چې خپلواک ملي فکر ولري. داشغال وروسته لومړیو کلونو کې یې په پارلمان کې دمختلو ډلو استازو شتون ته اړتیا لرله چې افغانانو ته نوی بلواک نظام په سیاسي پلورالیسم ولاړ نظام معرفي کړي او اوس غواړي دنجیب الله دیلیوانو او همفکرانو څخه د طالبانو ددریځ دکمزورولو اود حکومت ددریځ دپیاوړتیا په موخه گټه پورته کړي. کله یې چې دا مراد حاصل شو بیا به دوی ته اجازه ورنکړي چې دنجیب الله تلین په شاندارو مراسمو ونمانځي، البته که دا حکومت په واک کې وي خوداسې ښکاري چې دادشر اوفساد دحکومت دوام ناشونی برېښي. دلیکوال له انده ډاکتر نجیب الله ته پدې موخه دکاذب شخصیت دجوړولو هڅه هم کېږي چې داشغال یواردلي داتل اوملي شخصیت په توگه معرفي کړل شي چې دانگلو ساکسوني اشغالگرو له لوري واک ته رسول شوي او په هغو کې محمد اشرف غني هم دملي زعيم کاذب شخصیت ترلاسه کړي او پدې ډول ناټويي اشغال ته هم مشروعیت ورکړل شي. همدا لامل دی چې د" ډاکتر نجیب الله دجنجالي شخصیت ته کتنه" لیکنو ته مې مخه کړه ترڅو دنجیب الله دجنجالي شخصیت مختلف اړخونه پدې لیکنو کې خپرل شوې وي. البته لیکوال دا ادعا نه کوي هغه څه چې په لیکنو کې ترسترگو کېږي د نوموړي د بشپړ شخصیت رښتیني انځور کاري او دا ناشونې ده چې یو حقوقي شخصیت په بشپړ ډول وپېژندل شي. د هر انسان پېژندنه ساده او آسان کار ځکه نه دی چې " هر څوک لکه

ج

سپوڙمی. یو تیاره اړخ لري چې هېچا ته هغه نه ورنښيي. "خوسره لدې دیوه سیاستوال ویناوو، کړنو او دکړنو پایلو ته په کتوسره داشونې ده چې دهغه دشخصیت په اړه نسبي سم قضاوت وشي. لیکوال هڅه کړې ده چې په لیکنو کې په خپلو احساساتو او ذهني تمایلاتو، دغه یا هغه سیاستوال، دغې یا هغې سیاسي ډلې اودنجیب الله همفکرانو اوسیالانو ته اویه خپله نجیب الله ته په سمپاټۍ اوانتي پاتۍ (خوشینۍ اوبدینۍ) لاسبری پیداکړي او واقعیتونه څرنگه چې لیکوال اخبستي دي په لیکنو کې انعکاس ومومي. خوپه کلکه هڅه شوې ده چې ددرواغو له ویلو، دحقایقو له تحریفولو اوتورونودلگولو په کلکه ډډه وشي. هیله من یم چې دالیکنې زمونږ هېواد څېړونکو اوتاریخپوهانو ته دنجیب الله دشخصیت دنسبي پېژندلو او دهغه دواکمنۍ دځېنومهمو پېښو په ارزونه کې یو کوچنی لاسوندوگرزي اوځوان نسل هم ترې گټه پورته کړي اوپوهېږي چې ډاکتر نجیب الله څوک و؟

په درنښت

د ډاکټر نجیب الله جنجالي شخصیت ته یوه کتنه

د افغانستان دروان ناورین پرمهال به داسې سیاستوال ونه موندل شي چې غوڅ اکثریت هغه تائید کړي بلکې دهغه اندونو، تگلارو، کړنو، گوندي او قومي تړاونو او حتی نامه ته په کتو سره سیاسي ډلې او ولسونه هغه یا تائیدوي او یایې نه تائیدوي. خو کله چې یو سیاستوال د اتل په نامه نومول کېږي، ریکلامیري او یا دنوموړي د اتل جوړونې هڅې کېږي که هغه یوشمېر د اتل په توگه نه مني لږترلږه هغه ملي خاین، قاتل، گوداگي، جگړه مار، قومي سوداگراو جاسوس ونه بولي. کله چې اتل ته خاین اودې ته ورته ناوړه لقبونه او نومونه ورکول کېږي، داسې یوه چاته اتل ویل منطقي او عقلايي نه بریښي. زموږ د هېواد د روان ناورین پرمهال افغانان د درجن درجن اتلانو شاهدان دي. په دولتي کچه هم د روانې غمیزې اصلي فیگورونو او کلیدي لوبغاړو ته رنګارنګ ویاړلي لقبونه لکه ملي اتل، دسولې اتل، د ملي یووالي شهید، د شهیدانو سالارو... ورکول کېږي اودولتي بنسټونه، څلورلارې، سپکونه او کوڅې د هغوی په نومونو نومول کېږي. هره سیاسي او قومي ډله د خپلو خیالي اتلانو د جوړولو لپاره کمپاینونه کوي او د مرګ تلینونه یې لمانځي. د هېواد د روانې غمیزې د ټولو اتلانو؟! په اړه اندونه او قضاوتونه یوشان نه بلکې وپشلي، متفاوت او متناقض دي چې دا بیا د هغوی اتلولي ترغټې پوښتنې لاندې راوړي خو پدې اتلانو او د وطن په خادمانو کې دوه تنه ډاکټر نجیب الله او احمدشاه مسعود هغه لوبغاړي دي چې د هغوی د اتلولۍ په اړه ډېر تبلیغات ترسره شوي اوله کېږي او د نورو اتلانو په پرتله د دوی په اړه قضاوتونه خورا پاشلي، متناقض او متضاد دي. ځېنې هغوی ته اتلان او د وطن خادمان وایي او نور بیا هغوی خاینان او جاسوسان شمیري. د ولس یوه برخه نجیب

الله اتل، ژمن سياستوال او ملي شخصيت او نور هغه خاين، گوداگي اوقاتل گڼي. مسعود ته هم ځينې اتل، ملي شخصيت او ستر مجاهد وايي او نور هغه خاين، جاسوس او جگړه مار بولي.

نجيب الله چې د افغانستان د خلک دموکراتيک گوند د ببرک کارمل ترمشرۍ لاندې د پرچم د ډلې غړيتوب درلود ځينې هغه پرچمي اوځوان نسل نوموړی خلقي گڼي. احمدشاه مسعود چې د افغانستان د اسلامي جمعيت غړی و، عادي افغانان نوموړی جمعيتي مجاهد او يو شمېر زده کړي افغانان هغه مائويست بولي. دلته دا پوښتنه را پيدا کېږي چې ولې د نجيب او مسعود د شخصيتونو په اړه تبليغات ډېر کېږي او ولې د هغوی په هکله اندونه او قضاوتونه دومره ويشلي او بشپړمتضاد دي؟ بنيايي دې پوښتنې ته واحد ځواب ورنکړل شي او ځوابونه هم وپشلي وي.

د ليکوال له انده لامل يې دادی چې دوی دواړو هغه څه په ښه توگه اورښتینولی ترسره کړل چې د افغانستان د روان کړکېچ بهرنيو اصلي لوبغاړو يا زبرځواکونو غوښتل اويا په بله وينا د خپلو بهرنيو بادارانو دستورونه او نخشې يې په ښه ډول اوگام په گام پلې کړي دي. لدې امله د هغوی بادارانو دوی ته مجازي او جعلي شخصيتونه ورکړل، د سياست څخه بې خبرو وگړو هغه ومنل چې گواکې نجيب الله او احمدشاه مسعود اتلان او د وطن خادمان دي. پر بله خوا په سياسي لوبو پوهو کسانو او دارين بصيرت خاوندانو د هغوی عملي کړنو، شعوري او غيرشعوري تېروتنو او خيانتونو، تورو کارنامو او د هغو پايلو ته په کتو سره چې هغه افغانستان ته وړاندي کوي او تباها کونکي وي، هغوی خاينان گڼي.

د نجيب او مسعود گډه کارنامه چې پايله يې د هېواد د ټولوسياسي، اقتصادي او پوهنيزو بنسټونو پوپنا کېدل، د افغانستان د پياوړي وسلوال پوځ له منځه تلل، په هېواد کې د وحشت او بربريت واکمنېدل او

افغانستان يې د تجزيې له گواښ سره مخامخ کړې، هغه د افغانستان د خلک دموکراتيک گوند د واکمنۍ د نسکورېدو له کبله د عمل جامه واغوستله. د دې ملي ضد بهير لوبغاړی نجيب الله او د هغه پرچمي ملگري په يوه اړخ کې او مسعود او د هغه اخواني پښتون دښمنه جهادي وروڼه په بل اړخ کې دي، پدې توپير چې نجيب الله دخپلې واکمنۍ پر مهال دافغانستان تباهی ته اړين بستر او شرايط چمتو کړل، مسعود او مؤتلفونو يې دشمال ټلوالې په جوړولو سره او د ملگرو ملتو د سولې د پنځه فتره اي پروگرام په شنډولو سره افغانستان برباد او تباه کړ .

د مسعود د کرغېړنو کارنامو په اړه لسگونه کتابونه او زرگونه مقالې ليکل شوي دي چې اوس د هېواد غوڅ اکثریت روڼ اندي د هغه د شخصيت په اصلي ماهيت پوهېږي چې د مجاهد په رول کې د مختلفو جاسوسي ادارو اجنټ، روند قومي متعصب، سکتاريست، جگړه مار، د جهاد داعيې ته خاين او د سولې قسم خوړلی دښمن و چې د هغه په اړه بحث د وخت ضياع ده خو د نجيب الله د ناولو کارنامو په هکله ډېرڅه نه ترسترگو کېږي. لدې کبله به په راتلونکو څو ليکنو کې د افغانستان د خلک دموکراتيک گوند په اړه چې ډاکترنجيب الله يې يو غړی او وروستی مشر پاتې شوی دی، لنډ بحث وشي چې غوښينه برخه به يې پدې گوند کې د نوموړي فعاليت ته ځانگړې شي. د لوستونکو څخه هيله کېږي که پدې هکله که خپل نظرونه څرگندوي، د ليکنو دالړۍ نقد يا بشپړوي دقلم او کلام عفت په پام کې ونيسي او د موضوع بهر له اضافي او حاشيوي تبصرو ډډه وکړي.

افغانستان د خلک دموکراتیک گوند هېڅکله هم واحد گوند نه و

ډېری پدې انددي چې د افغانستان د خلک دموکراتیک گوند (ا، خ، د، گ)، یوموتی گوند و. د دې گوند پخواني مشران، کدرونه او غړي هم دا سیاسي غورځنگ واحدگوند نه گڼي او چمتو نه دي دا ومني چې دا گوند یو واحد گوند نه، بلکې د خلق او پرچم د دوو جلا ډلو څخه جوړ غورځنگ یا ټلواله وه. دا لیکنه همدې مسئلې ته ځانگړې شوې ده.

د ا.خ.د.گ. د ۱۳۴۳ کال د جدې په یولسمه د کابل په شېرشاه مېنه کې د نورمحمدتره کي په کورکې په پټه د مؤسسې کنگرې په دایرېدوسره جوړشو. څرنګه چې هغه مهال د گوندونو قانون شتون نه درلود، جوړشوی سیاسي خوځښت یې (د افغانستان د خلک دموکراتیکه ټولنه، ونوماوه خو د وخت په تېرېدو سره د گوند په نامه وپېژندل شو. د گوند مشرتابه د ټاکنې لپاره پټې رایې واچول شوې او دکنگرې ټولو او ویشتنوبرخه والوتره کی اوشپرویشتنو بېرک کارمل ته رایې واچولې اوپدې توګه تره کی دگوند د مشر په توګه ومنل شو. مخکې لدې چې کنگره راوبلل شي د کنگرې د رابللو په موخه دکنگرې د تدارک اوه کسيزه کمېټه جوړه شوې وه چې غړي یې میرغلام محمدغبار، نورمحمدتره کی، بېرک کارمل، محمدعلي زهما، محمدصديق روهي، محمدطاهر بدخشي او میراکبر خیبر وو. د کنگرې په درشل کې پوهاند زهما او روهي بهرته د زده کړو لپاره واستول شول. پدې کمېټه کې په پاتې پنځو تنوکې د غبار وتره کي د سیاسي فعالیت مخینې اوپه روڼ اندوکې اعتبارته په کتو سره کارمل، غبار خپل سیال ګاڼه چې د گوند د مشر په توګه به راڅرګند شي. نو هماغه

دي چې د ډگر څخه د خپل سيال د اېستلو په موخه هڅې پيلوي ، په هغه تورونه لگوي ، د کمېټې په غونډو کې هم د يو بل خلاف دريغ نيسي او پايله يې دا کيږي چې غبار او زوی يې لدې خوځښت څخه لاره بېله کړي. خو کله چې کنگرې تره کې د مشر په توگه وټاکه د کارمل د رهبرۍ خوبونه په اوبو لاهو شول او د تره کي خلاف يې هم مبارزه پيل کړله. د تره کي خلاف د کارمل د درېدو لامل د نوموړي د نږدې ملگري سلطانعلي کشتمند لدې وينا چې گواکې تره کي کارمل ته رايه نه وه ورکړې ترڅو د کارمل په پرتله خپل محبوبيت ثابت کړي معلومېږي. پدې اړه د کشتمند د وينا خلاف يوشمېر عبدالکریم ميثاق او نور غلام محی الدين زرمالوا ته گوته نيسي چې کارمل ته يې رايه نه وه اچولې. کله چې د کارمل د رهبرۍ خوبونه په واقعيت وانه وښتل د گوند په دننه کې يې فرکسيوني هڅې پيل کړې ترڅو بريالی شو د گوند د رهبرۍ يوشمېر غړي د تره کي خلاف ودروي. د عبدالقدوس غوربندي په وينا د خپلو شپاړس تنو همفکرانو درې پټې غونډې يې راوبللې چې غوربندي يې يو برخه وال و. د دې فرکسيوني هڅو پايله دا شوه چې د ۱۳۴۶ کال د ثور د مياشتې په څوارلسمه د مرکزي کمېټې نوبتي غونډې ته چې په ده بوري کې د صالح محمد زېري په کور کې جوړېده، کارمل او انډيوالان يې ورنيشي او پدې ډول گوند په دوو ډلو وویشل شي. د دې خبرې يادول اړين برېښي چې د گوند د انشعاب يوازېنې لامل د گوند د مشرۍ پرسر سيالي نه وه بلکې د گوند د مشرتابه ټولنيز دريغ او ځېنو تکتيکي اختلافونو هم پکې ځای درلود. د کنگرې په درشل کې د تدارک د کمېټې په غونډو او ناستو کې دا اختلافونه د تره کي او کارمل ترمنځ ليدل کېدل چې هغه د راتلونکي جوړيدونکي گوند د نامه ، د گوند د بيرغ د رنگ ، د پښتونستان مسألې ، گوند ته د غړو د جلب او جذب ، د هغوی ټولنيز دريغ او په گوندي فعاليتونو کې د گونديانو د برخې

اڅپستنې په اړه وو. د گوند د نامه په اړه د کارمل وړاندیز حزب مردم افغانستان و. کارمل د گوند د بیرغ د سره رنگ سره همغږی نه و. کارمل ته د گوندي غړو ټولنیز دریغ مهم نه برېښېده، په گوندي غونډو او فعالیتونو کې یې د غړو گډون حتمي نه گڼه او د گوند په کرنا لاره (برنامه) کې یې د پښتنو او بلوڅو د حق خودارادیت د مسألې یادول اړین نه گڼل او دا کار یې د حکومتونو دنده شمېرله. خو په کنگره کې یې د تره کي دریغ ته غاړه کېښودله. د کارمل سره 9 تنه د مرکزي کمیټې اصلي او علی البدل غړي ووتل او د تره کي سره لس تنه پاتې شول.

دواړو ډلو د افغانستان د خلک دموکراتیک گوند په نامه فعالیت درلود پدې توپیر چې د تره کي تر مشرۍ لاندې ډلې دا.خ.د.گ. سره د کارگرې طبقې مخکښ او د کارمل فرکسیون ورسره د زیاراپستونکو مخکښ ورتړل. د کارمل سره غوڅ اکثریت هغه کسان ولاړل چې د شتمنو کورنیو څخه وو او د سلطنت، حکومت او سلطنت ته د نږدې کورنیو سره اړیکې لرلې همدا لامل هم و چې د هېواد د هغه مهال سیاسي ډلو د کارمل ډلې ته چې د پرچمیانو په نامه یادېده، سلطنتي کمونستي گوند او د تره کي پلویانو چې د خلقیانو په نامه پېژندل کېدل اشرافي گوند یاد او ه. د تره کي ډلې ته یې لدې امله خلقیان ویل چې د خلق جریډې د امتیاز خاوند نور محمد تره کی و او کله چې کارمل له تره کي جلا شو حکومت د کارمل ډلې ته د نشراتي ارگان د خپرولو اجازه ورکړه چې د پرچم په نامه یې نشرات کول او خپرونې یې وروسته له څه کم دوو کلونو هغه مهال د حکومت له لوري ودرول شوې چې د لینن د سلمې کلیزې په مناسبت یې په خپل اخبار کې د لینن د انځور د کارولو سر بېره د بارق شفيعي یوشعر خپور کړ چې لینن ته درود پکې ویل شوی و. خو پر بله خوا حکومت د خلق جریډې د شپږو گڼو د خپرولو وروسته اومه گڼه توقیف کړه او خلقیانو ته یې د څو ځله

غوښتنو سره سره د کوم اخبار د چلولو اجازه ورنکړه تردې چې صالح محمد زيری د خلقيانو د مرکزي کمېټې غړی د اطلاعاتو او کلتور په وزارت کې د احتجاج له امله وډبول شو.

هغه څه چې په يوه سازمان کې د تره کي او د کارمل د پلويانو شتون او ګډ فعاليت مخه نيوله، د هغوی ټولنيز دريځ، کليوالي او ښاري تړاو و چې د کارمل سره غوڅ اکثریت شتمن او ښاريان او د تره کي سره بېوزله او کليوال وو. منطقاً د دوو مخالفو طبقو او قشرونو د استازو شتون په يوه ګوند کې ناشونی برېښېده او هرومرو بايد دې مخالفو قطبونو يو بل دفعه کړي وای. هماغه دی چې کارمل له تره کي څخه خپله لاره جلا کړله. هغه کسان لکه غلام دستګير پنجشيري، عبدالحکيم شرعي جوزجاني او شهر الله شهپر چې د ټيټو او منځنيو طبقو څخه هم و او د کارمل سره تللي و، ونشوای کړای د پرچميانو سره پاتې شي، له پرچميانو بېرته جلا، د خلق کارګر په نامه ډله جوړه کړه خو بېرته د شهپر پرته د خلقيانو سره يوځای شول. د پرچمي غوربندي په وينا کارمل به شهرالله شهپر "اصلاح نه کېدونکی کليوال" باله. نوموړو هېڅکله هم د کارمليانو سره د خپل تګ او بېرته د جلا کېدو د لاملونو په اړه څه ندي ويلې خو ځېنې ملګري يې د کارمل څخه د هغوی د جلا کېدو لامل دا بولي چې کارمل د حکومت سره اړيکې لرلې او د پنجشيري او عبدالکریم هادي په زنداني کولو کې يې لاس درلود.

دا چې د پرچم ډېری مشرانو د لوړو طبقاتو او قشرونو استازيتوب کاوه، سلطنت، حکومت او سلطنت ته نږدې کورنيو سره يې اړيکې لرل چې نجيب الله هم پکې راځي، پر هغوبه تم شو. کارمل د پاچا د ځواکمن جنرال محمد حسين زوی و او د سلطنتي کورنۍ سره يې روابط ساتل. د نوراحمد نور پلار د کندهار په پنجوايي او لوګر کې زرګونه جريبه ځمکه لرله او د وخت له لويو ځمکوالو شمېرل کېده. اناهيټا راتيزاد د شاه محمود خان په کور کې

لویه شوله او ویل کېږي چې شاه محمودخان د پاچا کورنی ډاکتر، کرام الدین کاکړ هڅولی دی چې دانا هیټا سره واده وکړي. د سلیمان لایق پلار د شوربازار د مجددي د کورنۍ د جومات ملا و. هغه کورنۍ چې پاچا ته خورا نږدې وه. د میراکبر خیبر لومړۍ مېرمن هم د مجددي د کورنۍ څخه وه او سربېره پردې خیبر د داودخان خورا باوري سړی و. د نجیب الله پلار هم د داودخان له دوستانو څخه و او میرمن یې هم د محمدزیو د مخورو څخه ده. دا هم ویل کېږي چې د نجیب د کوژدې په مراسمو کې مارشال شاولي خان هم گډون کړی و .

پر بله خوا د خلقیانو د اړخ مشران او کدرونه په ټیټو او منځنیو طبقو پورې تړاو درلود. په یوه سیاسي غورځنگ کې د دا ډول مخالفو ټولنیزو دریځونو خاوندانو شتون او هغه هم پداسې یوه حالت کې چې غورځنگ د طبقاتي مبارزې او د زبېښاک د له منځه وړلو جنده پورته کړې وي، ناشونی برېښي. همدا لامل او د رهبرۍ پرسر مبارزه وه چې د گوند د جوړېدو سره سم اختلافونه پیداشي، د گډ کار جوگه نشي، لارې سره جلا کړي او پوره لس کاله او دوې میاشتې د یو بل خلاف د بنمنانه تبلیغات پر مخ بوزي او د ۱۳۵۶ کال د چنگاښ په میاشت کې د محمد داود د ځپونکې تگلارې له وېرې او د سیمې د کارگري او کمونستي گوندونو (شوروي، هند، عراق او ایران د تودې گوند) د فشارونو له کبله بیا یووالي ته غاړه کېږدي. دا یووالی پداسې یوه حالت کې ترسره شو چې د دواړو اړخونو لیکو، کدرونو او یو شمېر مشرانو ته د منلو وړنه و. هغه مهال پریو بل د بې اعتمادۍ کچه لدې ښکاري چې خلقي اړخ په پوځ کې د خپلو غړو لست مقابل لوري سره شریک نکړي. که څه هم پرچمیانو خپل پوځي غړي خلقي اړخ ته وروپېژندل خو خپل یو شمېر ملکي کدرونه یې پټ ساتلي وو. د دواړو ډلو ترمنځ بې اعتمادی او نه باور لدې هم معلومېږي چې کله د ۱۳۵۷ کال د ثور په پنځمه

د ظاهرأ واحد گوند ځېنې مشران د محمد داود حکومت له لوري بندي شول او حفيظ الله امين د خلقي اړخ پوځي مسؤل د مخکېنۍ پرېکړې له کبله خپلو اړونده خلقي پوځي ارتباطي غړو ته د پاڅون قومانده ورکړله، پرچمي پوځيان يې خبرنکړل. خلقيانو د ثور په اومه پاڅون وکړ او واک يې ترلاسه کړ.

يادونه: هغه څه چې تاسې پدې ليکنوکې لولئ دا خ.د.گ. د تاريخ کوچنۍ برخه هم نه ده. د دې گوند د تاريخ د انځورولو لپاره د يوه غټ تحليلي کتاب د ليکلو اړتيا ليدل کېږي. د ليکنو دا لړۍ په دې گوند کې يوازې د نجيب الله رول اوځای ته ځانگړې شوې ده.

په تلپاتي کورنيو کشمکشونو کې بنکېل گوند

د داسې گوند پته نه لگېږي چې له کورنيو کشمکشونو او يا انشعابونو سره نه وي مخامخ شوی. خو د بحث لاندې دا.خ.د.گ. اوه ويشت کلن (1371 / 2 / 8 - 11 / 10 / 1343) تاريخ د کورنيو تلپاتي کشمکشونو سرپېره د خلقيانو او پرچميانو ترمنځ د مخالفتونو او ناندريو ، حملې او مقابلي ، توطئو او دسيسو ، وژنو او تبعيدونو ، کودتايي هڅو او شخړو يوه غمگړې ټوليزه ده. د دې گوند تاريخ بايد په دريو پړاونو (يووالي ، جلاوالي او بيا يووالي) کې ترخپرنې لاندې ونيول شي. خو دا هېر نشي چې د دې دوو سيالو ډلو د مخالفتونو او د بنمڼيو کچه د بېلوالي (انشعاب) د پړاو په پرتله د يووالي او بيا يووالي په پړاونو کې خورا لوړه ده او قربانيان يې د دواړو اړخونو عادي غړي وو ، پدې توپير چې د پرچميانو په پرتله د خلقيانو داړخ قربانيان خورا ډېر دي. اوس به په لنډه توگه په يادو دريو پړاونو تم شو:

الف - لکه څرنگه چې په تېره ليکنه کې راغلي و چې د گوند په بنسټ اېنسودونکې کنگره کې دکارمل د مشرتابه خوبونه په اوبو لاهو شول. خپل ارمان ته درسېدو په موخه يې فرکسيوني هڅې پيل کړې. پر بله خوا يې د تره کي د تجريدولو او د مرکزي کميټې په غونډو کې بې مفهومه مباحثو ته لمن وهله چې تره کي لکه غبار له ډگره وباسي او يا دکارمل ارادې ته غاړه کېږدي. د تره کي د تجريد په موخه يې تل "ټينگار کاوه چې تره کي بايد عمومي رهبري وکړي او ورځني کارونه ځوانانو ته پرېږدي. د دې وړانديز موخه څرگنده وه چې د تره کي اړيکې له گوندي کدرونو سره وشلوي.

کارمل د مرکزي کميټې په نوبتي غونډو کې د جنجالي او په ځېنو مواردو کې ماشومانه خويلان شوې لمسونکې مسألې مطرح کولې. پدې اړه صالح محمد زيری د يوې غونډې په هکله د کارمل لاندې وړانديز راوړي: "راسئ

هر يو خپل عیبونه په خپله ووايو او د خپلو نواقصو په اړه اعترافونه وکړو ... ، د تره کي د څرگندونو وروسته کارمل ورته وويل چې يعنې خودخواهي لري ، ده په خندا ځواب ورکړ ، خود خواهان نو ټول يو ، کارمل ورته وويل نور څه کوي ته يې که نه؟ ده بيا په خندا ځواب ورکړ ، بلې خود خوا نو يم ، کارمل وويل ما همدا غوښتل چې پخپله ووايې چې خود خواه يې . په دغه وخت کې نورو مداخله وکړه او دغه موضوع پای ته ورسېده . "بنايي ځينو لوستونکو ته دا ډول څرگندونې معمولي ښکاره شي خو د سياستوالو سره بنايي چې په خپلو او د نورو سره دپلوماتيکه ژبه وکاروي او د پېغورونو او تورونو لگولو او د سپکاوي ډډه وکړي چې نن يې موږ د هېواد لوړپوړي چارواکي لکه صالح او اتمروينو چې پرون يې غني ته سپکې سپورې ويلې اون گډ کارورسره کوي . دا ډول وگړي هېڅ ژمنتيا نلري يوازې اويوازې دواک په فکر کې وي او هرې کرغېړنې معاملې ته چمتو وي .

په دې پړاو کې چې گوند د کوچني ماشوم په څېر لا کوڅو ته نه و راوتلی او ظاهراً گوند يوموتی برېښېده خو عملاً په گوند کې دوو مشرانو (تره کی او کارمل) شتون درلود او پلويان يې هم څرگند وو . دگوند انتخابي مشر تره کي په کارمل او د هغه په پلويانو تردې کچې يې باوره و چې هغه د چين دسفارت مخې ته مظاهره تنظيم کړې وه خو کارمل اوپلويان يې په هغې خبرنکړل . کارمل د دې مظاهرې خبر د نړيوالو راډيوگانو اورېدلې و . کارمل د مرکزي کمېټې په غونډه کې د مظاهرې په اړه پوښتلي و او تره کي ورته ويلي و "بنايي زموږ ملگرو کړي وي "خو زياترو اعتراض کړي و چې مرکزي کمېټه خبره نه ده او مظاهره کېږي . پدې مظاهره کې د دولس تنو شاوخوا د گوند مشرانو او غړو لکه صالح محمد زېري ، عبدالکریم میثاق ، داکتر شاولي ، حفيظ الله امين او عبدالقيوم نورزي برخه لرله . مظاهره کونکي د ښار په يوه ټاکلي ځای کې راغونډ شوي وو ، په څو ټکسيانو کې کيناستل

اود چين سفارت مخې ته يې د چين او امريكا د سياستونو خلاف د خو دقيقو په ترڅ كې شعارونه وركړل او په هماغه ټكسيانو كې په بېره سيمه پريښودله .

د گوند د جوړېدو څه موده وروسته د كارمل پلويانو په ښكاره كارمل ته كمپاين پيل كړ. د ساري په توگه د گوند دوهمه كليزه دتره كي په كور كې لمانځل كېده . پدې مجلس كې بارق شفيعي د گوند د جوړېدو په مناسبت يو شعر لوستی و چې د شعر ستره برخه د كارمل او اناهيتا راتيزاد ستاينې ته ځانگړې شوې وه. د دې ستاينې په غبرگون كې محمد طاهر بدخشي په بارق غږ كړی و " كښينه مداح" او وروسته لدې غونډه كې كېچنه شوې وه. بېله شكه چې كله په يوه غونډه كې د گوند د مشر د ستاينې پر ځای د گوند د دوهم شخصيت ستاينه كېږي په واقعيت كې د موازي مشر جوړولو ته كمپاين دی. د دې پېښې پنځه مياشتې وروسته د ۱۳۴۶ كال د ثور په څوارلسمه كارمل او پلويانو يې د گوند سره اړيكي وشولې. د ا.خ.د.گ. په نامه يې خپل گوند جوړ كړ او پدې ډول دوه موازي گوندونه راڅرگند شول. ب- د انشعاب په لس كلن پړاو كې د وارو ډلو د يو بل په پټه په خپلو اعلاميو (شپې پانو) او مېټنگونو كې د روا او ناروا تورو نو او تومتونو څخه ډډه نده كړې تردې چې پر چميانو د نور محمد تره كي بيوگرافي وليكله او د شپې پانې په څېر يې په خپلو ملگرو او پوهنيزو بنسټونو كې ووبشله چې د خلقيانو او تره كي په پټه د روا او ناروا تورو نو د لگولو ترڅنگ تره كي د سي آي اي جاسوس معرفي كړی و.

ج- د ا.خ.د.گ. په نامه د خلق او پرچم ټلوالې د بيا يووالي پړاو په دوو (له واک څخه مخكې اوله واک څخه وروسته) برخو او د واکمنۍ دوره يې د خلقي او شوروي- پرچمي برخو وېشل منطقي ښكاري. د واک څخه مخكې دوره لنډه وه او داسې څه پكې نه ترسترگو كېږي چې پرې بحث وشي. خو كله

چې خلقیانو په یوازې سرد محمد داود حکومت رانسکور کړ او په ارگ کې پرچمي افسرانو چې شمېر یې اوه لس تنه اټکل کېږي د نظام په ملاتړ کې ودرېدل او د مهتاب کلاد توپچي لوا پرچمي قوماندان مشهور په خلیل سگباز هم د پاڅون په لومړیو گډو کې خپله لوا د خلقیانو خلاف وکاروله، پر یو بل بې اعتمادې لورې کچې ته ورسېدله.

که دواړو ډلو د انشعاب په دوره کې د مقابل اړخ د اعتبار د کمزورولو په موخه د یو بل خلاف تبلیغات پرمخ وړل، د واک د ترلاسه کولو وروسته د کلیدي دولتي څوکیو د ترلاسه کولو په موخه کشمکشونه پیل شول. که دې کشمکشونو ته د واقعینې له کړکۍ وکتل شي خلقي اړخ ته د انتقاد د گوتې نیول بې انصافي برېښي ځکه چې په پاڅون کې یوازې خلقیانو برخه لرله، لسگونه تنه یې دارگ د ساتونکو او ښایي د پرچمیانو په گوليو (مرمیو) ویشتل شوي وي او ژوند یې له لاسه ورکړي وي خو بیا هم د کارمل ډلې په حکومت کې نیمايي برخه غوښتله چې اخلاقاً هم داسې غوښتنه سمه نه برېښي. کله چې د پوځي پاڅون وروسته د سیاسي بېرو غونډه وشوه او د حکومت د جوړېدو او مرکزي کمېټې ته د پاڅون د مرکزي لویغاړو د راپورته کولو مسئلې د غونډې آجندا وټاکل شوه، کارملیانو په حکومت کې د فیهتي فیهتي وړاندیز وکړ او مرکزي کمېټې ته یې د پوځیانو را پورته کولو سره پدې نامه مخالفت وښود چې هغوی اړینه سیاسي پوهه نلري. کارملیان پوهېدل چې په پاڅون کې خلقیانو برخه لرله او که هغوی مرکزي کمېټې ته لاره مومي او پدې ډول په مرکزي کمېټه کې خلقیان اکثریت ترلاسه کوي. خوشل میاشتنې وروسته چې کله کارمل اوملگري یې په شوروي ټانکونو سپاره په گوند او خلکو وټپل شول همدا اتلان یې د سیاسي بورو غږیتوب ته راجگ کړل او د امهال بیا د سیاسي پوهې د نلرو مسئله مطرح نه وه .

د کارمل انډيوالان د لوړو دولتي څوکیو داسې لیوال وو چې سلیمان لایق او بارق شفيعي گواکې چې شاعران او ادیبان دي باید د اطلاعاتو او کلتور وزیران شي او د سیاسي بېرو په غونډه کې یې یوبل ته توندې خبرې هم کړې وې. بالاخره چې دا ښاغلي قانع، خوښ او کړکېچ حل شي د اطلاعاتو او کلتور وزارت یې په دوو برخو وویشلو چې دواړه د خپل مسلک او تجربې پر اساس وزیران شي. خو کله چې د طب ډاکتر نجیب الله د څارگرې ادارې (خاد) مشر مقررېده هېچا او په هغو کې په خپله نجیب ونه ویل چې دایې مسلک نه دی او په امنیتي چارو کې تجربه نلري. همدا لامل و چې په خاد کې بېسارې شکنجې ترسره کېدې او د خادستانو دکړنو څخه ولس سرټکاوه ځکه چې مشر یې د دې ادارې دکار او دمسولیتونو د څرنگوالي سره آشنا نه و.

د گوند د واکمنۍ په څوارلس کلنۍ موده کې د خلقیانو او پرچمیانو ترمنځ شخړې، جنجالونه، یوبل ته د توطیو او دسیسو د جوړولو، زنداني کولو او تبعیدولو او کودتایي هڅو لري. خورا اوږده ده خو مشت نمونه خروار یوازې به د یوبل خلاف یا په دقیقه توگه د یوه اړخ له لوري د یوې ناکامې اوبلې بریالۍ کودتا یادونه وشي. پر کودتاگانو بحث لدې کبله کېږي چې نجیب الله یې یو لوبغاړی دی او دلیکنو لري. هم دنوموړي جنجالي شخصیت ته ځانگړې شوې ده.

د ثور د اومې پوځي پاڅون وروسته پېښو وښودل چې کارمل د دې پاڅون سره مخالف و ځکه چې پاڅون خلقیانو ترسره کړ او تره کی بیا دگوند او دولت د مشر په توگه راڅرگندېده. همدا لامل و چې د نوې واکمنۍ خلاف یې دریغ غوره کړ د حکومتې چارو د سبوتاژ نه نیولې تر ورانکاره کړنو او آن ترکودتا پورې. هماغه دي چې د خپلو ارادتمندانو پرمټ یې دخلفي حکومت ضد تحریکات پیل کړل چې په ملکي برخه کې نجیب الله او محمود

بريالي ته كليدي رول ورکړل شوی و. دواړو په نوبت د کابل هوټل يوې کوټې ته راتلل او خپلو پرچمي ملگرو ته يې اړين دستورونه ورکول. د استخباراتو ادارې (اگسا) پدې اړه اسناد برابر او په سياسي بوروکې هغه وښودل شول او د پرچميانو په شمول ټولو پرېکړه وکړه چې نجيب او بريالي د گوندي ضد فعاليتونو له کبله په ايران او پاکستان کې د سفيرانو په توگه مقررشي. خو وروسته کارمل تره کي ته ويلي دي چې دنجيب او بريالي سربيره دى (کارمل) نوراحمد نور، اناهيتراتبزاد او عبدالوکيل هم غواړي سفيران شي. د دې وړانديز څخه دا معلومېږي چې کارمليان دې پايلې ته رسېدلي و چې د دوى دولتي ضدکړنې د خلقيانو څخه پټې نه پاتې کېږي او د برنډېدو په صورت کې دوى نيول کېږي. داچې پرچميانو د خلقي حکومت خلاف نخشې لرلې د نجم الدين کاوياني له قوله تاريخپوه اعظم سيستاني ليکي چې کله کارمل دسفير په توگه چکوسلواکيا ته تللو په هوايي ډگرکې يې خپلو ملگرو ته ويلي و "خپلې ټولې هلې ځلې د تره کي او امين د رژيم د بدناملو په موخه وکاروئ." د پرچميانو د خلقي حکومت ضد کړنو پايله دا شوه چې د سنبلې په مياشت کې د پرچميانو له لوري د پوځي کودتا د توطيې دکشف اعلان خپور، په کودتا تورن کسان بندي شول، د هغوى اعترافونه هم په حکومتي رسنيو کې خپاره شول او بيا د قوس په مياشت کې کودتاجيان او په بهرکې دکودتا مشران د ملي خاينونو په توگه اعلان او ترې و غوښتل شول چې افغانستان ته راستانه شي خو هغوى دسفارتخانو له شتمنيو سره په اروپا (چکوسلواکيا ، بلغاريا) کې پټ شول او د 1358 کال د جدې په شپږمه د شوروي اشغالگرو په ټانکونو سپاره افغانستان ته راغلل. ويل کېدل چې نجيب 21ميليون ريال په تهران کې دافغانستان له سفارت څخه وړي و .

پربله خوا دنجیب دواکمنۍ پر مهال د 1369 کال دکب په شپاړلسمه پدې نامه چې تنی کودتا کوله حکومتی خواکونواو د دوستم ملیشو په دفاع وزارت برید وکړ، لسگونه نیول شوي خلقي جنرالان اوافسران یې له محاکمې ووژل اودپنځو سوو زیات خلقي افسران، د مرکزي کمېټې غړي اوملکي کدرونه یې زنداني او پرهغوی یې داعدام اودبند حکمونه هم صادر کړل خو د کودتا اعترافات یې په رسنیو کې خپاره نکړل. دا څه نسیي، دکودتا تور یا دسیسه؟ دکب د شپاړسمې درې میاشتې وړاندې حکومت اوازې خپرولې چې تنی کودتا کوي. کله چې حکومت اوازې خپرولې چې تنی کودتا کوي منطقاً یې اسناد اوشواهد لرل نوولې یې مخکې لدې چې تنی کودتا وکړي، لسگونه تنه ووژل شي اوبساري مالي زیانونو اوورانیۍ وشي هغه او د نوموړي کودتایي ملگري ونه نیول؟ خلقيانو چې دپرچمیانو دکودتا دسیسه کشف کړه تورن یې ونیول ترڅو دتلفاتو اوورانیو مخه ونیسي اودکودتایانو اعترافات یې هم خپاره کړل خو نجیب دکودتا مخه ونه نیوله، پوځي نښته وشوه، انسانان ووژل شول، وړانۍ وشوې او دکودتا په تور د زندانیانو اعترافات یې هم خپاره نکړل دا بیا نسیي چې د تنی په نامه کودتا نجیب تنظیم کړې وه اوپدې ترڅه واقعیت بینن سیوان دافغانستان دشخړې د حل په موخه د م، م ځانگړی استازی هم پوهېده اود وخت د بهرنیوچارو پرچمي وزیر عبدالوکیل ته په ټوکو ویلي و چې "کودتا موپه خپله گټه تنظیم کړې وه." عجیبه داده چې یوبهرنی دپلومات پدې پوهېده چې نجیب د پرچمیانو په گټه کودتا تنظیم کړه اوخلقیان یې له ډگره واپستل خوځېنې لکه طوطیان لاتراوسه دکب دشپاړسمې خونړۍ پېښې په اړه د نجیب دکومت تبلیغات زمزمه کوي.

ډاکټر نجیب الله هېڅکله سپینه چینه وانه غوستله

نجیب الله په 1344 کال کې دا، خ، د، گ غړیتوب ترلاسه کړ او کله چې گوند په دوو برخو وویشل شو هغه د بیرک کارمل مشري ومنله. هغه د گوند د بنسټ اېښودونکې کنگرې پرمهال د څو نورو ځوانانو سره د تره کي د کورشاوخوا گزمه کوله که پولیس سیمې ته راځي چې دکنگرې برخه وال خبرکړي. نجیب په پښتو اودري ژبو بشپړ واکمن و او په انگریزي هم پوهېده، دژبې فصاحت یې درلود او غوره ویاند و. د دموکراسۍ په لسيزه کې د پرچم د ډلې په لاریونو او میتونکو کې ډېر ښه وځلېد. هغه د کابل پوهنتون د طب پوهنځي په لسو کلونو کې پای ته ورساوه او دا ورځې مودې زده کړولامل یې دا و چې هغه د زده کړو پرمهال دوه ځله زنداني شو. نجیب ډاکټر شو خو هېڅکله یې سپینه چینه وانه غوستله، دیوه ناروغ درملنه یې ونکړه، دیوه تېپي تپ یې پانسما نکر او نه یې چاته پیچکاري او سیروم تطبیق کړل بلکې د ده ترمشرۍ لاندې د خاد او واد د دوزخي دستگناه کار کونکو د شوروي اشغال ضد وسلوال او بې وسلې مخالفین شکنجه او وژل اود خپل هېواد په کلیو اوباندو یې د بمباریو او توغندیو د ویشتلو قوماندې ورکړې. زموږ د هېواد د روان ناورین پرمهال دوو تنو نورو حکمتیار اومسعود، چې انجینران یادیري یوه خښته پرېله خښته کېښودله، کومه ودانۍ، کارخانه، سړک او پل یې ډیزاین او جوړونکي بلکې شته ودانۍ، کارخانې، سړکونه او پلونه یې وران کړل او انسانان یې شکنجه او ووژل. خوبیا هم ددې د ریوتنو پلویان هغوی اتلان او د وطن خادمان گڼي. یاللعجب!

د ډاکټر او دوو انجینرانو توپیر په دې کې دی چې ډاکټر د انقلاب په نامه او انجینرانو د جهاد په نامه ووژل او افغانستان یې وران کړ.

دنجیب د یوځل زنداني کېدو لامل دامریکا د ولسمشر مرستیال اسپيرو اګنیو پرموتیر دهګیو ویشتل او دامریکا بیرغ ته اوراچول و چې افغانستان ته په رسمي سفر راغلی و. اعتراضیه لاریونونه، مظاهري، دظلم او بې عدالتۍ په وړاندې درېدل، د دولتونو د هژمونیستي تګلارو غندل او د مظلومانو د غږ پورته کول جرمونه نه دي او دا د هر انسان او هر سازمان مدني حق دی خو وړانګاري اولنډ غري جرم ګڼل کېږي. نجیب په 1356 کال کې د پرچم د ډلې د مرکزي کمېټې غړیتوب ترلاسه کړ.

نجیب د پوهنتون په دوره کې د خپلو پرچمي ملګرو له لوري د عیار او کاکه په نامه یادېده او پرېله خوا د پرچم سیالو ډلو او د نجیب شخصي دښمنانو هغه د ګاو (غویي) (په نامه یاد او ه. یوشمېر پدې اند دي لکه څرنګه چې نجیب جسماً غټ و، هغه ته یې غویي ویلو او نور بیا د هغه سرزوری، سرتمبه ګی او بدماشۍ ته ګوته نیسي. په یوتیوب کې یوه ویډیو شتون لري چې په مرادخاني کې چېرې چې نجیب زېږېدلی اولوی شوی دی د نجیب دارادتمندانو څخه یوسپین ږیری دکاندار د نوموړي د ښو ځانګړتیاوو د یادولو سربېره هغه د سیمې بدماش معرفي کوي. د نجیب د ظلمونو او بدماشۍ په اړه د هغه ورور صدیق راهي د قلم او کلام د عفت په پام کې نه نیولو سره «نجیب رابشناسید» په نامه کتاب لیکلي دی چې د نجیب څخه یې دیوه لنډ غږ انځور کښلی دی، خو صدیق پدې هم اعتراف کوي چې په ماشومتوب کې د ځورېدلو او کړېدلو ماشومانو څخه عقده من انسانان جوړېږي. د نجیب او د هغه د ورور دکورنیو نښتو اوزور زیاتۍ سلسله حتی کابل پوهنتون ته رسېدلې وه چې یوه ورځ دواړه سکه وروڼه د پرچمۍ ثریا بها په شتون کې د هغې پرسر سره ونښتل او د نجیب دسترګې د ټپیدو کېدو او له سترګې څخه د وینو د بهېدو سبب شول، نجیب په ځمکه ولوېد او ورور یې لاهم وهلو. دا بیا ښيي چې د نجیب له ظلمونو عقده من

صديق په خپل کتاب کې مبالغه کړې ده. زموږ په هېواد کې په تېره پوهنيزو بنسټونو کې د زده کونکو، محصلينو، ښونکو او اداري هيئت کړنو او ځانگړتياوو ته په کتو سره په هغوی ډول ډول نومونه لکه چنگېز، سگ (سپي)، دلاک (ډم)، ديوانه (لېونی)، پدراپلار (اينودل کېدل. دا هغه نومونه وو چې دحربي ښونځي زده کونکو په ځېنو اداري او تدریسي کارکونکو اېښې وو. کله چې ليکوال پدې پوهنيز بنسټ کې زده کړې کولې. د نجیب د دې دوهم نوم (لقب) په اړه حتی دا، خ، د، گ په نشراتي ارگان (حقيقت انقلاب ثور) کې هغه مهال چې د مسکو د ارادې له مخې د کارمل پرځای د نجیب د مقررېدو آوازې وې يو کارتون خپور شو چې يو غویي د گوند د مرکزي کمېټې د ودانۍ په لور په حرکت کې ښيي او ورسره ليکل شوي و "سرش کته عقلش کم." ددې کارتون دکنبلو معنی دا وه چې نجیب تېروتنی دی چې د کارمل مقام ته يې د شورويانو په خوښه زړه خوښ کړی دی او د ده پرچمي ملگري به په راتلونکې کې ورته سرخوږی جوړوي. ژوند هم وښودل چې پرچمي ملگرو يې بلاخره داسې ترخه ورځ پرې راوستله چې ارشي تخت او پاچاهي پرېږدي، هندوستان ته د تېښتې هڅه وکړي چې دتېښتې لاره يې هم پرې تړلې وه او په نهيلۍ د م، م دفتر ته پناه يوسي پدې تمه چې دا موسسه به ده ته خپلې کورنۍ ته د رسېدو شرايط برابر کړي چې دې مؤسسې هم لکه د نوموړي پرچمي ملگرو ورسره ناغېرې وکړه ، پایله يې داشوه چې طالبان نجیب اود هغه ورور شاه پور احمدزی ووژني او جسدونه يې د صحت عامې په څلورلارې کې د تندارې لپاره وځړوي. افغان ليکوال رزاق مامون په يوه ليکنه کې راوړي چې د نجیب په حکم د وژل شوي جنرال محمدآصف شورتنکي ځوان زوی چې د آريانا د څلورلارې ترڅنگ د مکرويانو په 108 بلاک کې اوسېده د نجیب ځوړند جسد په ليدلو وويل چې ما همداسې ورځ غوښتله چې خلک دې مړی تنداره کړي

لکه تا چې زما د پلار په وینو لړلی جسد د ټلويزيون په پردو نندارې ته کېښود. محمد آصف شور، محمد کبير کارواني، شهناز شيواني او محمدزی نیک مل وتلي افسران چې ليکوال ورسره پېژندل کوم چې د انسانيت، وطن دوستۍ او پوهې سمبولونه وو خو خادستي جلادانو په بېرحمۍ ووژل او د شور او کارواني او نورو په وینو لړلي جسدونه يې څو ځله د ټلويزيون په پردو نندارې ته کېښودل. د ټلويزيون په پردو د وژل شوو انسانانو په وینو لړلو جسدونو ښودنه په خپله دو حشت او بربريت څرگنده نښه ده.

کله چې طالبانو نجيب وواژه، ملاربانې د طالبانو د دولت مشر د يوه خبريال د دې پوښتنې په ځواب کې چې ولې مو نجيب بېله محاکمې چانواړي کړ ويلي و د هغه محاکمې ته اړتيا نه وه ځکه چې هغه په خپله په خپلو جنايتونو اعتراف کړی و او ويلي يې و "موږ خلکو ته دکور، کاليو او ډوډۍ د ورکولو ژمنې کړې وې خو د کور پرځای مو گور، د کاليو پرځای مو کفن او د ډوډۍ پرځای مو مرمۍ ورکړې".

د نجيب دې وينا د اسلام آباد او تهران له لوري جوړو شوو تنظيمونو ته چې د محمد داود د واکمنۍ را پدېخوا يې په افغانستان کې د ځمکې پرسر محشر جوړکړ، زرگونه افغانان يې ووژل، ښونځي، دولتي مؤسسې، سپکونه او پلونه يې وران او په وروستي گام کې يې د وسلوال پوځ ټولې وسلې او پوځي تجهيزات په بازارونو کې دکبا په بيه خرڅ کړل برأت ورکړ. نجيب پدې اړتو سره غوښتل د وسلوالو مخالفينو او له سياست او سياسي لوبو څخه بې خبرو خلکو زروونه خپل کړي خو هغه پدې وينا سره نه يوازې دا، خ، د، گ، بلکې خپل ځان هم محکوم او د اعدام وړ وگڼلو او وسلوال مخالفين يې سپينې کوترې معرفي کړل، ځکه چې دافغانستان د غمبږې لامل يوازې دافغانستان د خلک دموکراتيک گوند نه بلکې اوه گونې او

اته گوني تنظيمونه او د هغوی نږدې اولري ملاتړي او په تېره پروني شوروي
اونني امريکايي اشغالگر دي.

د نجیب الله یوازینی هیله

دا هېرنکړو چې کله د پرچم او پرچمیانو خبره کېږي خبره د کارمل او کارملیانو څخه ده. کارمل د پرچم داسې رهبر و چې د ټولو پرچمیانو (له مشره نیولې ترکشره) په زړونو حکومت کاوه. دا چې د نجیب د واکمنۍ د راپرزېدو وروسته ځینې لوړپوړي پرچمیان لکه عبدالقدوس غوربندی، میراکبر خیبر د کارمل مخالف گڼي، لایق هم ځان اوهم خیبر د کارمل مخالفان تبلیغوي او نجیب هم د خیبر له پلویانو شمېري واقعیت نلري. نجیب د ډېری پرچمیانو په څېر کارمل ته ځانگړی ارادت درلود او هغه د کارمل د باډیگارډ اوساتونکي په توگه پېژندل کېده. نجیب که د خیبر له پلویانو څخه وای لږترلږه به یې په خپله پنځه کلنه واکمنۍ کې د خیبر د زېږېدو او یا وژنې تلین لمانځلی وای. نجیب د هېواد د لومړي شخصیت په رول کې حتی دخیبر نوم یوځل یاد نکړ. دا بیا د دې واقعیت ښکارندوی دی چې نجیب دخیبر له پلویانو څخه نه و او خیبر په خپله د کارمل یولاس تړلی مرید و او هېڅکله د کارمل د ملي ضد او شوروي پالنې د تگلارې خلاف نه دی درېدلی بلکې ملاتړ یې کړی دی. د پرچم په جریده کې د لینن د سلمې کلیزې په مناسبت په لینن درود ویل او په 1348 کال کې د وخت په چکوسلواکيا باندې د شوروي خاینانه تیري ته د انټرناسیونالستي مرستې په نامه ملاتړ ښودل هغه څه دي چې خیبر اولایق دواړو د دې جريدې د تحریر د هیئت په توگه تائید کړي دي دا ځکه چې شوروي پالنه د پرچم د ډلې منل شوې تگلاره وه.

د شوروي د اشغال پر مهال نجیب کارمل ته د خپل بشپړ ارادت او وفادارۍ د ښودلو، د نوموړي د واکمنۍ د ناخوالو او کمزورو اړخونو دپټولو، د منتقدینو د چوپولو په موخه د گوند د اساسنامې دغوښتنو او د دموکراسۍ

د اصولو خلاف دریغ غوره کړی او د خاد د رئیس په توگه حتی د هغو گوندیانو غوږونه ور تاوول چې په گونداو حکومت کې یې نیمگړتیاوو ته گوته نیوله. څرگنده بېلگه یې په 1360 کال کې لومړی گوندي کنفرانس دی چې کله سید محمد گلابزوی او راز محمد پکتین د کنفرانس د ویناوالو په توگه په گونداو حکومت کې شته نیمگړتیاوو ته گوته ونيوله او د چارو د ښه سمبال په موخه یې خپل وړاندیزونه وړاندې کړل نجیب د ستيژ سر او د خطابې مېز شا ته راځي او د "رهي معبري" د شعر په بیت کې د بدلون په راوړلو کارمل ته په اشارې په احساساتي او هیجاني ډول وايي.

موی سفید را فلکش به رایگان نداد

این رشته را به نقد جوانی خریده است

د بیت اصلي بڼه داسې ده :

موی سپید را فلکم به رایگان نداد

این رشته را به نقد جوانی خریده ام

دنجیب دا ډول کړنه د افغانستان د دربارونو هغو مداحانو او د خلیل الله خلیلي په شان غوره مالو شاعرانو ته ورته ده چې د پاچا او امیر د خوشالولو په موخه به یې د هغوی صفتونه کول خوپدې توپیر چې نجیب د دولتي چارو د ښه کولو په موخه د خپل مرشد د خوشالولو په پار د سالمو او چورونکو انتقادونو مخه نیوله او منتقدین یې گواښل.

په کنفرانس کې کیسه د کارمل په خوشالولو پای ته ونه رسېده بلکې نجیب دا هم اعلان کړل چې "قسم خورم ترڅو مې خادستان پدې گوندا (خ، د، گ)، واکمن کړي نه وي یوه شېبه به آرامه ونه اوسم." که هغه مهال رهي معبري ژوندی وای او اوږدې یې وای چې دنجیب لخوا د ده د شعر په یوه بیت کې لاسوهنه شوې او دا لاسوهنه د کارمل په شان د یوه شخصیت د اتوریتې د لوړلو په موخه شوې ده د خپلو شعرونو دیوان ته به یې اوراچولی وای.

هغه مهال به واکمن گوند تبلیغات کول چې ا، خ، د، گ د دولت اوتولنې لارښونکي ارگان دی خو د نجیب دې قسم خوړلو وښودل چې د گوند د لارښونکي رول په اړه تبلیغات د اپلتو پرته بل څه نه دي او دا لارښونکي ارگان خاد دی چې هم دگوند ، هم حکومت اوهم ټولنې برخليک ټاکي. د کنفرانس وروسته د دې ارگان د لخواکمن کولو په موخه نور گامونه اوچت کړل شول چې هڅونکې يې د شوروي اتحاد د زجر اوشکنجې دستگاه (کې چې بې) وه. پدې اړه ديه گه کوردويز هم د خپل کتاب په 259 مخ کې ليکي: "کی جی بی نجیب الله ته خبرداری ورکړ چې دافغانستان د پوځ په وفاداری ډډه ونه لگوي، لدې امله يې لازمي پيسې اوتجهيزات ورکړل تر څو د جمهوري رياست نوی گارد د لوړو حقوقو اوامتيازاتوسره له يوه خصوصي پوځ پرته بل څه نه و جوړکړي". همدا د کی جی بی دستور او د مسکو پرېمانه پيسې اوتجهيزات و چې لومړی گام يې خاد په وزارت وپراوه اونجیب دخپلې واکمنۍ پر مهال دامنيت وزارت په چوکاټ کې غونډونه اولو اوې جوړې کړې چې توپونه ، ټانکونه اوتوغندي يې هم لرل اودامهال دی چې نجیب د آرامۍ احساس وکړ اويوازېنۍ هيله يې پوره شوه .

ښايي په نړۍ کې داسې بېلگه نه وي چې د هېواد استخباراتي اداره دې په توپونو ، ټانکونو اوتوغنديو سمبال جنگي جزوتامونه ولري. ليکوال ته دا معلومات نشته چې د نړۍ د نورو دولتونو څارگره ادارې جنگي جزوتامونه لري يانه خو په خپل هېوادکې يې د دوواشغالونو پر مهال شوروي اومريکايي د څارگرو ادارو په چوکاټ کې جنگي جزوتامونه وليدل. اوس مهال د صفر يو ، صفر دوه او... په نامه هم د ملي امنيت په نامه جنگي جزوتامونه شتون لري چې د وسلوالو مخالفينو په پرتله په خپلو شپنيو چاپې کړي استادان ، محصلين او دولتي ماموران وژني اوداييا ښيي چې د اشغال لاندې هېوادکې د څارگرې ادارې په چوکاټ کې جوړشوي جنگي

خواکونه د ملي فکر خاوندو روڼ اندو د له منځه وړلو ځانگړی ماموریت لري چې پروڼ شورویانو دا کار د خپل ډاډمن نوکر نجیب او د هغه پرچمي همفکره فاروق یعقوبي او د ناتیوبي اشغال پرمهال یې د خپلو نازولو امرالله صالح، رحمت الله نبیل او معصوم ستانکزي پرمته ترسره کړل او اوس یې دا حمدضیاً سراج په وجود کې ترسره کوي.

خو د اپراتیفي لوبو اتل ولسمشر او د کی چې بی نازولو دا فکر نه کاوه چې خادېستان د ده دلاس دا نیالگي به د ده سر و خوري او د همدې خادېستانو له وېرې چې لومړی یې د ده ځای ناستی یعقوبي وواژه او دی یې هم اړکې چې د مرگ له وېرې د هندوستان په لور وټنښتي خو د ټېنښتې لاره یې هم پرې تړلې وه، په غوږو کانه خادېست عبدالوهاب نورستاني هوایي ډگر ته د ننوتو اجازه ورنکړه او برحال ولسمشر په نهیلۍ سره دملگرو ملتو دفتر ته پناه یوړله.

آيا نجيب ملي شخصيت او شوروي ضد و ؟

د نجيب ياران نوموړي ته د جعلي او خيالي شخصيت د ورکولو په موخه او د سياسي لوبو څخه بې خبره افغانان اونوی ځوان نسل د نجيب ويناوو او غږيزو کليپونو ته په کتو سره هغه يوملي شخصيت ، خپلواک ولسمشر او شوروي ضد گڼي . ملي شخصيتونه د خلکو له منځه سرراپورته کوي ، د خلکو درا يو ، يا دا ولسونو د پاڅون پرمت اولر ترلره د پوځي کودتا له لارې واک ته رسېږي او د خپلواکۍ او ملي واکمنۍ مخکښان او سمبولونه دي . که څه هم کودتا لیکوال ته د واک د ترلاسه کولو غوره لاره نه گڼل کېږي او هغه محکوموي خو کودتا هم د پرديو لښکرو پرمت واک ته درسېدو څخه نسبي مشروعيت لري . نجيب لکه کارمل د خلکو له منځه نه بلکې له مسکو څخه سرراپورته کړ ، هغه نه د خلکو درا يې له مخې اونه د پوځي کودتا له لارې سياسي واک ترلاسه کړ بلکې د کارمل سره گډ د شوروي اشغالگرو په ټانکونوسپور افغانستان ته راوستل شو لومړی د خاد درئيس اوبيا دولسمشر په توگه پراگ کې کښېنول شو . همدې شوروي اشغالگرو دده د حکومت څخه د ملي مقاومت په ځپلوکې غوښينه برخه لرله . کله چې واقعيت داسې وي نو څرنگه د اشغالگرو پرمت واک ته رسولي وگړي ته ملي شخصيت وويل شي ؟ نن هم موږ د ورته حالت سره مخامخ يو چې د توراشغال اردليان غني اود دسترخوان ياران يې ملي شخصيتونه او امريکايي ضد چارواکي تبليغوي . هغوی چې نجيب شوروي ضد تبليغوي هغه نجيب چې دوه کاله د شوروي د پوځيانو په مستقيم ملاتړ او دري کاله نور د شوروي دولت په پرېمانه مالي او تسليحاتي مرستو او د شوروي د سياسي ، استخباراتي او پوځي سلاکارانو پرمت واک چلاوه هغه ته شوروي ضد ويل په ملي شخصيت ملنډې وهل دي . که نجيب

شوروي ضد دريغ درلود ،دمسكو چارواكي احمقان و چې دخپل دښمن دواکمنۍ دساتلو په موخه خپل بچيان قرباني کړي او ميلياردونه روبل ولگوي. فکر کيږي چې دنجيب ارادتمندان او ميدان پداسو اپلتو سره خپل حماقت نندارې ته اېږدي .ددې لپاره چې دنجيب په شوروي ضد دريغ اويا شوروي پالنه پوه شو دهغه خپلې خبرې به واورو. هغه د 1365 کال دمیزان په وروستۍ اونۍ کې دکابل په بالاحصار کې دشوروي پوځيانو ديوه کنډک دتللو په مراسمو کې داسې ملغلرې و شندلې : " نن موږ دشوروي دانترناسيونالستو سپاهيانو ديوه کنډک سره مخه ښه کوو چې خپل سوله دوست هېواد ته ځي ، موږ پدې وروستيو ورځو کې دشوروي دوستانو په وړاندې د تودو احساساتو اونه هېرېدونکې کورودانۍ شاهدان يو ، موږ په شينوند کې دشوروي په ټانکونو دگلابو دگلانو شيندل وليدل چې دشوروي اتحاد په لورروان و.....، موږ دزرگونوزرگونو افغانانو په سترگو کې جدایۍ او غم اوښکې وليدلې ." حقيقت انقلاب ثورورځپاڼه ، اکتوبر نولسمه " (شوروي ضد "نجيب دشوروي اشغالگرو په اړه بل ځای داسې وايي: " موږ خپل سرونه ددرناوي په توگه دهغو شورويانو په وړاندې ټيټووچې خپل سرونه يې دخپل رسالت دترسره کولو په موخه وبايلل ...، داغمونه ژر نه هېرېږي .همدارنگه ډېری افغانان به دشورويانو مهرباني اومېرانه ، انسانيت او ساده گي هېره نکړي" (جنگ درافغانستان ، مخ 328 دروسې دپوځي تاريخ دانستيتوت دپوهانو ډله، دنجيب پاسنيو خرگندونو ته په کتو سره لوستونکي قضاوت کولی شي چې نجيب شوروي ضد و يا دشوروي اشغالگرو منندوی ؟ کله چې "شوروي ضدنجيب" دشوروي سپاهيانو له لوري دافغانانو وژنو ته مهرباني او مېرانه وايي او هغوی ته ددرناوي سر ټيټوي سليم عقل داسې يو پرديپال وگړی دخپلو خلکو دښمن اوداشغالگرونو کرگني نه شوروي ضد . داسې وگړی په هېڅ

دلیل شوروي ضد نشي کېدای. بنایي اردلیان دیوه سیاستوال د وټندوستی اود پردیو غلامی ته د قضاوت ځانگړي معیارونه ولري چې آزاد خیاله شخصیتونه د د اړول معیارونو سره آشنایي نلري. اوس به وگورو چې نجیب چا د افغانستان په برخلیک واکمن کړ ترڅو هغه ښه وپېژنو. د افغانستان گذرگاه کشورکشایان نومي کتاب شوروي لیکوال په 199 مخ کې لیکي: "گرباچف پدې عقیده و چې دکی جی بی لومړی درجه نوکر نجیب الله د هر عمل د اجرالپاره د اړ وړ سړی دی چې دمسکولخوا ورته هدایت وشي." "گرباچف دنجیب دې ځانگړتیا ته په کتو سره هغه د کارمل ښه بدیل گانه چې دمسکو هر هدایت ته غاړه اېږدي. دیه گه کوردویزه خپل کتاب کې راوي چې دگرباچف دواکمنی د بهرنیو چارو وزیر مرستیال اود شوروي کمونست گوند په مرکزي کمیته کې سلاکار گيورگی کورنینکو نجیب " فرزند موی طلايي کی جی بی" گڼلو. نجیب تردې کچې د شوروي اتحاد دوزخي استخباراتي ادارې ته وفادار و چې د شوروي پوځیانو د وتلو وروسته دهغه پوځي شوروي سلاکار دنوموړي څخه سرتیکوي چې دده په پرتله دکی جی بی سلاکارانو مشورو ته ارزښت ورکاوه اولیکي: "نجیب الله زما (محمودقاریف) په یولړ پوځي مسئلویو بحث وروسته دکی جی بی له استازو سره خبرې کولې او همغږی ته رسېدلو. سره لدې چې نجیب الله هغه څوک چې دکی جی بی داستازو سره یې نږدې اړیکې لږل ترډېرې کچې دکی جی بی داستازو تابع و." د افغانستان بعد از بازگشت سپاهیان شوروي، مخ 156، لکه څرنګه چې د شوروي اتحاد اود روسیې د آرشیفونو څخه خپرو شوو سندونو، شوروي لیکوالو او همدارنګه افغان او بهرنیو څېړونکو له ارزونو ښکاري چې د افغانستان په اړه مهمو پېښو کې د شوروي د دپلوماتیکو بنسټونو په پرتله کی جی بی ټاکنکی او پېښوونکی رول لوبولی دی. همدالامل و چې کارمل دوخت دکی جی بی مشر اندروپوف

اونجيب دكړيچكوف غوراوی و داطبيعي خبره ده چې دواړو دكی جی بی استازو ته دشوروي اتحاد دنورو بنسټونو سلاكارانو اواستازو په پرتله ارزښت وركاوه اودكی جی بی دستورونه يې پلې كول. له همدې امله دنجيب پوځي سلاكار ترې سرټكوي. دولسمشر پوځي سلاكارقارييف دا هم ليكي چې " دسرقوماندانۍ دهرې غونډې مخكې ما بنام يا سهارمو پر اصلي مسئلو خبرې كولې...، او ما معمولاً اصلي مسئلې چې بايد دستور وركړي ورته ليكلې". دقارييف پاسنۍ وينا نښي چې نجيب دخپل شوروي پوځي سلاكار ليكل شوي دستورونه د افغانستان دوسلوال پوځ داعلی سرقوماندان په توگه دسرقوماندانۍ په غونډو كې دوسلوالو ځواكونو مشرانو ته رسول. دا كه له يوې خوا يو گونډاگي تپل شوی اعلی سرقوماندان نندارې ته اېږدي اوله بله پلوه دسره اشغال داردليانو ددې تبليغاتو ناسموالی هم نښي چې نجيب شوروي ضد اوخپلواك ولسمشرو .

جنرال گروموف په افغانستان كې دشوروي دخلوپښتم لښكروروستی قوماندان ليكي: "نجيب دهېواد پوځي چارې دشوروي پوځي سلاكارانو اوگوندي اودولتي چاروې دگونډ په مركزي كمېټه كې د سلاكارانو دكمېټې دمشرويكتورپولياننيچكو دمشوروله مخې پرمخ وړلې".

داڅه نښي؟ داد دې څرگند واقعيټ ښكارندوی دی چې نجيب شورويانو او خاصتاً كی جی بی ته ځانگړی ارادت درلود ، دهغوی دمشورو اودستورونو پربنسټ يې گامونه اوچتول ، هغه دشوروي دوست و نه دښمن . دنجيب همدا شوروي پالنه اوپرشورويانو بشپړ باور وچې په افغانستان كې دنوموړي شوروي سلاكاران د1371 كال دحمل په درويشتمه يعنې دهغه دناكامې تېښتې درى ورځې وړاندې له هېواد څخه ووتل

دملي روغې جوړې د تگلارې طراح

د نجيب الله پلويان دملي روغې جوړې طراح نجيب گني اوداهم وايي چې نوموړي پدې لاره کې عملي گامونه اوچت کړل او دهمدې تگلارې قرباني شو. کاشکې داسې وای چې دملي روغې جوړې طراح نجيب او يا بل کوم افغان چارواکی وای اودپخلاینې غږ دا، خ، د، گ، دمرکزي کمېټې له مانۍ اويا له ارگ څخه پورته شوی وای. دملي روغې جوړې د تگلارې غږ دارگ پرځای له کرملن څخه جگ شو.

کله چې دکرملن مغورو چارواکو په 1358 کال کې پر افغانستان دیرغل پرېکړه کوله دشوروي اتحاد دوخت دفاع وزیر اوستینوف ویلي و: "په افغانستان کې به زموږ دسپاهیانو په راڅرگندېدو سره یوشمېر وسلوال مخالفین وتښتي اونوربه وسله په ځمکه کېږدي." جورج بوش پرافغانستان دیرغل په مهال آزادخیالو افغانانو ته دوې دهدیرې اوبندیخانې لارې وښودلې چې یا به مو وژنو اويا به مویه پښو اولاسونو کې زولنې دراچوو. ژوند وښودل چې هم د اوستینوف اوهم دبوش وړاندوېښې ناسمې راوختلې. دشوروي پوځیانو په راڅرگندېدو سره افغانان ونه تښتېدل اووسله یې په ځمکه کېښودله او دبوش دسپاهیانو په راڅرگندېدو سره آزادطبیعت افغانان له هدیږې اوبندیخانې ونه بېرېدل اودخپل وطن دساتلو په پارېې دافغانستان خاوره دشوروي اوامریکايي یرغلگرو لپاره په دوزخ واړوله. ویاړ پدې مېړني اولس!

دشورویانو له لوري پر افغانستان د یرغل شپږ میاشتې وروسته دکرملن مغوره شیخ فاني مشران په خپل حماقت وپوهېدل چې افغانستان دمنځنی آسیا هېواد نه دی چې هغه دخپلې امپراطورۍ په برخه واړوي. همدا لامل و چې دافغانستان دکشالي دسیاسي حل په لاروچارو سوچ کولو ته اړشول.

کله چې ميخا ئيل گرباچف په شوروي اتحاد کې واک ته ورسيد د "گلاسنوست او پېرې سترويکه" علانيت او بيا جوړونې تگلاره يې غوره کړه چې په هغو کې يې د افغانستان څخه د شوروي لښکرو اېستلو ته هم مټې راوغاړلې. پدې موخه يې د نجيب په شمول ځينې خلقي او پرچمي مشران مسکو ته وغوښتل. د صدر اعظم سلطانعلي کشتمند په وينا د نجيب پرته نور مشران د خبرواترو په آجندا خبر نه وو. کله چې په کتنه کې گرباچف د افغانستان څخه د خپلو ځواکونو خبره راپورته کړه کارمل مخالفت وکړ خو نجيب ددې وړانديز څخه ملاتړ وښود. د کارمل مخالفت د دې سبب شو چې گرباچف د هغه د گوښه کولو او پرځای يې د "فرزند موی طلايي کی جی بی" کېنولو ته مخه کړي. نجيب يې د زعامت د تمرين لپاره په سياسي بيرو کې دنور احمد نور پر ځای د تشکيلاتو او امنيتي ځواکونو دمسؤل په توگه وگومارلو چې پدې موده کې خپل پلويان په کلیدي گوندي او امنيتي پوستونو وگوماري او دڅه مودې وروسته يې د 1365 کال دثور په څوارلسمه دگوند دعمومي منشي په توگه په اتلسم پلنوم کې پداسې شېبوکې دپلنوم په برخه والو تحمیل کړ چې دارگ او مرکزي کمېټې مخې ته د کارمل پلويانو احتجاجيه غونډه لرله.

دنجيب دټاکل کېدو وروسته دمسکو په هدايت دملې روغې جوړې دتگلارې په جوړولو کار پيل شو. پدې اړه په افغانستان کې د شوروي لښکرو وروستی قوماندان گروموف ليکي: "د افغانستان د خلک دموکراتيک گوند دعمومي منشي په توگه دنجيب الله په ټاکنو سره د شوروي گوندي سلاکارانو په مرسته نوې ستراتيژي جوړه شوه چې موخه يې دهېواد د کورنی مخامختياله منځه وړل و. دا ستراتيژي په ټوله نړۍ کې دملې پخلاينې (ملې روغې جوړې) تگلارې په نامه شهرت وموند. (ارتش سرخ در افغانستان، مخ 192)

همدارنگه سلینکین شوروي ختیځ پېژندونکی او لیکوال لیکي: " داوازو خلاف نه ده (نجیب الله) نه کوم بل افغان مشر دملي روغې جوړې تگلاره طرحه کړه ، دملي روغې جوړې سناریو د کرملن د چارواکو په دستورلیکل شوې وه او افغاني لوری یې یو عادي پلې کونکی و." افغانستان درمنگنه ژڼو پولتیک ، مخ 30

پدې هکله میر صاحب کاروال د گوند د سیاسي بیرو غړی او منشی ورته نظر لري او وایي چې د ملي روغې جوړې تگلاره په مسکو کې جوړه شوه ، له روسي ژبې په تاجکي وژباړل شوه او د افغانانو په واک کې کېښودل شوه. د پاسنیو دریو تنو له څرگندونو څخه ښکاري چې دملي پخلاینې د تگلارې نوبتگر او طراح کابل نه بلکې مسکو و او نجیب داتگلاره د شورویانو دارادې او فشار له مخې گام په گام پلې کوله. له بده مرغه کوم ملت چې تاریخ نه لولي او یا له تاریخي تجربو گټه نه پورته کوي تاریخي پېښې بیا تجربه کوي. مور وینو چې غني هماغه د نجیب تجربه تکراروي او د امریکایانو له لوري طرحه شوې د سولې نخشه او هغه هم په فشار پلې کوي. نجیب د خپل واک په لومړیو کې فکر کاوه چې شورویان له افغانستان څخه نه وځي همدا لامل و چې پدې اړه یې جدي گامونه نه اچتول. سربېره پردې نجیب دا تمه لرله چې تنظیمونه به له مخالفت او جگړو لاس واخلي او د ده ترمشری لاندې د دولت سره همکاري وکړي خو چې کله یې دا خوب او خیال عملي جامه وانه غوستله اړ شو چې د واک څخه گوبنه کېدو اولنډ مهاله ادارې جوړېدو ته غاړه کېږدي خو کارملیانو ددې پلان مخه ډب کړه. نن هم غني تمه لري چې طالبان به د حکمتیار په څېر دده ترزعامت لاندې په حکومت کې مدغم شي.

له بده مرغه د ملي روغې جوړې تگلاره په خورا مفتضحانه توگه ماتې وخوړله. د ملي پخلاینې د تگلارې ماتې گڼ شمېر لاملونه لرل ، اصلي لامل

یې دا و چې نجیب دا درک نکړل چې شورویانو د ژنیو توافقاتو ته پدې موخه غاړه کېښودله چې د خپلو پوځیانو د شرافتمندانه وتلو لپاره لاره هواره کړي دا چې د شوروي لښکرو د وتلو وروسته په افغانستان کې څه پېښېږي اندېښنه نلرله. خو کارمل د پاخه سیاستوال په توګه د مسکو پدې موخه ښه پوهیده. البته دا د دې معنی نلري چې د شوروي لښکر وتل سمه پرېکړه نه وه. هغه مهال مسکو او واشنگتن ته د ژنیو د توافقنامې د تضمین کونکو په توګه په کار و و چې اسلام آباد او تهران یې اړاېستلي وای چې تنظیمونه د افغانستان د حکومت سره سوله وکړي.

همدارنګه د ملي روغې جوړې د تګلارې ناکامې د نجیب په نه وړتیا کې هم باید ولټول شي، هغه دا وړتیا نلرله چې واکمن ګوند او خپل سیاسي متحدین د ملي روغې جوړې د تګلارې د پلې کولو لپاره یوه خوله او متشکل کړي بلکې بلا استثنی ټول د ده سره په مخالفت کې ودرېدل. البته د نجیب او پراتیفې لوبو (دښمن او نوح، خپلو او نازولو) پایله دا شوه چې ټول مخ ترې واړوي.

نجیب خپل یوازیتوب درک کړی و او میرصاحب کاروال ته یې ویلې و: "زه په سیاسي بیرو کې هېڅ دوست نلرم، هغوی ټولو د دښمن په څېر زما په وړاندې دریغ نیولی، زه یوازې یم." د ګوند په لور لارښوونکي ارګان (سیاسي بیرو) کې یې پلویان یعقوبي، لایق، وطنجار او انجینر نظر محمد وو. په وروستیو کې یعقوبي اولایق هم ترې خوا بدي و او د دوو خلقیانو (وطنجار او نظر محمد) غوښتنو ته یې د خلکو خبره د توت ارزښت هم نه ورکاوه او دا خلقي مشران په خلقیانو کې د اړین اعتبار او اغېز څخه برخمن نه وو. خو بیا هم نجیب پخپلو کړنو بیا کتنه و نکړه بلکې هم د واکمن ګوند د خلقي او پرچمي مشرانو او هم د سیاسي متحدینو خلاف ګامونه او چټول. د کارمل پلویان چې اطاعت ته اړیاسي بندیانول، له څه مودې بند وروسته

آزادول او د خوشالولو په موخه يې په لوړو مقامونو گومارل. نجيب ته سياست او سياسي لوبې، اوپراتيفي استخباراتي لوبې برېښېدې او پدې نه پوهېده چې دا ډول دريځ دى په بشپړ ډول تجريدوي او د ده په وړاندې حساسيتونه او مخالفونه د دښمنۍ او غچ اخېستنې تركچې رسوي. محمود بريالي د كارمل ورور د بندي كېدو وروسته خپلو ملگرو ته ويلي و "نجيب په زندان كې پر ما ريره پرېښودله او قسم خورم چې په ده به هم ريره پرېږدم".

د تني د کودتا په پلمه يې خلقيان له ډگره واېستل او په واکمنۍ كې پاتې يې ريښې خلقيان هم ترې خواږدي وو. عجيبه لا دا وه چې محمد ظاهر افق د "جمعيت انقلابي زحمتكشان افغانستان" مشر يې هم د تني د کودتا په تور لکه د خلقيانو د مشرانو او كدرونو په څېر بندي كړ. نجيب د واکمن گوند او سياسي متحدينو سره دا ډول دښمنانه چلند اوپراتيفي لوبې پداسې يوه حساس وخت كې پرمخ وړلې چې د ملي روغې جوړې پېچلې تگلاره هم عملي كړي. كله چې نجيب په خپل كور (گوند) كې روغه جوړه ونشوای كړاى، سياسي متحدين يې هم راضي نكړل بېله كومې شكه دا تگلاره بايد له ماتې او ناکامۍ سره مخامخ شوې وای چې ناکامه هم شوله خو بيه يې افغان اولس پرې كړه.

که دنجيب دپلويانو دا ادعا ومنل شي چې د ملي روغې جوړې نوبستگر او طراح نجيب و چې دا ادعا يې بنسټه ده خوبيا هم وليدل شول چې دا طرحه عملي نه وه، نيمگړې وه، هېچا ورسره ونه منله يا دا چې د هغې د پلې کولو وړتيا يې نلرله اوله ماتې سره مخامخ شوه. پردې بنسټ ديوې غلطې طرحې طراح اود دې طرحې ناکام پلې کونکی که ستايل کېږي او هغه ته اتل ويل کېږي د خندا وړ خبره ده.

اتل یا! ...

د افغانستان دروانې غمیزې پر مهال د اتلانو د جوړولو لړۍ په خورا درز روانه ده. سیاسي کړۍ او قومي سوداگر خپل خیالي اتلان جوړوي. یو د دغو اتلانو څخه نجیب الله دی چې ارادتمندانو یې سرکال غوښتل یا هڅول شوي وو د نوموړي د مرگ څلورویشتم تلین دلویې جرگې په خیمه کې ونمانځي چې څرگندو او ناڅرگندو کړیو یې مخه ونيوله. د دې لپاره چې وپوهېږو اتل څوک دی پدې لیکنه کې به پرې بحث وشي.

د اتل (hero) کلمه په لرغوني یونان کې زړور، ځوان او د مینې له ادب سره آشنا انسان او زیاتره سیاستوالو او ښوونکو ته کارول کېده. اتل هغه چا ته ویل کېدل چې خبرې او کړنې یې نورو ته الهام ورکونکې وې. د خبرو په وخت کې یې خبرې او د عمل په وخت کې عمل کاوه. خلاصه دا چې اتل د یوه فوق العاده کار ترسره کونکي ته ویل کېدل.

خوکه د نجیب مخینې او کارنامو ته وکتل شي کوم فوق العاده کار یې نه دی کړی چې نوموړي ته اتل وویل شي. د نوموړي عجیبه کارنامه داوه چې بدنامه جگړه مار عبدالرشید دوستم ته یې د اتل لقب ورکړ. د نجیب دا ډول نوښت د دې لامل وگرځېد چې دا ملي ضد لړۍ ترننه دوام ومومي او هغه کسانو ته د اتلانو ویارلې لقبونه ورکول کېږي کوم چې د اشغال اردلیان، جگړه ماران، جاسوسان، لوتماران او د خپلو خلکو قاتلان دي.

د نجیب پلویان د لاندې دلایلو له امله نوموړی اتل گڼي:

۱. دملي روغې جوړې نوښتگر (طراح)

۲. د تنظیمونو دواکمنېدو د وحشت او بربریت وړاندوېینه

۳. پاکستان ضد

۴. د "يا وطن يا کفن" د بنسکلي شعار وړاندې کونکی

۵. د جلال آباد د جگړې گټونکی

د «ملي روغې جوړې» په اړه د ليکنو د دې لړۍ په اومه برخه کې راغلي و چې دهغې طراح نجيب نه بلکې مسکوو. پر دې بنسټ د نجيب د پلويانو دا ادعا بې بنسټه اوله واقعيت سره هېڅ سر نه خوري.

د دوهم دليل په هکله بايد وويل شي چې د شوروي د اشغال پرمهال د تنظيمونو د مشرانو ځانغوښتنې، د بنسټ اوبه تېره د حکمتيار اورباني د تنظيمونو خپل منځي جگړو ته په کتو سره ډېرې پدې پوهېدل چې که تنظيمونه واک ته ورسېږي لکه د گورچنجان به سره و خوري. پدې هکله سيد بهاوالدين مجروح د شوروي د اشغال پای داسې کارې: "بېلابېل تنظيمونه به د افغانستان د مړه اولوېدلي جسد له پاسه سره و خوري." که د تنظيمونو د وحشت او بربريت دوراندوېښې له امله نجيب د بصيرت خاوند او اتل بلل کېږي نو رښتيني اتل سيد بهاوالين مجروح او نور افغان خپرونکي دي چې مخکې له نجيب څخه يې د تنظيمونو د وحشت وړاندوېښه کړې وه.

که د پاکستان ضد څرگندونې د اتلولۍ معياروي د شمال تلوالې لوتماران ، تامين او د اشغال اردليان پاکستاني ضد ويناوې کوي. پر دې بنسټ د شمال تلوالې لوتماران ، تامين او اردليان ټول اتلان دي .

د نجيب پلويان د طالبانو له لوري د نجيب بېله محاکمې وژني او د هغه د جسد نندارې ته اېښودل هم د نجيب سره د پاکستان متقابلېه د بنسټي گڼي . پدې اړه بايد وويل شي چې د يوه معمولي انسان بېله محاکمې وژنه د منلو وړ نه ده خو د نجيب د خاد درياست پرمهال هم زرگونه افغانان ووژل شول او شکنجه شول. نجيب په 1359 کال کې په هرات کې په يوه شپه د څلوروسو تنو شاوخوا تسليم شوي وسلوال مخالفين بېله محاکمې ووژل. د نجيب

پلويان د دې اسيرانو بېله محکمې وژنې ته اتلولي وايي يا جنایت؟ آیا د دې گڼ شمېر قربانيانو خپلوانو او عقیدتي ملگرو د نجیب څخه د غچ اخیستلو هوډ نه درلود؟

د نجیب پلويان د خپل اتل داسې کارنامه چې د یوه اتل رښتیني انځور راوښيي نشي ښودلای، دوی یوازې د نوموړي ویناوې او شعارونه د هغه د اتلولي معیار گڼي. دوی باید وپوهیږي چې ویل، کړل نه دي ټول ديکتاتوران او ګوډاګیان خورا ښکلې ویناوې لري. د هغوی ښکلې ویناوې د هغوی د اتلولي او وطنپالنې معیار نه دی د اتلولي او وطنپالنې معیار د هغوی عمل دی.

اوس به د نجیب کارنامو ته چې د هغې په ترڅ کې به د هغه د "یا وطن یا کفن" شعار او د جلال آباد جگړې ته هم ګوته ونيول شي ځغلنده کتنه وکړو. د دې څرګندونو پر بنسټ به قضاوت وکړو چې نجیب اتل و یا! ....

نجیب د شوروي د اشغال سره جوخت د هېواد د څارګرې ادارې (خاد) مشر شو هغه اداره چې اصلي دنده یې د اشغال ضد افغانانو په ګوته کول، څارل، نیول، د تورو تمبو ترشا درول او د هغوی چانوارې کول وو. که د دې ادارې مسؤلیتونو ته وکتل شي د اشغال په چوپړ کې ولاړه اداره وه. لدې امله د دې ملي ضد بنسټ مشر ته اتل ویل ستره بې انصافي ده. پدې اداره کې د نجیب د ښه ځلېدو له امله مسکو هغه د کارمل په ځای ولسمشر کړ. په تېره لیکنه کې مو ولیدل چې نجیب ټول ګامونه د شوروي سلاکارانو د دستورونو له مخې اېښودل، پردې بنسټ د اشغالګرو د دستورونو پلې کونکي ولسمشر لاسپوڅي دی نه اتل. که د چا څخه داسې یوه سیاستوال په اړه وپوښتل شي سمدلاسه به ووايي چې داسې سیاستوال یو ګوډاګی دی.

د نجیب پلویان په خپلو څرگندونو کې د خپل خیالي اتل د مشهور شعار " یاوطن یا کفن " او د جلال آباد د جگړې یادونه کوي.

بېله ویلو څرگنده ده چې د جگړې برخلیک د هغو قوماندانو او پوځیانو له کړنو سره تړاولري چې د جگړې په تاوده ډگر کې خولې او ویني تویوي نه په مانیو کې ناست چارواکي. د جلال آباد په جگړه کې سلگونه پوځیان شهیدان شول او ژونديو يې له جلال آباد څخه په مېرانه دفاع وکړه ، پر پاکستانی ملیشو ، عرب جنگیالیو او د هغوی افغان ملگرو د ځمکې او هوا مرگوني گوزارونه وکړل ، شاتگ او تېنې ته يې اړاېستل . که خبره د اتل وي د جلال آباد د جگړې هر برخه وال اتل دی . که خبره د جلال آباد د جگړې د اتلانو کېرې هغه به د وخت د دفاع وزیر شهنواز تڼی او هغه پیلوتان وي چې د جلال آباد د هوايي ډگر د پرواز د لیکې (خط) په یوه سر کې مخالفینو او په بل سر کې يې د وسلوال پوځ پوځیانو مورچلونه نیولې وو بېله وېرې په هلیکوپتر کې کښته کېږي ترڅو د پوځي عملیاتو د قرارگاه هیئت ته د ښار د دفاع اړین دستورونه ورکړي. مخکې لدې چې دا کرښې ولیکم د 377 د هلیکوپتر د غڼه له هغه باتور پیلوت ښاغلي احسان سره تلفوني خبرې وکړې چې تڼی يې جلال آباد او بېرته کابل ته رسولی و .

د هېوادونو ترمنځ جگړو کې چا دولتي مشرانو ته نه بلکې زړورو قوماندانانو او نومیالیو پوځیانو ته د اتلانو لقبونه ورکړې دي خو د افغانستان د عجایبو په ټاټوبي کې د جلال آباد د جگړې اتل ولسمشر بلل کېږي نه د دفاع وزیر یا د جبهې وتلی قوماندان یا بل کوم د خپل سرڅخه تېر پیلوت یا سرتېری .

نجیب د صحت عامې په څلورلارې کې د انقلاب سپاهیانو ته په وینا کې د " یاوطن یا کفن " ښکلی شعار چې یو الهام ورکونکی شعار وركړ . شعار وركول د عمل كولو معنی نلري. که نجیب دې شعار ته ژمن وای خپلې

کورنی. ته به یې د هندوستان په (پونه) کې بسکلیې مانی. نه پېرله او کورنی. به یې هلته نه استوله. دا د دې معنی لرله چې نجیب د وطن د دفاع په موخه نورو ته کفن غوښت خو خپلو عزیزانو ته یې په هندوستان کې سوکاله ژوند ترڅو دکوم توغندي بسکارنشي او د احتمالي خطر څخه خوندي وي. د دې څخه بسکاري چې نجیب نه د "یا وطن یا کفن" په شعار او نه د ملي پخلاينې د تگلارې په بریا باور درلود. که په هوایي ډگر کې یې د تېښتې مخه نه وای نیول شوې د هندوستان څخه به یې د تنظیمونو د وحشت او خپلمنځي جگړو له امله د تلویزیون په پرده د خپلو وطنوالو په وینورنگ د سرو کفنونو ننداره کوله. د نجیب د ناکامې تېښتې هڅې وښودل چې هغه ته د "یا وطن یا کفن" شعار نه بلکې د "نه وطن نه کفن" شعار لارښود و.

موږ وليدل کله چې نجیب خپل ژوند ته گواښ احساس کړ بېله دې چې د واکمن گوند د مشرتابه او خپلې کابینې سره مشوره وکړي د سلیمان لایق په وینا لکه غله غوښتل د شپې په تیاره کې له هېواد څخه وتښتي چې خپلو پرچمي ملگرو یې د نوموړي د دې بزدلانه تېښتې مخه ونيوله. د لیکوال له انده د نجیب د پرچمي ملگرو یوازېنی معقول کار همدا و چې د نجیب د تېښتې مخه یې ونيوله.

د تاریخ په اوږدو کې داتل لقب هغه زړور، پر خپل نفس او ځان متکي فرد ته ورکړل شوی چې په خورا سختو شېبو کې یې له ځانه یو فوق العاده استثنایي عمل ښودلی وي. دا د دې معنی لري چې اتل زړور، نه تښتېدونکی اونه تسلیمېدونکی شخصیت دی. څرنگه به نجیب ته اتل وویل شي چې د برحال ولسمشر په توگه د یوه داسې وضعیت سره د مخامخ کېدو له امله چې د ده ژوند او یا نظام شتون له گواښ سره مخ وي بېله دې چې دامینيتي ادارو له مشرتابه سره د خطر د له منځه وړلو په موخه مشوره وکړي، خپل بار او بستره تړي او وطن څخه د تېښتې هڅه کوي. دا د زړور

او مدبر مشر ځانگړتيا نه بلکې د يوه ډارن او بې تدبيره مشر ځانگړتيا ده چې دا ډول مشر هېڅکله اتل نشي کېدای. اتل له ډگره نه تېښتې بلکې په سره سينه او پوره تدبير سره شاتگ کوي او د متقابل بريد لپاره چمتووالی نيسي. اتل ولسمشران د امريکا په شان د سوپر ځواک د گواښونو او اخطارونو له وېرې لکه صدام حسين، معمر القذافي او بشار الاسد خپل هېواد نه پرېږدي بلکې ترمرگه اويا تر بري پورې د وخت د فرعون په وړاندې جنگيږي. صدام، قذافي او اسد د "يا وطن يا کفن" د شعار د پلې کولو رېښتيني سمبولونه دي. دوو لومړيو د وطن په خاطر کفن ومنلو او دريم اوه کاله د خپل وطن څخه ساتنه کوي. خوزموږ اتل؟! ولسمشر د څلوروتنو جنرالانو له پټکو وروسته د وطن څخه تېښتې ته ملا وتړله، د تېښتې وس يې هم نه درلود او د م، م دفتر ته د يوه فراري او تسليمي ولسمشر په توگه خپل برخليک پرديو ته وسپارلو.

نجيب يوه ورځ پارلمان ته په وينا کې ويلي و: "زه مگنيستوهايل مارين دايتوپيا جمهوررئيس نه يم چې دکورنيو گواښونو له امله وتېښتم" خودې مېرني؟! د مگنيستو په شان د تېښتې هڅه وکړه. دا بيا بښي چې ښکلې ويناوې، په زړه پورې شعارونه او د حماسي او وطني شعرونو ويل د وطنپالنې او اتلولۍ معيارونه نه دي د وطنپالنې معيار عمل دی.

داته ویشته کلن خوب څخه راوینس شوي مبارزان

د 1371 کال د حمل په شپږ ویشتمه برحال ولسمشر نجیب په کابل کې د م، م، دفتر ته پناه یوړله خو تر اوسه دده د پناه وړلو لامل څرگند نشو. که څه هم نجیب څلور کاله د م، م په دفتر کې ژوند کاوه، دوستان او خپلوان یې لیدو ته ورتلل خو د نجیب د یوه خواخوږي څخه چا ندي اورېدلي چې ولې نجیب د م، م دفتر ته پناه یوړله او ده هم پدې څلورو کلونو کې خپلې خاطرې ونه لیکلې چې افغانان پوهېدلي وای چې هغه ولې تېښتې ته اړ شو؟ دا څلور کاله نوموړي ته ښه فرصت و چې د خپل ژوند خاطرې، د خاد د شهکاریو او د خپل حکومت د بریاوو، ناکامیو، تېروتنو او د ملي پخلاینې د تگلارې په وړاندې پرتو ستونزو، د خپلې ناکامې تېښتې په اړه معلومات ورکړي وای تر څو راتلونکو نسلونو ترې زده کړه کړي وای. خوداسې ښکاري چې ښاغلي د ویلو داسې څه نرل چې نوموړی پرې وویاري. د نوموړي د دفتر مشر اسحق توخي هم پدې اړه څه نه وایي او نه غواړي د پرچمیانو خپلمنځي دا پت راز افشاء کړي. پدې اړه ویل کیږي چې نجیب ته د ستر جنرال محمد نبي عظیمي په مشرۍ د څلورو تنو پرچمي جنرالانو د ورتگ وروسته نجیب اړ شو چې د "قرار پر ځای فرار" ته مخه کړي. دا چې پدې وروستۍ کتنه کې دوی پر کومو مسئلو جوړ رانغلل او د نجیب څخه کارمل پلوی جنرالانو څه غوښتل افغانان به هېڅکله پوه نشي. پدې اړه د دې خبرې یادول اړین برېښي چې د نجیب پلویان د نوموړي تېښته نه مني او وایي چې د بېن سېوان هرکلي ته ورغلی و. دوی دې ته پام نه راگزوي چې د سېوان هرکلي ته باید د بهرنیو چارو کوم مامور ورشي نه ولسمشر. که ولسمشر هم ورځي په خپل موټر کې باید ورشي نه د م، م په موټرو کې د بار او بستري سره. د دې څخه ښکاري چې هم د نجیب پلویان او هم کارملیان یا په بل عبارت د پرچم

مشرتابه د حقایقو د ویلو ډډه کوي ترڅو د دوی د خاینانه معاملو څخه پرده پورته نشي.

نجیب د حمل په شپږویشتمه د م، م دفتر ته پناه یوړله چې د ده ملګري د نظام څرخونکی و. د وسلوالو ځواکونو مشران (محمد اسلم وطنجار، راز محمد پکتین، غلام فاروق یعقوبي) د ده باوري کسان وو، د دولتي امنیت وزارت جوړونکی په خپله نجیب و او ګڼ شمېر جګپوړي د ده غوره یاران وو. خو هغوی د نجیب په ملاتړ او د کارمليانو خلاف هېڅ ګام اوچت نکړ. هغه مهال د نجیب یاران داسې چوپه خوله و چې اعتکاف یې کړی وي. د نجیب د پلویانو چوپتیا دوه لاملونه لري. یو دا چې هغوی ته نجیب څه چې د نظام او د افغانستان برخلیک هېڅ ارزښت نه درلود او د خپلو څوکیو په غم کې وو. دوهم دا چې هغوی دا وپتیا نلرله چې د خپلو لوړو دولتي دریځونو څخه د قانون د واکمنۍ او نظام د ساتلو په موخه ګټه پورته کړي. دا بیا بنسټي چې د نجیب شاوخوا جګپوړي د ده په څېر بې استعداده، د څوکیو لیوال او فرصت غوښتونکي وو. لکه څرنګه چې د لیکنو په پنځمه برخه کې راغلي و کله چې د پرچمیانو خبره کېږي معنی یې کارمليان دي. د تنبي - ګلبیدین د کودتا په نامه د خلقیانو د خپلو وروسته نجیب لکه مرغۍ د کارمليانو په منګلو کې پرېوت. څو تنه خلقیان چې د نجیب ترڅنګ درېدلي وو کمزوري او په خلقیانو کې یې اعتبار نه درلود. ښه بېلګه یې د نجیب د پناه اخیستنې سبا ورځ د وطن ګوند په اجرائیه بیرو کې د نویو حالاتو جاج اخیستنې وه او د کارمليانو د کودتا په وړاندې د دفاع او کورنیو چارو خلقي وزیرانو وطنجار او پکتین خپله بېوسي پټه نکره اوویې ویل چې هېڅ څه نشي کولای. د دوی همدې نه وړتیا ته په کتو سره کارمليانو د هغوی له ډګره اېستلو هڅه ونکړه او پوهېدل چې د کارمليانو په وړاندې ستونزې نشي جوړولای. د غلام فاروق

يعقوبي څخه د ويرې له امله يې هغه وواژه او اعلان يې کرل چې ځان يې وژلی دی.

د نجيب پلويانو د څلورو کلونو په ترڅ کې د افغانستان دننه او بهر د م، م او نورو نړيوالو بنسټونو ونه غوښتل چې نوموړي ته خپلې کورنۍ ته د تللو شرايط برابرکړي.

خو کله چې د 1375 کال د تلې (مېزان) په پنځمه طالبانو نجيب چانواړي کر په مسکو کې د ناڅرگند آدرس څخه يوه اعلاميه خپره شوه چې د نجيب وژنه په کلکه پکې غندل شوې وه. دا د دې ښکارندوی دي چې دې ناڅرگند آدرس د دې اعلاميې وېشونکي د يوې وسيلې په توگه کارول ترڅو د طالبانو خلاف گټه ترې پورته کړي. بېله شکه هغه مهال د دې اعلاميې ترشا د روسيې حکومت ولاړو چې د طالبانو په وړاندې يې د شمال د شراو فساد تلوالي کلک ملاتړ کاوه.

د نجيب د وژنې څلورويشت کاله وروسته سرکال د هغه پلويانو هڅه وکړه يا که دقيق وويل شي وهڅول شول چې د لويې جرگې په خيمه کې د هغه د مرگ تلين ولمانځي. بېله کومه شکه پدې مراسمو کې د نجيب د مرگ عاملان (طالبان) غندل کېدل، هغه څه چې ارگ غوښتل. دا بيا نښي چې د دې نمانځنې ترشا د سولې ضد کړی او د اشغال اردليان ولاړ دي او د نجيب له پلويانو څخه د افزارو په توگه کار اخلي.

پدې اړه دا پوښتنه راپيدا کېږي چې دا اته ويشت کاله د نجيب پلويان ويده وو چې د م، م، د دفتر څخه د نوموړي وتلو ته لاره هواره کړې او يا يې د مرگ تلين ولمانځي؟

هېرنښي چې د طالبانو او حکومت د خبرو د پيلېدو په درشل کې داسې نښي نښانې ترسترگو کېدلې چې ارگ هڅې پيل کړې چې د طالبانو ضد ځواکونه متحد کړي او پدې ډول په مذاکراتو کې د قوي دريځ څخه

برخمن شي. څه موده وړاندې د نجيب د قبر څخه د ملي امنيت د شورا د سلاکار حمدالله محب زيارت يې ښه بېلگه ده. محب هم د نجيب د پلويانو په څېر ناڅاپه راوېښ شو چې د خداى بڅښلي نجيب د قبر زيارت وکړي.

د تلين د نمانځلي په ورځ د نجيب پلويانو د لويې جرگې څيمې ته غزېدلو لارو کې دا اعلانونه او تبليغات کول او پر فېسبوک يې هم خپرول چې همدا گړۍ امرالله صالح او حمدالله محب د لويې جرگې څيمې ته په لاره دي او په غونډه کې گډون کوي. خو د دې نمانځنې يوه ورځ وړاندې د مجاهدينو ځېنو ډلو د يوې اعلاميې په خپرولو سره خبردارۍ ورکړې و که د نجيب تلين و نمانځل شي د هغه مخه به ونيسي. ظاهراً دې اعلاميې حکومت ته پلمه ورکړه چې د نجيب پلويانو ته څيمې ته د ننوتلو اجازه ورنکړي. د نجيب قهرېدلو لسگونو پلويانو حکومت په دوه مخۍ تورنولو چې ولسمشر د نمانځنې فرمان هم ورکړى خواوس يې امنيتي مسولين د نمانځنې مخه نيسي. ځېنو لا دا ادعا کوله چې د تلين د نمانځنې نوښتگر او سمبالونکى ارگ و او دوى ته د ميلمنو په شان په غونډه کې د گډون بلنه ورکړل شوې وه. دا د دې ښکارندوى دي چې د غني ټيم په طالبانو د فشار د راوړلو سربېره د اسلامپالو او چيپيانو تر منځ د مخامختيا او ناندريو د جوړولو په موخه د نجيب د تلين د نمانځنې ډرامه جوړه کړې وه چې يوځل بيا د دې سيالو دښمنو ډلو پخوانۍ دښمنۍ تازه کړي.

له بده مرغه د غني د ټيم دا دسيسه بريالۍ هم وه او يوه اونۍ وروسته جهادي ډلو په کابل کې ستر لاريون سمبال کړ چې د افغانستان د خلک دموکراتيک گوند خلاف يې شعارونه ورکول او د نوموړي گوند د مشرانو په انځورونو يې چلپياوې کښلې وې. په مقابل کې دا، خ، د، گ، د گېډې څخه راوتلو ډلو او فعالانو هم په ټولنيزو رسنيو کې د جهادي تنظيمونو خلاف توندې څرگندونې لرلې. تردې چې په پروني دا، خ، د، گ، د، گ کې د

نجیب خلقي او پرچمي مخالفان هم د نجیب د پلویانو په ملاتړ ودرېدل . دې حالت وښودل چې لا تر اوسه زموږ سیاسي فعالان د ښي او چپ ، اخواني او انقلابي په منفي سیالیو کې ښکېل او ککړ دي ، د تېرو ترڅو تجربو یې زده کړه نه ده کړې او د هېواد د ننیو نازکو او حساسو شرایطو د درک وړتیا نلري هغه څه چې د خواشینۍ وړیو تریخ واقعیت دی .

د نجیب الله ځوان پلویان چې یا د نجیب د دسترخوان د یارانو زامن ، لونیې او خپلوان دي او یا د نجیب په ښکلو ویناوو تېروتي دي ، دوی ته ښایي د خپل اتل د دسترخوان له یارانو چې د نجیب د واکمنۍ ملکي او پوځي لوړ پوړي او د دولتي امنیت (خاد) کارکونکي وو ، پوښتنې وکړي چې دوی ولې د کارملیانو دکودتا په وړاندې د نجیب دفاع ونکړه ، د م ، م له دفتر څخه خپلې کورنۍ ته د تللو لاره هواره نکړه چې ونه وژل شي ؟ دا اته ویشته کاله په څه لگیاوو چې اوس یې د مرگ تلین نمانځي ؟ د هغه پټ راز پوښتنه هم ترې وکړي چې ولې نجیب تېښتې ته اړ شو او د نجیب دې خواخوږو ولې د نجیب د ژوندي پاتې کېدو په موخه هڅه ونکړه خو په مرگ یې اوبښکې تویوي ؟

نجیب پلوي خلقیان څوک دي؟

ددې لیکنودلړۍ په دوهمه او دریمه برخه کې راغلي وچې دا، خ، د، گ په نامه گوند اته ویشته کلن شتون نیسي چې دا گوند هېڅکله هم یو موتی واحد گوندنه وبلکې ددووسیاو د بنمنو ډلو (پرچم او خلق) څخه جوړشوی یو سیاسي جوړښت و چې دیوبل خلاف دتوطئو او دسیسو، د ناکامو او بریالیو کودتایي هڅو او دیوبل د غړو او کدرونو د زنداني کولو، وژنو او تبعیدونو مخینه لري. دسیاسي گوند په نامه ددې ټلوالې دا ډول له د بنمنۍ ډک تاریخ ته په کتوسره دا پوښتنه پیدا کیږي چې ولې یوشمېر خلقي مشران د 1369 کال دکب د شپاړسم پوځي ټکر په مهال د نجیب ترڅنگ ودرېدل؟

مخکې لدې چې پاسنۍ پوښتنې ته ځواب ووايو باید وویل شي چې د پوځي ټکر په درشل کې دا، خ، د، گ په نامه د خلق او پرچم د ټلوالې د رهبري ارگان (مرکزي کمېټې) د 130 تنو غړو څخه یې یوازې دېرش خلقیان وو. د دې دیرشو تنو څخه درې تنه (محمد اسلم و طنجاړ، انجینر نظر محمد، راز محمد پکتین) او د امین د پلویانو په نامه له بند څخه را خلاص شوي یوشمېر مشران هم د نجیب سره ودرېدل. د نجیب سره د دې دواړو ډلو ملگرتیا حکومت ته جرئت ورکړ چې په خلقیانو برید وکړي. په کودتا یا د پوځي ټکر پر مهال د حکومت په گټه د نجیب پلوه خلقیانو رول ته په کتو سره هغوی په نقده پیسو، فوق العاده رتبو او ممالونو ونازول شول او ځېنې یې شوروي اتحاد ته د هوا خورۍ او استراحت لپاره هم واستول شول.

یوه دوست کیسه کوله چې د نجیب د دغو باوري خلقي پوځیانو چې د خپلو ملگرو په ځپلو کې ښه ځلېدلي و او پرېمانه پیسې یې ترلاسه کړې وې، ویلي و چې په اختر کې لږ ملگري یې لیدو ته ورغلي دي. هغه ورته ویلي و علت

یې دادی چې نوي کوچونه (فرنیچر) دي اخیستې دي ، موخه یې بادراوړې پېسې وې.

پدې واقعیت نه یوازې د نظام دننه بلکې جهادي تنظیمونه هم پوهېدل. پدې اړه داسلامي جمعیت غړی محمداکرام اندیشمند لیکي " :دکودتا په ناکامۍ کې د پرچم ټولو ډلو او د خلقیانو په اړخ کې د حفیظ الله امین او د اسلم وطنجار او راز محمد پکتین پلویانو رول درلود." (سال های تجاوز و مقاومت ، مخ 110)

غلام دستگیر پنجشېری د نوموړي گوند یومشرهم د نجیب سره درېدلي خلقیان د زندان څخه راوتلي دامین پلویان اودخلق دفرکسیون د زرم(زرمت) درى تنه مشران معرفي کوي. میرصاحب کاروال ددې گوند بل مشرد نجیب خلقي پلویان داسې راپېژني " :...له بله پلوه دسلیمان لایق ترمشرى لاندې یوه نوې سیمه نيزه نشنلستي ډله لکه انجینر نظر محمد ، اسلم وطنجار ، راز محمد پکتین ، وزیري ، منوکی منگل ، اسدالله پیام ، مبین یې پرخان راټول کړل که وکولای شي په لازم فرصت کې یې دخلقیانو خلاف استعمال کړي وروسته له هغې په امین پورې تړلي ځېنې مشران لکه غوربندی ، شرعي جوزجانی ، شاه ولي ، فقیر محمد فقیر ، خیال محمد کتوازی او حتی عبدالکریم میثاق اونور ټاکلوسیاسي موخوته درسېدو په خاطر ورسره یوځای کېږي".

ددې خبرې یادول اړین برېښي چې دحفیظ الله امین په پلویانو کې محمودسوما ، منصور هاشمي او عبدالرشید جلیلي دنجیب د دسیسو اواستخباراتي لوبو بنکارنه شول.

دپورتنیو څرگندونو پر بنسټ اود گڼ شمېر پخوانیو خلقیانو له انده دوه کتگورۍ خلقي مشران دنجیب سره ودرېدل :

الف - په اداري ، مالي او اخلاقي فساد کې

ب - سیمه ئیز تراو .

ددې مسألې دښې روښانتیا په موخه اړین برېښي چې د شوروي دخونري پوځي يرغل وروسته په افغان دولت کې واکمنو حالاتو ته ورستانه شو . د يرغل وروسته چې ظاهراً پرچميان واک ته ورسول شول اشغالگر پدې ښه پوهېدل چې خلقيان لدې امله له شورويانو کرکه لري چې په خپل پوځي يرغل سره يې دافغانستان د اشغال سربېره خلقيان بېواکه کړل. همدا لامل و چې له حسابه وتلو شوروي سلاکارانو او پرچميانو بلا استثنی ټول خلقيان څارل او په اداري، مالي او اخلاقي فساد ککړو خلقيانو يې سندونه راټولول. خادېستانو حتی په زندان کې دځېنو امین پلوه خلقيانو د شخصیت کمزورواړخونو اومخینې ته په کتوسره دهغوی څخه ناوړه گټه پورته کوله چې غوره بېلگه يې سلطان احمد بهین د خلقيانو د استخباراتي ادارې (کام) د سياسي څانگې مشر و . د عبدالرشید جليلي په وینا بهین په 1359 کال کې د لومړۍ ډلې خلقي اعدامیانو سره يوځای دپل چرخي له زندان څخه يووړل شول ، نورټول اعدام خو بهین له څه مودې وروسته بېرته زندان ته راوستل شو اوخلقيانو ته په يوه سرخوړۍ واوښت .

کله چې په 1366 کال کې له افغانستان څخه دشوروي لښکرو وتل يقيني شول په دولت کې شریک خلقي مشرتابه گرباچف ته يوه طرحه ولېږله چې په هغې کې له مسکوڅخه غوښتل شوي وترڅو په گوند او دولت کې دخلقي اوپرچمي کدرونو په انډول کې توازن راولي ترڅو دشوروي پوځيانو دوتلو وروسته دهمکاری اړینه روحيه پيدا شي . کرملن اوارگ ته دا ډول حالت چې خلقيان ديوه پياوړي سياسي ځواک په توگه را څرگند شي دمنلو وړنه وواو هڅې يې پدې راوگرزولي چې دخلقيانو په نامه سياسي خوځښت شتون ته دتل لپاره دپای ټکې کېږدي . پربل اړخ مسکو نجیب وهڅولو ددفاع اوکورنيو چارو دوزارتونو په وړاندې دولتي امنیت (خاد) پياوړی او قومي

مليشې جوړې کړې ترڅو په لازم فرصت کې خلقيان پرې وځي. داهم هېرنشي که شورويانو او نجيب هرڅومره دولتي امنيت پياوړې کړی هم وای دځېنو خلقي مشرانو دهمکاری پرته نجيب هېڅکله هم په خلقيانو برید نه کاوه. ځکه هغه مهال خلقيانو ليدل چې ټولو خلقي مشرانو دنجيب خلاف دريغ نيولی دی دوی هم دنجيب دحکومت سره دهمکاری ډډه کوله. لکه څرنګه چې هغه مهال د پوځ او څارندوی اصلي ځواک خلقيان وو، دپوځ او څارندوی له ليکوسره دخلقيانو پرېکون دنظام نسکورېدو ته شرايط برابرول.

کله چې دشورويانو او پرچميانو دګډ پلان له مخې دخلقيانو دځپلو فرصت راوړسېد ، پرچميانو په فساد ککړو خلقي مشرانو ته دهغوی دفساد دوسيې مخې ته کېښودلې او ځېنو ته يې دهغوی دمالي او اداري فساد په اړه په غونډو کې يادونه وکړه. پرچميانو دې دوسيه لرونکو خلقيانو ته خبرداری ورکړه که دنجيب سره ونه دريږي ددوی سره به قانوني چلند وشي. دې څوارنو بله چاره نلرله بېله دې چې دنجيب سره ودريږي، دهغه هره څېره، هروړاندیز او هر دستور ومني.

دوهم لامل دنجيب سره دځېنو خلقي مشرانو او مطرح کدرونو سيمه ئيز تړاو و چې غلام دستګير پنجشېری هغوی زرمليان ګڼي او مير صاحب کاروال داډله نشنلستي سيمه ايزه کړې يادوي. له ياده ونه باسو چې دلويې پکتيا ، لوی کندهار ، لويې مشرقي ، شمال او جنوب ، ډبرکيو او لږکيو ، سنيانو او شيعيه ګانو، پښتنو او غير پښتنو ، درانيو او غلزيو بېلونکی ویش ديوموتي افغانستان د دښمنانو افغاني ضد نخشه ده. لدې امله افغانانو ته نه بنايي ددې وېشونکو فکتورونو مبلغ او مجري شي. شوروي اشغالګرو پرون او اوسنيو نن د سياسي لوبو څخه بې خبره سياستوالو له قومي ، قبيلوي ، ژبني ، مذهبي او سيمه ئيزو تړاوونو ناوړه ګټه پورته کړې ده

اوتريوې كچې اشغالگر اود افغانستان رنگارنگ د بنسمنان پدې افغاني ضد
كار كې ټاكلې برياوې هم لري.

دا لعنتي پوځ بايد درې ورې شي!

افسري کدرونه د هر پوځ د ملاتير جوړوي او د هغوی ليدلوری، رواني حالت او پوځي چمتووالی د پوځ په فعاليت مستقيم اغېز لري. زموږ په هېواد کې لومړنی پوځي پوهنيز بنسټ حربي ښوونځی و چې د هېواد د هر قوم او توکم استازي پکې روزل کېدل. پدې بنسټ کې خورا سخت او له زغمه وتلي مقررات د دې سبب کېدل چې اکثراً کليوال تنکي ځوانان او د خوارو کورنيو استازي وکولای شي هلته خپلو زده کړو ته دوام ورکړي. پدې بنسټ کې د هېواد د ورونيو قومونو ځوانان شپه او ورځ لکه د يوې کورنۍ په څېر ژوند کاوه چې دا ډول وضعیت دې ته لاره هواروله چې دح، ښ، څخه فارغ شوی پوځي کدر د يوه ژمن افغان په توگه چې قوم او نژاد، ژبه او د مذهب توپير ورته ارزښت نلري پوځي چوپړ ته چمتو شي. خو کله چې د 1358 کال د جدې د شپږمې وروسته پوځيانو او په تېره قوماندانانو چې اکثريت يې خلقيان وو او دح، ښ له مدرسې وتلي وو په خپل هېواد کې پردی لښکرې وليدلې، ځانونه يې سپک او توهين شوي وگڼل او د شوروي سلاکارانو امر او نهې ته يې غاړه نه اېښودله. له همدې امله شورويانو غوره دا وگڼله چې د هغوی پر ځای پرچميان مقرر کړي او له بله اړخه يې د پرچم د ليکو د پياوړي کولو پروگرام هم ترلاس لاندې ونيو. خلقيانو د دې دواړو نقشو په وړاندې مقاومت ښود. د ساري په توگه د شوروي اشغال په لومړيو کې د غزني د څوارلسمې فرقي د قوماندان جعفر سرتير پر ځای يې پرچمي عبدالصبور مقرر کړ خو د فرقي افسرانو نوی قوماندان نه منلو ترڅو مرکز بل خلقي قوماندان هلته وگومارلو. کی جی بی د افغان پوځ حالت څارلو لکه څرنګه چې د کارمل لومړي پوځي سلاکار په مسکو کې د کی جی بی مشراندرپوف ته د رپوټ ورکولو په مهال وايي: "د پرچم د غړو شمېر اوس

يو زراو پنځه سوو تنو ته رسېدلی دی دا د سر سر کسان ممتاز وگړي دي او په عمومي توگه په پلازمېنه کابل، وزارتونو، مرکزي کمېټه، ادارو او ولايتي مرکزونو کې واک د همدوی په منگلو کې دی خو خلقيان ديارلس يا ديارلس نيم زره تنه دي چې په اردو کې اکثريت جوړوي ...، اندروپوف داسې هدايت ورکوي، خو اوس بايد د پرچم پراختيا چټکه شي". په افغانستان کې رښتيا څه تېرېدل؟، مخ (۲۶۹)

په پوځ کې د پرچم د غښتلتيا لپاره داسې پرېکړه وشوله چې د پوځ تعليمي بنسټونو ته پرچميانو ته د وفادارو ځوانانو پرته نور څوک جذب نشي. د دې کار لپاره يې د اردو په سياسي رياست کې (پرچمي ډگرمن نری) موظف کړ چې د نوموړي د هوکړې وروسته ځوانان په تعليمي موسسو کې نيول کېدل. خو د امنيتي وضعيت د خرابېدو له امله پرچميانو ته د وفادارو ځوانانو موندل ستونزمن شول. همدا لامل و چې په 1360 کال کې د تعليمي موسسو دروازي د ټولو علاقمندانو په مخ پرانيستل شي چې بياهم د بېوزلو افغانانو بچيان اردو ته راتلل او د مسکو تمه چې پوځ پرچمي شي په واقعيت بدله نشوه. يوه ورځ په کابل کې د شوروي په سفارت کې داردو د گوندي ترکيب په اړه لوی پوځي سلاکار د رپوټ ورکولو په ترڅ کې سفير په قهر او غضب ويلي و: "دا پوځ، دا لعنتي پوځ بايد درې وړې شي ...!، دا پوځ ټول خلقي دی." (په افغانستان کې رښتيا څه تېرېدل؟، مخ 66)

د شوروي اشغال په لومړيو کلونو کې اشغالگرو د پوځ د درې وړې کولو پلان نه درلود بلکې په تدرېج سره يې د پوځ د کمزوري کولو نڅښه پلي کوله ترڅو په اړين وخت کې کمزوری "لعنتي پوځ درې وړې کړي".

شورويانو د پوځ د کمزورولو لپاره لاندې گامونه پورته کړل:

- د کورنيو چارو په وزارت کې د اپراتيفي او جنګي قطعاتو جوړول.
- د قومي مليشو جوړول چې اکثراً د لږکيو قومونو څخه جوړېدې.

د- تسلیمي قطعاتو په نامه د نويو وسلوالو جوړښتونو منځته راتگ د مجاهدينو د اډلې شوروي لښکرو او شوروي سلاکارانو جذبولې

د- دولتي امنيت وزارت په چوکات کې د بل پوځ جوړول.

پاسنيو جوړښتونو د پوځ په پرتله زيات امتيازات لرل. لدې امله عسکري مکلفيت ته جوړ ځوانان همدې جوړښتونو ته مخه کوله او پدې ډول پوځ کمزوری کيده چې د درې وړې کولو چاره يې آسانېدله.

کله چې د افغانانو د اتلول مقاومت له امله شورويان اړ شول د ژښتو لوزنامه لاسليک او د افغانستان څخه د خپلو لښکرو و تلو ته غاړه کېږدي او د ملي روغې جوړې تگلاره غوره شي. حکومت د مجاهدينو (اشرارو) د مختلفو تنظيمونو سره پټې اړيکې ونيولې خو د دې ليدنو کتنو بهير او پايلې د خلقيانو سره نه شريکېدلې. خو د ملي پخلاينې د تگلارې د اعلان له لومړيو څخه څرگنده وه چې تنظيمونه د ملي روغې جوړې تگلاره نه مني. مسکواو نجيب دې حالت ته په کتو سره دې پايلې ته ورسېدل چې واک د اسلامي جمعيت او د شيعيه تنظيمونو سره وويشي. هغه مهال د شيعيه تنظيمونو قرارگاوي چې په اتوگونو مشهور وو په ايران کې وې يوازې د محمد آصف محسني تنظيم د ايرانيانو سره دا اختلاف له امله خپله قرارگاه کويټې ته لېږدولې وه. د دې لپاره چې د شيعيه گوندونو سره جوړه وشي لومړی بايد د اگونډونه متحد شوي وای همدا لامل و چې نجيب د صدراعظم، سلطانعلي کشتمند ورور اسدالله کشتمند چې په خټه هزاره شيعيه و او په هنگري کې سفير و دمقام په تنزيل سره په تهران کې شارژدافير مقرر کړ او هغه اوه شيعيه تنظيمونه د عبدالعلي مزارې په مشرۍ د (حزب وحدت اسلامي افغانستان) په يوه واحد گوند کې تنظيم کړل. پدې هکله فقير محمد ودان د نجيب له پلويانو څخه ليکي: "د وحدت حزب په يوه اپراتيفی لوبه کې د دولتي امنيت د وزارت په مالي او تخنيکي

امكاناتو او د ولسمشر په تائيد جوړشو. «حقايق ، پندارها وكردارها» (مخ251) خو فقير محمد ودان د دې اپراتيفي لوبې د څرنگوالي په اړه څه نه وايي. نجيب پدې كارسره شيعيه گوندونو ته سترخدمت وكړ چې سره متحد يې كړل. معمولاً څارگرې ادارې په خپلو وسلوالو مخالفينو كې اختلافونو ته لمن وهي او په هغو كې اشعابونه راوړي خو نجيب چې د خاد د څارگرې ادارې مشر هم پاتې شوى دى خپل وسلوال مخالفان سره متحدوي. دا هم د اتل نجيب له عجايباتو څخه دي.

دلته ليدل كېږي چې نجيب په سياست كې هم اپراتيفي لوبې كولې. خو نوموړى پدې نه پوهېده چې مسكو دى (نجيب) هغه څه ته هڅوي چې پايله يې د افغانستان تباهي ده. البته نجيب اړ و د مسكو هر دستور ومني ځكه هغه مسكو واک ته رسولى و. هغه مهال د مسكونخسه داسې وه چې په لومړي گام كې د هېواد لږكيو پورې اړونده تنظيمونه سره متحد كړي ترڅود خپلې اصلي موخې پلې كولوته لاره هواره كړي چې واک لږكيو ته ولېږدوي او دا كاريې د شمال تلووالي په جوړولو سره د 1371 كال د ثور په اتمه په بري سره ترسره كړ. ځينو ځيركو خلقي پوځيانو لكه جنرال محمد آصف شور، ډگروال محمد كبير كارواني او ډگروال محمدزي نيك مل د دې افغاني ضد بهير گوانبونو ليدل او دې پايلې ته ورسېدل چې د مسكو - نجيب د دې نخشې په وړاندې ودرېږي. دوى د دفاع وزير شهناز تڼي سره گډه ژبه وموندله چې د دې پلان د پلې كېدو مخه ونيسي. پلان داسې و چې په پوځ كې د غنډه تركچې قوماندانان د خلقي ډاډ منو افسرانو له جملې مقرر شي كوم چې د دفاع وزير د هغوى د مقررولو واک درلود او پدې كاريې عملاً لاس پورې كړ.

که د اپلان عملي شوی وای د پوځ د غنډونو او کنډکونو د قوماندانانو د مخالفت سره د اشونې نه وه چې د 1371 کال د ثور د اتمې ننگینه معامله پلې شي .

د هغه مهال له بهیرونو او پېښو داسې ښکاري چې د تنی شوروي سلاکاران هم د نوموړي له دریغ سره همغږي وو . البته دا همغږي د خلقیانو او پرچمیانو ترمنځ اختلافونو ته د لمن وهلو په موخه وه. پرېله خوا شوروي سلاکارانو نجیب هم د خلقیانو گواښونو ته متوجه کاوه او هڅولو یې چې د خلقیانو د بیاوړتیا مخه ونیسي .

شورویانو ته د خلقیانو او پرچمیانو کمزوري او منفي اړخونه څرگند وولدي کبله یې په خورا آسانی سره د هغو څخه ناوړه گټه پورته کولای شوه. همدا لامل و چې دواړو اړخونو ته یې لمسونکي معلومات ورکول . د بېلگې په توگه شوروي اړخ نجیب ته داسې معلومات ورکړل چې یو شمېر خلقي جنرالان او افسران د حکمتیار د اسلامي حزب د شفا د شبکې سره اړیکې لري ، د نظام په وړاندې توطئه کوي او پدې اړه " د وسلوال پوځ د سرقوماندانۍ په غونډه کې د نجیب الله او یعقوبي له لوري لنډ گزارش ورکول کېږي چې گواکې دا توطئه د مشاورینو لخوا د کیهاني امکاناتو په استفادې سره کشف شوې ده. " درس های تلخ و عبرت انگیز افغانستان ، مخ (195)

پدې هکله عجیبه لادا ده چې د دې توطئې په اړه د شوروي اتحاد په مرکزي ټلويزيون کې یادونه کېږي او یوه ورځ وروسته د کابل د ټلويزيون له لارې همدا خبر خپریږي.

پر بله خوا په مسکو کې افغان سفیر سید محمد گلابزوی ته د شوروي په بهرنیو چارو وزارت کې خبرداری ورکول کېږي " که چېرې د نجیب د امنیتي دستگاه د برید په وړاندې سوله ئیز مقاومت ونشي نجیب د منظم اردو د

کمزوري توب لپاره بنایي د خلقیانو اته سوه تنه غوره خلقي افسران د شفا ترنامه لاندې بندیان کړي او پدې نیرنگ سره د ځینو تنظیمي مشرانو د داخلي قوماندانانو سره د پردې شا د سیاسي معاملو زمینه برابره کړي." (ظهور و زوال ح، د، خ، ا، مخ 144)

د پاسنیو دوو بېلگو څخه ښکاري چې شورویانو د عوامو خبره غله ته ویل غلا وکړه او د کورځاوند ته یې ویل وینس اوسه عمل کاوه. له بده مرغه نجیب اوتی دواړو د مسکو پدې ځایناڼه لویه ونه پوهېدل، د هېواد حساس اوناژک شرایط یې درک نکړل، د جوړجاړي لاره یې غوره نکړه او په تېره نجیب د مسکو د ناسمو معلوماتو له مخې د تېي واکونه محدود، د دفاع وزارت د ستونزو په حل کې یې ناغیري کوله او یوشمېر خلقي افسران یې هغه هم د شورویانو د رپوټونو او غوښتنو له مخې زنداني کړل او پدې ډول یې د خلقیانو او پرچمیانو ترمنځ تلپاتې بې باوري او دښمني لا زیاته کړله.

نجیب د شورویانو د همدې لمسونکو منافقانه معلوماتو له مخې څو تنه خلقي جنرالان او افسران بېله دې چې د دفاع وزیر شهنواز تېي خبر کړي بندیان کړل چې دې پېښې د دفاع وزیر او جمهوررییس یا په بله خبره د خلقیانو او پرچمیانو اړیکې لا خرابې کړې او د 1368 کال د قوس په دولسمه پدې اړوند او د اردو د نورو ستونزو په اړه د جمهوررییس او دفاع وزیر په کتنه کې د توندو خبرو په تبادلې سره غونډه یې له کومې اړینې پایلې پای ته رسېږي. تېي د غونډې وروسته د دفاع وزارت قرارگاه (دارالامان) ته په رسېدو سره پوځ ته د پوځي چمتووالي (پوځي احضارات) امر ورکوي. سربېره پردې هماغه ماخوستن په پلازمېښه کې خپل باوري خلقي پوځیان چې جنرال محمد آصف شور او ډگروال محمد کبیر کارواني هم پکې و دفاع وزارت ته راغواړي او دوی ته وایي چې "د ولسمشر سره

یې ډغرې وهلې دي او اوس څه وکړو؟" د غونډې د برخه والو د وړاندیزونو او نظریاتو په ترڅ کې آصف شور ویلي و چې "داکار باید نه وای شوی او اوس باید چټک پوځي اقدام وشي". وزیر د دې وړاندیز په اړه ویلي و چې مرکزي کمېټې څلېرویشته ساعته وخت غوښتی دی (موخه د خلقي اړخ د مرکزي کمېټې څخه دی). د تنی د دې خبرې په غبرگون کې آصف شور ویلي و: "ترمکه دې کړه ورکه دې کړه. او دا هم اضافه کوي، دا د گوندیانو کارنه دی". څلېرویشته ساعته څه چې ورځې او اونۍ تېرې شوې خوتني خپلو ملگرو ته د کوم عمل دستور ورنکړ.

د دفاع وزیر له خوا پوځ ته د تیارسی امر ورکول د ولسمشر په وړاندې بغاوت یا پاڅون دی او انتظار اېستل ځان وژنه او د خپلو ملگرو له برخلیک سره لوبې دي. که د احضاراتو څخه د تنی موخه داوه چې ولسمشر وپوهوي په پوځ کې چې خلقيان یې د ملاتیر جوړوي له پامه ونه غورزوي او د هغوی خلاف کوم اقدام ونکړي دایې هم تېروتنه وه او ولسمشر دې بغاوت ته په کتوسره د داسې فرصت په تمه و او یا یې اړین تدبیرونه نیول چې یاغي وزیر او ملگري یې له ډگره وباسي. همدا لامل و چې څه د پاسه دريو میاشتو وروسته یې چې اړین احضارات ونيول، د دولتي امنیت او دوستمي ملیشو پر مټ په دفاع وزارت برید وکړ گواکې چې د پاکستان یا ایران په دفاع وزارتونو یې برید کړی دی او پدې ډول یې لسگونه تنه غوره خلقي افسران ووژل او سلگونه نور یې زنداني کړل. نجیب د ولسمشر په توگه دا شونتیاوې لرلې چې د دې ناوړه پېښې مخه ونیسي، شهنواز تنی او څو تنه محدود ملگري یې لکه جنرال محمد آصف شور، ډگروال محمد کبیر کارواني، ډگروال محمدزی نېک مل، ډگروال شهنواز شیواني، ډگروال جعفر سرتېر او ډگروال فېروز بندي کړي. خو هغه په دفاع وزارت د وسلوال برید له لارې چې زیات ځاني او پرېمانه مالی تلفات یې لرل، او پایلې یې خورا ناوړه او

نه جبرانېدونکې وې خلقیان کمزوري کړي خو په واقعیت کې د مسکو افغاني ضد موخو ته د رسېدو لپاره وسلوال ځواکونه سره و جنگول. پدې کار سره یې هم پوځ کمزوری کړ، هم د کارمليانو په منگولو کې ولوېد او هم یې د خپل حکومت ملي او نړیوال دریځ ته زیان ورساوه.

دا هم د یادولو وړ برېښي چې د تنی له خوا پوځ ته د احضاراتو د امر ورکولو وروسته شوروي اړخ د منځگړي په توگه ډگر ته راوړاندگړ چې گواکې د خلقیانو او پرچمیانو ترمنځ جوړه کوي خو عملاً یې په اورغوري تویول پدې اړه د وخت صدراعظم حسن شرق لیکي: "ورانسوف چې دا، خ، د، بگ، د یووالي لپاره د هلوځلو مدعي و خو په عمل کې د ده د سفارت پر مهال د خلق او پرچم ترمنځ مخالفتونه زیاتېدل او اوږدېدل کېدل چې دورانسوف په لارښوونه شوروي سلاکارانو د دواړو اړخونو د اختلافونو اورتو په پکته وهلو کې بې اغېزه اوغلی نه و". (کرباس پوښان برهنه پاه، مخ 268)

د دفاع وزیر له لوري پوځ د احضاراتو د ورکولو وروسته ولسمشر په لاندې دريو استقامتونو کې خپل فعالیتونه متمرکز کړل:

الف - تبلیغاتي کمپاین چې گواکې شهنواز تنی کودتا کوي.

ب- د خلقیانو ترمنځ بې باوريو او بې اتفاقيو ته لمن وهل او د هغوی څخه سربازگیری.

ج- په کابل کې په خپله گټه او د تنی په زیان د وسلوالو ځواکونو په انډول کې بدلون راوړل.

همدا لامل و چې "د افغانستان د جمهوریت جمهور رئیس د خپل دریځ د پیاوړتیا لپاره له هرې وسیلې کار اخیست چې خلقیان کمزوري کړي...، جمهور رئیس داسې گامونه او چټول چې پوځ په کابل کې کمزوری شی" (د افغانستان غمیزه او مېړانه، الکساندر لیاخفسکی، روسی متن، مخونه

په کابل کې د پوځ د کمزوري کولو موخه څرگنده وه چې په کمزوري سيال
مرگونی برید وشي او هډونه يې ورمات کړي.

دبې سره لښکر برخلیک

د شوروي اشغال په مهال شوروي سلاکارانو ویل: "خلقیان لښکرلري خو سرنلري او پرچمیان سرلري خو لښکر نلري." د افغانستان خلک دموکراتیک گوند د دوو سیالو ډلو په هکله د شوریانو دا ډول ارزونه بشپړه سمه وه او اصلي لامل یې په خپله شوریانو وو چې د خپل پوځي تېري په درشل کې یې داسې ماهرانه لوبه پرمخ بوتله چې د حفیظ الله امین په واسطه نور محمد تره کی ووژني او امین بیا پخپله دوی ووژني او پدې ډول خلقي ستر لښکر یې سره پاتې شي. د شوروي د خونړي یرغل وروسته خلقیان ظاهراً په دوو دښمنو ډلو، د امین په پلویانو او د امین په مخالفانو ویشل شوي وو. خلقیان په خپله لنډه واکمنۍ کې د کورنیو اختلافونو سره سره د پرچم په ځپلو کې بشپړ همغږي وو. د شوروي د اشغال پر مهال پرچمیانو کوم کورني اختلافونه نرل او د خلقیانو په وړاندې یې دریغ دا و چې خلقیان د پرچمیانو د امر او نهی په لاس تړلیو همکارانو وپاړوي. که څه هم پرچمیانو هوډ درلود خلقیان په بشپړ ډول له سیاسي ډگره وباسي خو شوریانو چې د هېواد اصلي واکمنان گڼل کېدل، پرچمیانو ته د کارمل په واکمنۍ کې اجازه نه ورکوله چې د خلقیانو هډونه ورمات کړي. کله چې په 1365 کال کې مسکو د کارملیانو د مخالفت سره سره نجیب واک ته ورساوه پرچمیان هم د خلقیانو په شان د کورنیو اختلافونو په مزمنه ناروغۍ ککړي شول. د دې معنی دا کېږي چې په دواړو ډلو کې د اختلافونو سرچینه مسکو و. مسکو د خلقیانو او پرچمیانو د طبیعي مشرانو په وړاندې مصنوعی مشران را پورته، تقویه او واک ته ورسول او پایله یې د دواړو ډلو ویشل شول. همدا لامل دی چې د پردیو سره او په تېره ځواکمنو دولتونو سره په اړیکو کې باید په احتیاط او ځیرکۍ گامونه واخېستل شي. د افغانستان

څخه د شوروي پوځيانو د وتلو وروسته دواړه ډلې برخليک ټاکونکي پړاو ته ورننوتلې . پرچميان چې د واک اصلي مرکز گڼل کېده او د مسکو له هراړخيز ملاتړ هم برخمن وو، پدې هڅه کې وو چې د ملي پخلاينې د تگلارې د پلې کولو په پايله کې د واکمن گوند په استازيتوب به يوازې دوی په ائتلافي حکومت کې گډون کوي. او کله چې نجيب د م، م د سازمان د ارادې سره سم د ائتلافي حکومت لپاره د ا، خ، د، گ (وطن) استازي وروپېژندل يو خلقي هم پکې نه و . د شوروي لښکرو شتون خلقيانو ته د داموکلوس تورې (خنجر) په شان حيثيت درلود، گوانبل يې اومشرانو يې د خلقي ليکو په وړاندې د پرچميانو د يکه تازې په وړاندې کوم مخالفت نه بنود او دا چې د يوه خوځښت په توگه د راڅرگندېدو جرئت وکړي د خلقي مشرانو ځانگړتياوو او وړتياوو ته په کتو سره يو خوب او خيال و . خو کله چې د شوروي پوځيانو وتل يقيني شول د خلقي مشرانو په رگونو کې وينې وبهېدې او په خوځښت راغلل . هغه مهال په واک کې شريکو خلقيانو بايد دوي ستونزې حل کړې وای . دصفوفو باور ترلاسه کول او دامين دپلويانو سره گډه ژبه موندل . د دې لپاره چې خلقيان خپل شتون او دواکمن گوند په مشرتابه کې خپل ځای ترلاسه کړي په سازمانونو کې يې دکنگرې درابللو سربېره نورې غوښتنې لکه په گونداودولت کې دواک دانحصار له منځه وړل ، دگوند په کورني ژوند کې ددموکراسۍ ټينگښت، د خلقي بنديانو آزادول، دپوځ اودولتي امنيت دمنسويينو دامتيازاتو يوشان کول هم مطرح کولې .نجيب د خلقيانو دنبض دمعلومولو اودکنگرې د رابلونکودفعالانو دپېژندنې په موخه په گوند کې د نظرغوښتنې ډرامه پيل کړه چې اکثریت خلقيان دکنگرې درابللو غوښتونکي وو خو پرچميانو مخالفت بنود . کله چې دا موضوع په سياسي بېرو کې طرحه شوله د نجيب ځواب داو: " دکنگرې ددايرېدو وخت نه دی .هېواد دجگرې په حال کې دی

او کارملیانو ددې لپاره چې دخلقیانو او نجیب ترمنځ اختلافونه زیات کړي لدې مسئلې سره علاقه وښودله هغوی هم دکنگرې ددایرېدو سره سرښوراوه. "دنیسمې پېړۍ خاطرې ، مخ 587، کله چې نجیب دکنگرې درابللوله توپان سره مخامخ شو ددې بهیر هڅونکي یې ځېنې خلقي مشران گڼل اوپدې هڅه کې شو چې هغوی له هېواد بهر په دیپلوماتیکو دندو وگوماري. دزیري په وینانجیب هغه ورغواړي اوورته وایي: "دشفاخانې دراپورله مخې ته زیات ناروغه یې بهتره ده ته پولند ته دسفیر په څېر ولاړشې ، استراحت اوخپل علاج به هم وکړې. "زیري ددې وړاندیز له منلو ډډه کوي. لنډه موده وروسته ددولتي امنیت وزارت دشوروي سلاکارپه بلنه زیري دشوروي سفارت ته ځي. زیري ماخوستن ناوخته خپل کور ته دبېرته ستنېدو په لاره کې دکابل ژوبن ترڅنګ دېم هدف گزري ده ته زیان نه رسیږي خو موټر یې ویجاړیږي او هغه په ټکسي کې خپل کورته ځان رسوي. ډاکتر نجیب عجیب طبیب و او په طبابت کې تردې کچې رسېدلی و چې مخکې له مخکې دگوندې مشرانو دناروغۍ دتشخیص وړتیا یې لرله ، درملنې ترتیبات یې نیول. دزېري سر بېره کارمل یې هم یوه بېلگه ده. کله چې نجیب دکارمل پرځای دگوند مشرشو اوکارمل لاددولت مشر و هغه یې دځوانانو دسازمان یوې غونډې ته بللی و. په غونډه کې کارمل فرید مزدک دځوانانو ددموکراتیک سازمان منشي ته وویل چې دی غواړي غونډې ته وینا وکړي خو مزدک ورته وویل څرنگه چې تاسې ناروغ یاست اوتاسې ته تکلیف کېږي اړینه نه ده چې وینا وکړئ کارمل وویل "من جور تیارهستم ، مریض نیستم" (زه روغ رمت یم ، ناروغ نه یم). مزدک ورغبرگه کړه چې نه تاسې ناروغ یاست.

نجیب دمسکو سره په همغږۍ کې گواکې دکنگرې بل هڅونکی سیدمحمد گلابزوی په مسکو کې سفیر وټاکه " دخلقي اړخ غوڅ اکثریت دخارندوی په

کلوپ کې جرگه شول دوطنجار اوانجینرنظر محمدپرته ټولوپه یوه خوله وویل چې گلابزوی باید په هېڅ صورت خارج ته ولاړ نشي. "ددې لپاره چې گلابزوی قانع شي چې بهرته تگ ونه مني میرصاحب کاروال اوجنرال محمدهاشم نورې دهغه کورته ورځي دخبرو په ترڅ کې "دشوروي سفارت نه دتلفون زنگ راځي اוגلابزوی ته خبر ورکوي چې له مسکونه ځانگړې الوتکه دده لپاره راغلې اوپه هوایي ډگر کې دده انتظارباسي. سبا ته باید حرکت وکړي. هغه هم موافقه وکړه اودخپلو کالیو په ټولولو یې پیل وکړ." درس های عبرت انگیز...، مخ 164، دشوروي سفارت څخه گلابزوی ته تلفون بښي چې دافغانستان ددولت لارښوونه مسکو کوله اونجیب دتمشیل لپاره په ارگ کې کپنول شوی و. نجیب نه بلکې شورویانو داواک درلود چې څوک گونبه اوچېرې یې مقررکړي. بل داچې گلابزوی دخپلو خلقي ملگرو په پرتله دمسکو ارادې ته ارزښت ورکاوه. داچې دنجیب پلویان نن هم دهغه دخپلواکۍ اواتلولۍ سندرې وایي دوی په خپله دخپل شخصیت حقیقت نندارې ته اېږدي چې درواغجن اومنافقین دي. اوس به دخلقیانو ددووسیاو ډلو دجوړجاړي هڅو ته وگورو. هېرنشي چې دملي روغې دجوړې دتگلارې داعلان دری کاله وروسته دامین پلویان چې شمېر یې د140 تنوشاوخوا وو په څو ډلو کې دبندڅخه خلاص شول. دخلقي ډلو دمشرانو اوکدرنو دلیدنوکتنو په ترڅ کې په گډ کار ټینگار کېده. په لیکنه کې به ددوو غونډو چې هدفمنې کاري بڼې اوموځې یې لرلې بحث وشي. لومړې غونډه د1368 کال دکب دشپارسمې خونړۍ پېښې شاوخوا یوه اونۍ مخکې دجنرال فقیرمحمد په کورکې (مانبام) رابلل شوې وه. شاه محمودحصین په خپل مثلث بې عیب نومي کتاب کې دهغې په اړه بحث کړی چې دلته به یې لنډیز وړاندې شي. پدې غونډه کې له یوې خوا شاه محمودحصین، عبدالرحمن بسام، نصیرشمله دار، محمدآصف شور او

محمد کبير کاروانی اوله بلې خوا صالح محمد پېروز، محمد علي هوما، محمد دوست وردک او کارگر گډون کړی دی. دنظر داختلافونوسره سره دکنگرې په رابللو هوکړه شوې ده. پدې غونډه کې محمد دوست وردک يوه پټه معامله ياپټه راز افشا کړ چې په زندان کې دوی ته دلور وڅوکیو، مقامونو او قوماندانيو وعدې ورکړل شوې وې، ځينو ته دا لور مقامونه ورکړل شول خودی چې دنورو (موخه پرچميان دي) بنسکارنشو حتی دتقاعد حق يې هم ورنکړ. ددې غونډې په بهير کې دحصين په خبره نابللې ميلمه، دزندان څخه آزادشوی ببرک شينواری هم راپيدا کيږي چې دنوموړي په راڅرگندېدو سره دغونډې بهير بلې خواته اوړي. دببرک شينواري په اړه غواړم خپله يوه خاطره دلته راوړم. د 1370 کال په ژمي کې ما په مسکو کې خپلې زده کړې پای ته رسولې وې او په ليليه کې مې ژوند کاوه. يوه شپه دفاروق ادراک په نامه يو خلقي زما کوټې ته راغی اوراته ويې ويل چې استاد اقبال وزيری د خلقيانو دواکمنۍ د اردو سياسي رييس راغلی دی نه غواړي دهغه سره وويني. ما چې له وزيری سره پېژندگلوي نلرله دادراک سره گډ دهغه کوټې ته ولاړم. وزيری په خپلو خبرو کې کارمل او شورويان ډېر وټکول اودنجيب په وړاندې پرتو ستونزو او کورنيو اوبهړنيو مخالفتونو ته گوته ونيوله، دظاهر شاه راتگ يې حتمي گانېه خوبيا يې هم دنجيب څخه په ملاتړ ټينگار درلود. ليکوال دوزيری دخبرو په پای کې ورته وويل اوس بايد څه وشي؟ هغه پدې اړه زما نظر وغوښت اوورته وويل شول: "ستاسې له خبرو پوه شوم چې حکومت هرومرو سقوط کوي. پردې اساس دنجيب دحکومت څخه ملاتړ ددې معنی لري چې دسرطان په ناروغۍ اخته ناروغ بېخايه لگښت وشي. لدې کبله زه به دمرگ په بستر کې پروت حکومت کې چې اولسي او بهرنی ملاتړ نلري کارونکړم. وزيری وويل لکه څرنگه چې گوندته راتگ داوطلبانه دی بېرته وتل هم

داوطلبانه دي خوستا داخبرې د ډگر جنرال شهنواز تڼي خبرې دي. ما په ځواب کې ورته وويل چې زه په داوطلبانه توگه دگوند څخه نه وزم لومړی به ستاسو گوندي مشرانو ددې پوښتنې ځواب ترلاسه کوم چې ولې مو هېواد دې حالت ته راوړس او؟ ددې خبرې په اورېدو سره اقبال وزيرې جگ شو ، خپل بلاپوش يې واغوست او ويې ويل زه ځم او له کوتې ووت . هغه مهال ويل کېدل چې نجيب، ببرک شينواری او اقبال وزيرې شوروي اتحاد ته رااستولي وو چې ملکي او پوځي خلقي محصلين دنجيب ملاتړ ته راوبولي . دوهمه اووروستنۍ غونډه دکب په دوولسمه دغلام دستگير پنجشيري په کور کې وه چې له يوه اړخه صالح محمدزېری ، غلام دستگير پنجشېری ، عبدالرشيد آرین او گلداد اوله بل اړخ څخه شاولي ، عبدالکریم میثاق ، عبدالحکیم شرعي جوزجاني او عبدالقدوس غوربندي وو. پدې هکله پنجشيري په خپل کتاب "ظهور و زوال حزب دموکراتيک خلق افغانستان" کې مفصل توضيحات ورکړي او دلته به يې د دواړو اړخونو دنظر داخلاف ټکو ته گوته ونيول شي.

الف - دپرچم سره په واک کې شريک اړخ دکنگرې په رابللو ټينگار درلود خومقابل لوري دکنگرې رابللو سره مخالفت کاوه .ب- دامین پلويانو پدې ټينگار درلود چې ديوالي په اعلاميه کې دا راوړل شي "دهرکودتايي عمل خلاف مبارزه وشي" ، مقابل لوری پدې باور و چې "دهر ډول ماجراجويی- په وړاندې که له هراړخ څخه وي مبارزه وشي" .ج- په حکومت کې شريک اړخ پدې ټينگار کاوه چې بايد ددولتي امنيت او دپوځ دمنسوبينو د امتيازاتو توپير له منځه يوړل شي خومقابل لوري په اعلاميه کې ددې مسئلې راوړل اړين نه گڼل .کله چې دامین دپلويانو دريځ ته وکتل شي کت من دنجيب ددریغ کاپي ده .همدارنگه په غونډه کې پرېکړه شوې وه چې ددې غونډې په اړه به کومه اعلاميه نه خپرېږي . خو دوه ورځې وروسته دکب په

خوارلسمه دامین پلویانو د هوکړې خلاف یوه اعلامیه او هغه هم یوازې په پوځ او څارندوی کې په خلقیانو ووېشله. عزیز اکبري چې د شوروي اشغال وړاندې داستخباراتي دستگناه له لورپورو څخه و او دامین داستخباراتي ادارې (کام) مشر هم پاتې شوی دی په زندان کې پنجشیري ته ویلي چې د شوروي دوخت د بهرنیو چارو وزیر شیبواردنادزي په کابل کې دمیشاق اوشاولي سره د خلقیانو د دریځ دکمزورولو په موخه لیدنې کتنې لرلې. دامین پلویان نورخلفي مشران ملامتوي چې د پرچمیانو سره گډې په حکومت کې برخه واخېستله خوددوی یو شمېر ملگري هم له زندان څخه د آزادېدو وروسته د نجیب د حکومت سره همکاري پیل کړه. دې بناغلو ته بنایي دې پوښتنو ته ځواب ورکړي چې آیا کارمل او نجیب دواړه اشغالگرو واک ته ونه رسول، آیا نجیب پرچمی نه و، آیا تاسو کارمل او نجیب په 1357 کال کې له گوند څخه ونه شړل او دملي خاینانو په توگه مو اعلان نکړل؟ آیا تاسو د پرېکړې له مخې دملي خاینانو (کارمل او نجیب) تر مشرۍ لاندې حکومتونو کې د لورپورو چارواکو په توگه کارکول ملي خیانت نه دی؟ البته دا پوښتنې نوروخلفي مشرانو ته هم متوجه دي. امین پلوی عبدالقدوس غوربندي نجیب ته د بند څخه دخلاصو شوو بندیانو دلاندې دريو وړاندیزونو خبره کوي: د جلاگوند جوړول، له حکومت سره دخپلې کاري مخینې له مخې همکاري او یا په اوسني حالت یعنې په کور کې پاتې کېدل. د غوربندي دلیکنې له مخې نجیب دوی ته د جلاگوند جوړولو اجازه ورنکړه خو په واکمنۍ کې یې د برخې اخېستلو سره موافقه وکړه او د زندان څخه د آزاد شوو کسانو چې شمېر یې له 120 تنو اوښت دولتي دندې ورکړي. دساري په توگه داکتر شاولي دسلاکار وزیر، عبدالکریم میثاق کابل ښاروال، شرعي جوزجاني دقاضي القضاات مرستیال، غوربندي دملي جبهې مرستیال په توگه مقرر شول. که دامین پلویانو

مستقل گوند جوړ کړی وای بېله شکه زرگونو خلقيانو ددې گوند غړيتوب ترلاسه کاوه. پدې توگه دا، خ، د، گ چې غوڅ اکثریت يې خلقيان وو او ددې گوند څخه په وتلو سره نجیب په بې لښکره مشر بدلېده. سره لدې چې نجیب دوی ته د جلا گوند د جوړولو اجازه ورنکړه خو بیا يې هم نجیب خپل منلی مشر گانه. کریم میثاق په مسکو کې د "نووستي آژانس" خبريال ته په مرکه کې ويلي و: "نور محمد تره کی د خلقيانو لارښود او بېرک کارمل د پرچميانو لارښود و خو ډاکتر نجیب الله دا، خ، د، گ لارښود دی". کله چې امین پلوه خلقي مشرانو ته نجیب د گوند د جوړولو اجازه نه ورکوله معنی يې داده چې هغوی يې د مدني حقونو څخه هم محروم کړل خو د څو کيو د ترلاسه کولو په پار له خپل مدنی حق هم تېر شول. نجیب داسې ډلو ته د سياسي فعالیت اجازه ورکړله چې سل تنه پلويان يې نلرل خو داویا - اتیا زرو خلقيانو مشرانو ته د سياسي فعالیت اجازه ورنکړه خو مشرانو يې د څو کيو دلاسته راوړلو په بیه ستر خلقي لښکر د نجیب د حکومت د ستونو د تینګولو په چوپړ کې د تېر په څېر وساته.

که دا لیکنه په څو کړښو کې راو نغاړو ویلای شو چې د شوروي داشغال له لومړيو شېبو څخه دا، خ، د، گ دواکمنی تر نسکورېدو پورې د خلقي فرکسیون غوڅ اکثریت مشران د افغانستان د ملي گټو د دفاع په سنگر کې ونه درېدل. دهغو خلقي مشرانو څخه چې د پرچم سره په واک کې شریک کړل شول داسې یو څوک پکې پیدانشو چې د خلقيانو د ستر لښکر لارښوونه وکړي. دراديو څخه دا اعلامیې دا وړېدل وروسته چې دامین دولت مشران د کابل راديو تالار ته ورشي یوه مشر دا فکر ونکړ که دی اویانور مشران بنديان کېږي صفوف څه وکړي؟ لدې امله اړینه برېښي کوم لیکلی یا شفاهي دستور چاته ورکړي. له زندان څخه يې هم کوم دستور ستر خلقي لښکر ته ورنکړ. دراديو اعلامیې ته د خلقي مشرانو لیک وېل ښيي چې ټولو

د شوروي خونړي يرغل په وړاندې منفي غبرگون نه دی ښودلی. که چا منفي غبرگون ښودلی وای پټ شوي به و اويا به له هېواد خڅه وتلي وای چې داسې يوه بېلگه شتون نلري. د صالح محمدزيري په وينا خلقي مشرانو هلته بېرک کارمل ته تېريکي خط وليکلو. د زيري له قوله لومړی دا تېريک خط بارق شفيعي ليکلې و " خو ميشاق هغه څيري کړ او ويل چې بارق بيا هم کارمل تر ضرورت زيات ستايلي او غيرلازمي خبرې يې ليکلې وې. وروسته ميشاق دبېرک کارمل په نامه تېريک خط وليکي. " (زېري. دنيمې پېړۍ خاطرې، مخ 452) ليکوال ته څرگند شوي نه دي چې دا مبارکي نامه چا اويا کومو مشرانو لاسليک کړې ده خو دا ويلاى شو چې کارمل ته مبارکي ويل اشغال ته دلبيک ويلو معنى لري. دا چې اشغالگرو يوشمېر خلقي مشران بنديان او نور يې په واک کې شريک کړل هغه داشغالگرو دمشهور فورمول "بېل يې کړه، اېل يې کړه" يوه برخه وه نه دا چې هغوى داشغال پلويان يا مخالفان وو. دا مشران او مريدان يې دشوروي پدې خلقي ضد او افغاني ضد لوبو نه داشغال په درشل کې وپوهېدل، نه داشغال په لومړيو کې، نه دنجيب دواکمنۍ پر مهال او دېرى يې اوس هم نه دي پوهېدلي او هماغه پرونى. بابولالې تکراروي. هراړخ ځان سلامت او مقابل لورى ملامت گڼي پداسې حال کې چې دواړه اړخونه ملامت دي. دخلقي مشرانو دډار، بې تفاوتۍ، مقام غوښتنې او نه وړتيا له مخې د خلقيانو ستر لښکر دوولس کاله او څلور مياشتې دشوروي اشغالگرو او دپرچميانو په گټه وکارول شو او زرگونه تنه يې لکه داختر دقربانۍ دپسونو په څېر قرباني شول.

د 1368 کال د کب د شپاړسمې د خونړۍ پېښې

رښتیا

د 1368 کال د کب په شپاړسمه د دارلامان په تاریخي ماڼۍ د دولتي امنیت د وزارت ځواکونو او د دوستم ملیشو د برید سره جوخت د دفاع وزیر شهنواز تڼي په قوماندې جیت الوتکوپه ارگ او د دولتي امنیت په پنځم ریاست بمبارۍ وکړې. دا پېښه حکومت د تڼي - گلبدین کودتا وبلله پداسې حال کې چې ځېنې څېړونکي هغه پوځي ټکر او نور هغه د خلقیانو او پرچمیانو وروستی زورښودنه گڼي.

دالیکنه د دې پېښې څغلنده ارزونې ته ځانگړې شوې ده.

له یاده ونه باسو چې یو څېړونکی هغه مهال د ځانگړې سیاسي او ټولنیزې پدیدې یا یوې پېښې رښتیني انځور کارلی شي چې د هرڅه دمخه یې اصلي لامل او دوخت دواکمنو شرایطو جاج واخلې. د دې پېښې لامل باید د خلق او پرچم د تلپاتې دښمنیو سربېره د افغانستان په اړه د شوروي اتحاد په تگلارو کې ولټول شي. که څه هم هغه مهال شوروي لښکرې له افغانستان څخه وتلې وې خو دوخت د دولت ماشین د شوروي اتحاد په تېلو، وسلو، مرمیو، غنمو، پیسو، مشورو او دستورونو چلېده او د دولت د مشرتابه اکثریت د شوروي څارگرې ادارې (کی جی بی) په لاس کېښول شوي نیالگي وو چې د دې دولت مشر (نجیب) یې خپل طلايي بچي گانه.

د افغانستان په اړه د مسکو د تگلارې د پوهېدو په موخه به دهغه مهال د وسلوال پوځ د لوی څارنوال جنرال محمد هاشم نوري واورو. جنرال نوري دواکمن گوند د مشرتابه او شوروي سلاکارانو له درناوي برخمن و. له همدې کبله شوروي سلاکارانو په ځېنو مسئلو کې ورسره سلا مشورې کولې.

جنرال نوري وايي "په ۱۳۶۷ کال کښي دهيواد سياسي وضع ډيره ترينگلي برينبيده ... ، زه تر يوه ژور فکري غور وروسته ورينیکوف (لوی پوځي سلاکار) ته ورغلم او دهغه سره مي د افغانستان پر رواني سياسي وضعي بحث وکړ او ده نه مي وغوښتل چي پر رواني پيچلي پروسې په داسي حال کښي چي روسان د وتلو په درشل کښي دي روښنايي واچوي البته تر ډیرو خبرو اترو وروسته ورينیکوف رانه وپوښتل چي په خلص ډول خپلي پوښتني راته ووايه؟ ما ورنه وپوښتل ؛

۱. تاسي په څه ډول غواړئ چي زموږ له هیواده ووزئ زموږ دولت بايد ديوه پياوړي ځواک په څير پاته سي او که غواړئ چي موږ کمزوري او لاس تړلي د رقيبانو په مقابل کې ودرېږو؟

۲. که چيري امکان ولري دمسلحو قواوو ټول محاربوي قطعات او جزوتامونه دې يعني هوايي، ځمکني، اردو، امنيت دولتي او څارندوی محاربوي قواوي دې تر يوې قوماندې لاندې د ملي دفاع وزارت په تشکيل کښي ورکړه سي؟

د دې دوو پوښتنو په اوريدلو سره ورينیکوف دومره په قهر او غصه سو چي ما يې هېڅ فکر هم نه کاوه اونه مي داسي طمع له ده نه درلوده خو په وضعیت پوه سولم او په حوصله مي بحث واپراوه او تر څو خبرو وروسته ترې رخصت سولم او کورته ولاړم مگر تر يوه ژور تحليل وروسته دې نتيجې ته ورسيدلم چي ما ډيره ستره اشتباه وکړه چي ورينیکوف مي په دې پوه کړ چي موږ په سياسي وضع پوهېږو ، ځکه روسانو پنخوا داسي فکر کاوه چي موږ پښتانه افسران پوره اگاهي نلرو خپر دوي ورځي وروسته يوه نابلدغه روسي تيلفون راته وکړ چي مازديگر څلور بجې د څرک پر غاړه ودرېږه او ماته انتظار وباسه زه راځم ته مي په کار يې ، همداسي وسول څلور بجې يو موتر راغی زه يې واخيستلم او په زړو مکروريانو کښي يې خپل کورته

بوتلم هلته هم د دوډۍ ميز تيار جوړ و او کرار کرار مو په خوړلو پیل وکړي زموږ مجلس ټول پر هغه دوو پوښتنو راگرځیدي چې ما د ورنیکوف څخه کړې وې زه هم ورته پوه وم او دی هم ډیر زیرک و د شپې دوې بجې سولې اخر ما ورته وویل چې ته یوازې پوښتنې کوي نسي کولاي چې د وضعي دتحليل په اړوند هم څه ناڅه وږغیږي او یو څه روښنایي پر وا چوې ده په داسي حال کښي چې او ازی یې ریریدي راته وویل هو وايې وره هرڅوک چې د داکتر نجیب الله په مقابل کښي ودیږي موږ به هغه له مینځه یوسو ولو که د کابل په ښار کښي د وینو ډم هم ودیږي د دې خبري په اوریدو سره ماته هم د ویلو نور څه نسول راپاته او ده هم ټول په یوه را خلاصه کړه زموږ خبري پای ته ورسیدې او زه یې خپل تر کوره پوري ورسولم . زه پوه سولم چې روسان په یوه عمل لاس وهي ځکه په پر هره لور د دوی برخورد او کړونو تغیر وموند دوی کونښن کاوه چې اردو کمزوری او دولتي امنیت وپرسوي هري خوا ته یې لاس اچاوه ترڅو د دې لپاره یې لاره هواره کړي چې د ۱۶ د حوت حادثه رامینځ ته کړي او دحوت دمیاشتي کودتا مستقیما د داکتر نجیب الله تر رهبري لاندي پلانگذاری او عملي کړي او دا کا مستقیما د روسانو په دستور او حمایت تر سره سو او په مجموع کښي دحزب ټول پښتانه رهبري کادرونه بندیان او پښتانه افسران له اردو نه وباسي او زمینه دې ته مساعده کړي چې د مسعود نظار شورا په اساني په کابل را ننوزي" (شهنوازتنی ولې کودتا ته اړووت ؟ (1)، اجمل اټک یوسفزي ، فیسبوک ، 2020 (6, 6) ,

ددفاع وزیرشهنوازتنی له لوري د1368 کال دقوس په دولسمه پوځ ته دتیارسی ورکولو قومانده چې دنجیب په وړاندې دتبی له خوا یوتپل شوی خواحساساتي غبرگون وهغه څه وچې نجیب غوښتل ترڅو ورته لاسوند پیدا شي تبلیغاتي کمپاین پیل کړي چې گواکې تنی کودتا کوي او پدې ډول

تنی په اذهانو کې ښه وټکوي. دتنی لخوا دپوځي احضاراتو دقوماندې ورکولو وروسته دهغه له کړنو داسې ښکاري ، هغه غوښتل نجیب دې ته متوجه کړي چې د پوځ خلاف که کوم گام اوچتوي هغه ناوړه پایلې لري. دگروال عبدالمجید چې هغه مهال داومې فرقي سياسي آمر و اودتنی سره یې ښه روابط لرل دتیارسی. دورکولو څه موده وروسته تنی ته ورغلی و چې دامهال دتنی سره میرصاحب کاروال هم ناست دی وایي: " دخبرو په ترڅ کې دپوځي احضاراتو خبره راپورته شوه تنی کاروال ته وویل ماخپل کار وکړ اونجیب مې متوجه کړاوس ستاسوسیاستوالو کاردی چې څه وکړئ!" همداراز شاه محمودحصین دکب د شپاړسمې خونړۍ پېښې دوې درې ورځې وړاندې چې وضعیت خورا پېچلی و اودپوځي ټکر ښې ښانې ترسترکو کېدلې دجنرال آصف شور په غوښتنه له تنی سره ولیدل ترڅو هغه قانع کړي چې په دې ټکر کې بری دهغه اړخ دی چې برید وکړي. تنی ډاډ ورکړی " چې موږ ددفاع لپاره چمتووالی لرو اوداندېښنې ځای نشته". (مثلث بی عیب مخ 495)

دپورتنیو دووبېلگو څخه برېښي چې تنی د برید(کودتا) هوډ نه درلود ، دفاعي دریځ یې غوره کړی و اوډاډمن و چې ددفاع وس لري. دتنی اودنوموړي دیوشمېرملگرو تېروتنه داوه، پدې نه پوهېدل چې ځېنوملگرو یې دوه گونی اوحتی درې گونی رول لوباوه ، یوه برخه یې ظاهراً دده سره سربنوراوه خو دنجیب په چوپړکې ولاړ و اونورو یې دشوروي سلاکارانوسره اړیکې لرلې. کله چې دعمل وخت راغی دارنگه وگړي یابې تفاوته پاتې شول اویایې دنجیب له گربوانه سروانه را پورته کړل. پنجشیری دساري په توگه دجنرال محمدهاشم زرمتي اوجنرال شیخ محمدباور یادونه کوي. له بله پلوه پداسې یوه حالت کې چې په پلازمېښه کې پاتې داردو جزوتامونه په خپل دایمي وضع الجیش (قطعاتو) کې په ورځنیو چارو

بوخت وي اوله ناخاپي بريد سره مخامخ شي جگړې ته يې چمتو كول وخت نيسي چې پايله يې ماتې ده.

دنتي له لوري پوځ ته دتيارسۍ ورکولو وروسته دخليانو اوپرچميانو ترمنځ دبربنډې مخامختيا نښې نښانې له ورايه څرگندېدې چې هغه دپرچميانو له لوري دنتي دکودتا تبليغات او دخليانو لخوا دخپل خيالي زور او قوت څرگندونې وې. لکه څرنگه چې هغه مهال دواک اصلي مرکز پرچم گنل کېده دعمل نوبت ددې ډلې سره و او دشوروي اتحاد له هراړخيز ملاتړ هم برخمن و. دا ډول حالت دې ته لاره هواروله چې دهر اقدام نوبت دپرچميانو سره وي. پردې بنسټ دلويې گټونکي (نجيب) او (نتي) بایلونکي دي. نجيب دکودتا دکمپاين ترڅنگ دوطنجار ، انجينر نظر ، پکتين او دې ته ورته نوروخليانو اوخاد له لاري دخليانو جذبولو بهير لاپياوړې کړي. سربېره پردې يې په کابل کې ده ته د وفادارو ځواکونو پياوړتيا او د مقابل لوري دکمزورولو بهير هم غښتلی کړي .

خلفي مشرتابه دپوځي ټکر ناوړه پايلو ته په کتو سره دنجيب سره دپخلايني لاره غوره کړه. دقوس په نولسمه يې ددستگيرپنجشيري په کورکې غونډه وکړه او دې پرېکړې ته ورسېدل: " د افغانستان د مسئلې پوځي حل روښانه راتلونکې نلري ... ، لدې امله بايد په ډله نيزه توگه مبارزه وشي ترڅو دخلکو اووسلوال پوځ غوښتنې دسوله نيزې لارې دنړيوالو بنسټونو او دم ، م دسازمان ترڅارنې لاندې عملي شي...، دوه ورځې وروسته څلورکسيز خلقي پلاوي (پنجشيري ، نيازمحمد مومند ، گلداد ، جنرال نظر محمد) دنجيب سره وکتل او د ستونزې دحل په موخه اړينې هوکړې ته ورسېدل او عملي گامونه هم اوچت شول..." (ظهوررېزوال ح، د، خ، ا، دوهم ټوک، مخونه 145 -

خلفي مشران پدې پوهېدل چې هرڅه دشورويانو په لاس کې دي همدا لامل و چې څلورکسيز پلاوي دوه ورځې وروسته دشوروي سفير سره وکتل. دنورو خبرو اترو ترڅنگ دا وړانديز وشو چې "د دولتي امنيت دوزارت د زياتو واکونو دمحدودولو په موخه دې ددې وزارت دپوځي معاونيت تشکيل او پرسونل ددفاع وزارت په تشکيل کې راوستل شي. په مقابل کې سفير په نيولي غږ دشهنوازتني بغاوت گوندي اودولتي ضدبغاوت اودملي دموکراتيک انقلاب په زيان وگانه اومحکوم يې کړ". (ظهور وزوال...، مخ 147) خوسره لدې سفارت ددواړو اړخونوترمنځ منځگړيتوب ته راودانگل او په سفارت کې يې دنجيب اوتني ليدنې ته لاره هواره کړه او دواړو يو هوکړه ليک لاسليک کړ. ددې هوکړه ليک په اړه ډگروال محمدکبير کارواني له تني پوښتلي و چې کوم تضمين شتون لري چې هغه به پلي شي چې دې پوښتنې ته ځواب شتون نه درلود.

دنجيب سره دکتنې وروسته دتوافقاتو د عملي کېدوبهير اودپوځي بنديانو خلاصېدل پيل شول. دې برياه په کتو سره کاروال اوتني دولسمشر کورته دوطني دود اودستور له مخې ورغلل ترڅودهغوی ترمنځ ځوابدي اوسو تفاهم په بشپړ ډول له منځه لاړ شي. همدارنگه نجيب دسياسي بيرو په غونډه کې رپوټ ورکړ: "مسائل حل شوي دي. ملگري تني هم تېروتنه وکړه اوماهم جدي چلندوکړځکه مورډجگړې په شرايطو کې يو ټول سو تفاهمات حل شوي اوسردن نه داسې شی زموږترمنځ نشته چې حل نشي". (درس های عبرت انگيز...، مخ 201)

که څه هم دخلقيانو اوپرچميانو هوکړه پلې کېدله خودتني دکودتا خبره توده وه. ددلوې په مياشت کې بيا دزداني کولو لړۍ پيل شوه چې خلقيان يې اندېښمن کړل. دخلقيانو اندېښنه هغه مهال زياته شوله چې دکب په

ديارلسمه او خوارلسمه دکابل بنار کې ددولتي امنيت ځواکونه ترسترگو شول او د بنار په څېنو برخو کې ځای پر ځای شول.

خلفي مشرتابه پرېکړه وکړه چې د حالاتو دارزوني لپاره ولسمشر ته ورشي. مخکې لدې چې ولسمشر ته ورشي د دفاع وزير سره گوري ترڅو دهغه دريغ هم ورته څرگند وي. دننني سره دکتو وروسته (دکب پنځلسمه) مازديگر ناوختي صالح محمد زېري، دستگير پنجشيري، نيازمحمد مومند او جنرال نظر محمد نجيب ته ورځي. نجيب دوی ته دنده سپاري چې سبا ته خپل وړاندیزونه ده ته وسپاري او دوی دسولې دکميسيون په نامه يادوي. نوموړی پلاوی دمومند پرته خپلو کورونو ته ستنيري او مومند ته دنده سپاري چې تني ته ورشي او دخپلې کتنې رپوت هغه ته ورکړي. داسې بنکاري چې نجيب پلاوی غولولی دی، د پلاوي دوتلو وروسته تني ته دگواښ زنگ شرنګول شوی دی. لدې امله تنی او مومند دې پایلې ته رسېدلې دي چې سباته له هېواد څخه پښې سپکې کړي. مومند خپل کورته ځي او تنی خپل ياور د هوايي قواوو پخواني سياسي آمر ډگروال محمد حکيم چې دامهال د هوايي پوهنتون دپلان آمر دی استوي چې هغه دوزير دفتر ته راولي. وزير د هوايي قواوو د سياسي آمر جنرال رسول څخه شکايت کړی چې په خوست کې پروت دی او خپلې دندې ته نه راځي او تنی دمحمد حکيم نه غواړي چې ډاډمن پيلوتان وروپېژني. د شپې يوولس بجې شاوخوا وزير د هوايي اومدافعه هوايي قوماندان جنرال عبدالقادر اکا ورغواړي او ورته ويل شوي چې په دفاع وزارت برید ترسره کېږي او دواړه پدې سلاشوي چې تنی سبا سهار بگرام ته لاړشي. سهار وختي تنی ديوه جيب په واسطه ددارالامان له ماڼۍ وځي او ددارالامان - چهارکلا له لارې ځان سيلو ته رسوي او هلته خپله کورنۍ، مومند او دهغه د کورنۍ سره يوځای په شيرپور کې 22 لوا ته چې قوماندان يې جنرال عزيز الرحمن دی

ورځي او دهغه ځای څخه د زرهپوش په واسطه خواجه رواش اوبیا ځانونه بگرام ته رسوي. دننې په دستور پرچمی جنرال عبدالفتاح د هوایي قواوو قوماندان په کومه کوټه کې ترڅارنې لاندې نیول کېږي.

په همدې ورځ د کب په شپاړسمه یوولس بجې شاوخوا نجیب جنرال نظر محمد ته تلفوني وایي چې د سولې کمیسیون دې په یوه بجه ده ته ورشي. کمیسیون د مومند پرته چې هغه ونه موندل شو دیوې بجې مخکې په مرکزي کمېټه کې د پنجنشیري دفترته ورځي او تلفوني ولسمشر ته د ورتلو خبر ورکوي خو هغوی ته ویل کېږي چې نجیب نشته اودوی دې انتظار وباسي. لږ وخت تېرېږي چې په ارگ بمباری پیلېږي اود پنځو بجو شاوخوا چې بمبارد درېږي وسلوال کسان راځي اود سولې کمیسیون (زېږی، پنجنشیری، نظر محمد) ارگ ته بیایي او هلته یې بندیانوي. وروسته تبلیغات کېږي چې دوی په مرکزي کمېټه کې دا اعلامیې سره ناست و چې د خلقیانو کودتا بريالی شي دا اعلامیه دراديو تلويزيون له لارې خپره کړي. خلقیانو د پرچمیانو له لوري د برید گواښ ته په کتو سره پرېکړه کړې وه چې د برید په مهال به خلقي مشران په پلچرخي کې د زره دارو پنځلسمې لوا ته چې قوماندان یې خلقي جنرال عبید گل و ځانونه رسوي ترڅو خوندي وي. دننې له لوري په ارگ د هوایي بمباریو په اړوند باید وویل شي چې د پیلو او ټانگ ځواکونو د گډو عملیاتو پرته هېڅ گټه نلرله. دننې دا ډول چلند په حقیقت کې دهغه لوبغاړي چلند ته ورته دی چې منل شوي اصول او مقررات چې لوبې ته ټاکل شوي په پام کې ونه نیسي او غواړي پرته له هغو سیال له پښو وغورزوي.

د سلطان علي کشتمند په وینا د پوځي ټکر "یوه ورځ وړاندې ویل کېدل د هوایي او مدافعې هوایي ټول ځواکونه د دولت پلویان دي، خو وروسته څرگند شول چې جنرال قادر آگاه د هوایي قواوو قوماندان ترورستیو شېبو

پورې وطنجار غولولې و. "یادداشت های سیاسی و رویدادهای تاریخی ، مخ 1008) داییا نسیې چې دکب په پنځلسمه نجیب دخپل ملکي اوپوځي ټیم سره په ټولو جزئیاتو دسیالو اړخونو په شونتیاوو اودځواکونو په انډول بحث کړی چې پوځیان ورته د"وضعیت محاکمه " وایي ، خوداچې جنرال آگاه وطنجار غولولې و محاسبه یې یوڅه نیمگړې راوختله . همدا لامل و چې ددفاع وزارت دقرارگاه 235 قطعي سربېره یوازینی ځواک چې ددولت خلاف ودرېد هوایي ځواک و.

داهم باید وویل شي چې په دفاع وزارت دبرید په موخه دپرچمي جنرال محمدنبي عظیمي په وینا دحملې دوه اریانته په پام کې نیول شوي و ، هغه یې په خریطو کارلې او ولسمشر یې ددوهم اریانت منظوري ورکړې وه . داددې بنکارندوی دي چې په دفاع وزارت برید ته پوره چمتووالی نیول شوی و اودکب په دیارلسمه اوڅوارلسمه بریدکونکو ځواکونو دکابل په بنارکې مشق اوترمین (پوروا) هم ترسره کړه اودکب په شپاړسمه ددې خریطې اودپوروا پرېنست په دفاع وزارت عملیات ترسره شول . عملیات ددفاع وزیر په دفتر باندې دخاددپنځم ریاست دلوا دتوپچي دکنډک په ډز پیل شول اوددارالامان تاریخي ودانۍ ته یې خورا زیان ورساوه . دکب په شپاړسمه دغرمې مخکې په ځېنومرکزي جزوتامونو ، ددفاع وزارت ریاستونو اوپوځي پوهنیزو بنسټونوکې شکمن خلقي افسران ونيول شول چې ځېنې یې ووژل شول .دلته به یې دحربي پوهنتون بېلگه راوړل شي: " دسهار دلسو بجو شاوخوا دح،پ قوماندان جنرال عبدالستار دیاور دفتر ته شکمن خلقيان راغواړي او هغوی دسینما لاندې په زیرزمینۍ کې بندیانوي.دڅه وخت وروسته دانظباط دټولي قوماندان هلته ورځي اودتدریساتو رییس ډگروال محمدزي نیکمل ته وایي چې تاسې قوماندان صاحب غوښتي یاست . هغه ورسره ځي خو وروسته دهغه مړی دترمیم خانې

ترشاه په يوه کنده کې چې د پيژندو نه و موندل کېږي. د تېراپستنې په موخه اوازې خپرېږي چې هغه غوښتل و تنبتي او وويستل شو. خو واقعيت داسې و چې هغه د قوماندان د دفتر څخه چې په څلورم پور کې و په کښولو سره په زينو کې کښته کړل شوی چې د پيژندلو وړنه و او د ترميم خانې شاته وژل شوی دی.

که دا ومنل شي چې نيکمل کودتاچي و خوآيا بېله محاکمې اوپدې وحشيانه ډول ديوه افسر وژنه دمنلو ورده؟ دکودتا په تورنه يوازې نيکمل بېله محاکمې ووژل شو بلکې يوشمېر خلقي افسران لکه جنرال آصف شور ، ډگروال کبير کارواني ، ډگروال شهنواز شيواني ، ډگروال فېروز ، ډگروال جعفر سرتېرو او ډگروال سيدانور چې ټول يا استادان اويا په غير محاربو بنسټونو کې دنده لرله او په جگړه کې يې برخه نلرله ووژل شول .

د پېښې يوه ورځ وړاندې د مزار شريف د هوايي گارنيزيون خلقي قوماندان جنرال ولي لدې امله بندي کېږي چې دارتيا په وخت کې د مزار شريف هوايي ځواک د نجيب په گټه و کارول شي اود ټکر په مهال د مزار جهت الوتکو د بگرام هوايي ډگر بمبارد او د الوتنې ليکه (رنوي) له استفادې ووتله ، تنې او ملگري يې اړ شول پاکستان ته و تنبتي. د پام وړ خبره داده چې د تنې سره په تنبېدلو کسانو کې يوازې يو نفر ملکي د اسلامي جمعيت غړی ، د بدخشان اوسيدونکی ، دکابل پوهنتون د ښوونې اوروزنې د پوهنځي استاد غلام جيلاني يفتلي و. ددې څخه ښکاري چې تنې د ناکامۍ په صورت کې هوډ درلود چې د اسلامي جمعيت تر کنترول لاندې سيمې ته پناه يوسي او يفتلي دراه بلد په توگه ورسره مرسته وکړي. دا بيا د حکومت د تنې - کلبدين دگډې کودتا ته تبليغات تر پوښتنې لاندې راوړي. داسې هم ويل کېږي چې دکب په شپاړسمه د بگرام په هوايي ډگر د مسعود د ځواکونو لخوا توغندي و توغول شول او تنې له خپل هوډ څخه چې اسلامي جمعيت ته پناه يوسي واوښت او

پاکستان ته تښتي. که تڼي د حکمتیار سره اړیکې درلودلای نو د حکمتیار تر کنترول لاندې سیمو لکه د خوست ژورې ته به تښتېدلای وای او یا به په اصطلاح د کودتا په ورځ د حکمتیار ځواکونو په کابل کوم برید کړی وای. پدې اړه صدراعظم سلطانعلي کښتمند لیکي: " پدې هکله چې ویل کېږي شهنواز تڼي مخکې له حکمتیار او د پاکستان د پوځي استخباراتي ادارې سره اړیکه درلوده کوم مدرک نشته ، خو هغه ښايي بله لاره نلرله چې یوازې ځان هلته (پاکستان) ورسوي." (یادداشت های سیاسی و رویدادهای تاریخی ، مخ 1011)

کښتمند دا خبره هغه مهال کوي چې نه دی صدراعظم دی اونه یې پرچمیان په واک کې دي خو هغه مهال چې نوموړی صدراعظم و د تڼي - گلبدين د کودتا نغاړې یې ډنگولې. اوس قضاوت کېدای شي چې اشغالگر څرنگه لوېدلې کسان واک ته رسوي.

د کب د شپاړسمې پېښه تاریخپوه کانديد اکادميسين محمد ابراهيم عطايي د افغانستان په پوځي پوتانسيل کې چاودنه گڼي او هغه داسې ارزوي : " دکی جی بی فعالانو وضعه داسې راوستله چې تڼی اغفال او نجیب الله ته ووايي چې په ناڅاپي ډول پر هغه برید وکړي. داپلان داسې ماهرانه ترتیب شوی و چې جنرال تڼی په وروستیو شېبو کې وپوهېږي ، په بیړې سره هوایي بمباري پیلوي او داسې ښيي چې لومړی برید د تڼي له لوري ترسره شو... ، نجیب یې د گوندي اوسياسي پلوه کمزوری کړ او دکارمل ملگرو چې تردې مهاله یې پټ فعالیت درلود د نجیب خلاف یې څرگند مخالفتونه پیل کړل ، ځکه چې نجیب کمزوری شوی و) "نگاهی مختصر به تاریخ معاصر افغانستان ، مخونه 452- 453)

سترجنرال گارییف د نجیب سلاکار هم دا پېښه دکی جی بی کار گڼي او لیکي : " د 1990 کال د بغاوت (کودتا) پرمهال چې مخکې مې پدې اړه خبرې

کړې وې لکه څرنگه چې زه وروسته پوه شوم زموږ د کي جی بې استازی د جمهور رییس نجیب له مخکنیو چمتووالي خبر و خوداسې معلومیږي مسکو مېشتو آمرانو هغه (نجیب الله) ته اجازه نه وه ورکړې چې موږ خبر کړي حتی دروسیې د دفاع وزیر اولوی درستیز یې هم په مسکو کې نه وو خبر کړي. " که چېرې پدې پېښه کې د کي جی بې لاس نه وای اوشوروي سلاکارانو حکومت ته د خلقیانو په ځپلو کې مرسته نه وای کړې په کوم منطق سره ددې پېښې وروسته شوروي سلاکارانو ته مدالونه ورکول کېدل چې یوازې د کورنیو چارو په وزارت کې دیارلس تنو سلاکارانو ته مدالونه ورکړل شول .

د لوی درستیز جنرال محمد آصف دلاور دا خبره چې د کب په اولسمه کله چې نور دتني دپلویانو مقاومت پای ته رسېدلی و سهار وختي ددارالامان مانی ته ورغلی و ، هلته یې جنرال دوست محمد ، جنرال محمد فاروق نصري او جنرال محمد اسمعیل وردگ چې شپه یې په مانی کې تېره کړې وه ویلي و: " موږ ټولې لارې پرې تړلې وې نه پوهېږم چې تنی په کومه لار له مانی نه وتلی دی. " نسیي چې برید تنی نه بلکې نجیب پلوه ځواکونو ترسره کړ او دتني - گلبدین د کودتا تبلیغات داپلټو او تشې ادعا پرته بل څه نه و .

که چېرې د کب د شپاړسمې نېټې پېښې او پدې اړه د دولت لخوا دتني د کودتا په اړه تبلیغاتو ته وکتل شي دا پوښتنه را پیدا کېږي چې ولې دولت ددې خونړۍ پېښې مخه ونه نیوله ؟ پدې اړه اجمل اتک یوسفزي څېړنې کړې او دخلفي او پرچمي ملکي او پوځي کدرونو او خادېستانو معلومات راغونډ کړي او په فېسبوک کې د "شهنواز تنی ولې کودتا ته اړووت؟" خپاره کړي چې په لومړۍ برخه کې د پرچمي جنرال خندان څخه چې دنجیب له ارادتمندانو او ددفاع وزارت داستخباراتو مرستیال او دپېښې وروسته ددفاع وزارت دکشف رییس و په اړه لیکي : " په دغه وخت کې ترې ما

پوښتنه وکړه چې د تنې په کودتاء چې ټوله دولتي اداره خبره وه نو ولې یې نجیب یې نورو دولتي چارواکو مخه نه نیوله ؟

جنرال صیب خندان وویل چې ډاکټر نجیب ویل چې دا هر څه تاریخ لیکي او زه نه غواړم چې متعرض شم انتظار اوباسم چې تنې څه کوي ."

دنجیب له دې وینا څخه ښکاري چې هغه ته دانسانانو ژوند ، دهغوی دکورنیو برخلیک ، دخپل گوند اودولت بدنامۍ اودپوځ کمزوری ارزښت نه درلود هغه ته دارزښت درلود چې خلقیان تاریخ محکوم کړي . خونجیب پدې نه پوهېده چې دی دروسانو له لوري دیوې وسیلې په توگه کارول کېږي ترڅو پوځ کمزوری شي اودې ته لاره هواره شي چې سیاسي واک شمال تلوالې ته ولېږدول شي . دا بیا د نجیب په هکله د کارملیانو دهغې خبرې سموالی ښيي چې ویل یې "سړیې غټ ، عقل یې کم دی" .

د افغانستان دخلک دموکراتیک گوند دویمه کنگره

دا، خ، د، گ چې د موسسې کنکری په دایرېدو سره یې بنسټ کېښودل شو دواک د ترلاسه کولو پورې یې په پټه او نیمه څرگند ډول فعالیت درلود. واک ته له رسېدو وروسته بیا هم د گوند مشرتابه د کنگرې درابللو لیاوالتیا ونه ښودله او گوند پخوا په شان د مرکزي کمیټې چې په سر کې یې عمومي منشي ولاړ و د پوځي ارگان په څېر د دولت او ټولني لارښونه کوله. په گوند کې دواک پسر د مبارزې له امله چې خبره یې د گوندي مشرانو او گوندي کدرونو د زنداني کولو، وژلو، تبعیدولو، کودتایي هڅو او په پایله کې شوروي نیواک شو، نه یوازې افغان اولس ته بېساره بدمرغۍ راوړې بلکې زیات کړ او ونه او د سرزیانو نه د گوند غړو او په تېره خلقیانو ته ډالۍ کړل. دا حالت د دې سبب شو چې د خلقي اړخ د غړو او کدرونو له لوري د گوند د اساسنامې د پلې کولو او د کنگرې درابللو مسئله راوړاندې شي ترڅو د گوندي سازمانونو او د گوند مشرتابه ته رسېدل د مشروع، قانوني او دموکراتیکې لارې چې ټاکنې دي پلې شي او شته ناخوالو ته د پای ټکی کېښودل شي. دې غوښتنې ته دواکمنې کړې له لوري په هېواد کې د جگړو دوام په پلمه منفي ځواب ورکول کېده. د شوروي اشغال درې میاشتې وروسته د 1359 کال د حمل په میاشت کې د کابل ښار په ځېنو گوندي سازمانونو کې خلقیانو په خپل سر د سازمانونو مشرتابه هیئت ته ټاکنې ترسره کړې چې رهبرۍ ته یې یوازې خلقیانو لاره پیدا کړه. دې کار پرچمیان راو پارول او ویې هڅول د دې حرکت فعالان و ځپي چې خبره یې ترور اوزنداني کولو ته ورسېده. د دې فعالانو له ډلې څخه د کابل پوهنتون اړونده

سازمانونو کې "محمد سلیم علمي د پوهنتون مامور ترور او جوکت سنگهه د علي آباد روغتون ډاکټر زنداني شول" . ازموج تا توفان ، مخ 173) د پرچميانو له لوري په خلقیانو فشار پایله داشوه چې دلورپوهنيزو بنسټونو محصلين اود دولتي ادارو ماموران اړشي د ترور له وېرې او خپلو کورنيو ته د نفقې د پيدا کولو په موخه د پوځ او څارندوی ليکوته مخه کړي . د خلقيانو له لوري دکنگرې درابللو فشار پرواکمن فرکسيون(پرچم) اوشوروي سلاکارانو هغه وخت لا زيات شو چې دشوروي پوځيانو د وتلو او دواکمنۍ څخه دمستقلانه دفاع پوښتنه مطرح وه . کله چې دنجيب اوتني ترمخ اختلافونه دپوځي مخامختيا ترکچې ورسېدل چې په واقعيت کې دامخامختيا ددوو ځواکمنو څېرو ترمخ نه بلکې دواکمن گوند ددوو سيالو فرکسيونو يا دپوځ اوددولتي امنيت د ځواکونو مخامختيا وه . خلقيانو دشته ستونزو او کرکېچ حل دکنگرې په رابللو کې ليدلو خودنجيب ځواب داو "دکنگرې د دايرولو وخت نه دی هېواد دجگرې په حال کې دی " چې يوشمېر خلقي مشران هم ورسره همغږي وو چې دې خلقيانو دنجيب سره سيمه نيز تړاودرلود اويا په مالي اواخلاقي فساد ککړوو . د پوځي مخامختيا وروسته چې د خلق دفرکسيون هغه ستره برخه چې دکنگرې درابللو غوښتونکي وه له ډگره واېستل شوه ، امنيتي حالات لا کرکېچن شول ، ددولت دکنترول ساحه لا کوچنۍ شوې وه او دگوند يوشمېر بنسټ اېښودونکي اود مرکزي کمېټې غړي په جېل کې وو د 1990 کال دجون په شپږويشتمه دگوند دويمه کنکره راوبلل شوه . دکب دمياشتې دپېښې وروسته دمرکزي کمېټې ددېرشوتنو خلقيانو څخه څلورويشت تنه يا بندي اويا وتښتيدل اودڅلوروسووتنو شاوخوا ملکي اوپوځي کدرونه زنداني شول اوگڼ شمېر نور له دندو گوښه اويا تېښتې ته اړشول . دپوځي ټکر وړاندې دشوروي داشغال پرمهال دگوند واکمن اړخ اوپه تېره شورويانو

دکنگرې د نه رابللو لامل جگړه گڼله خو خبره په جگړه کې نه بلکې په گوند کې دهغه خلقیانو شتون وو چې په کنگره کې دهغوی دگډون له امله دمسکو له خوا پرگوند تپل شوی مشرتابه بدلېده چې مسکو ته داډول بدلون دمنلو وړنه و، ځکه دمسکو گوندگان دگوند له مشرۍ گونښه کېدل. دگوند دویمه کنگره چې ځېنو دهغې دایرېدل مثبت گام گانډه او فکر یې کاوه چې هغه به داسې پرېکړې وکړي چې گوند متحد او یوموتی او په هېواد کې دسولې او ټیکاکاو دټینگښت لپاره شرایط برابرکړي. ددې گوندیانو داهیلې په نهیلۍ واوښتې ځکه کنگرې ته ټاکنې رنې نه وې او دانتخابي غړو نه انتصابي استازو او دهغو کسانو شمېریات وو چې دپورته څخه نیول شوي پرېکړې په پټو سترگو تائید او تصویب کړي. لیکوال هغه مهال په مسکو کې زده کړې کولې. بنسټي هغه مهال یوازې په مسکو کې د څلورو سوو شاوخوا گوندیانو زده کړې کولې. په شوروي اتحاد کې گوندیان دکنگرې له دایرېدو څخه لهرسنیو خبرشول او وروسته ویل کېدل چې دسفیر لخوا دوه تنه محصلین دکنگرې داستازو په توگه کابل ته استول شوي وو. دې انتصابي استازو له شرمه چاته نه ویل چې هغوی افغانستان ته په کنگره کې دگډون لپاره لېږل شوي وو. دا استازي لدې امله کنگرې ته استول شوي وو چې دکنگرې برخه والو ته وښودل شي چې حتی دبهرڅخه هم استازي کنگرې ته ټاکل شوي دي او معنی یې داده چې په کنگره کې دټولنې دټولو طبقو اواقشارو استازو برخه اخیستې ده. که وویل شي دا استازي دچکچکو لپاره استول شوي وو مبالغه به نه وي. کله چې په شوروي اتحاد کې چې کنگرې ته داستازو دټاکنو لپاره اړین شرایط برابر و ټاکنې ترسره نشوې دا چې په هېواد کې جگړه روانه وه ، دپلازمېنې اوولایتونو، ولسوالیو اوولایتي مرکزونو ترمتخ دتگ اوراتگ خوندي لاره یوازې هوایی لاره وه څه ډول به ټاکنې ترسره شوې وي. عبدالقدوس غوربندي

دنځيب الله او حفيظ الله امين له ارادتمندانو دکنگرې ترکيب اودکنگرې له لوري دگوند نوی ټاکل شوی مشرتابه داسې انځوروي :

- "دبريالي پټ تشکيلات چې ځانگړې رهبري ، موخې او سازمانونه يې لرل

...

-بل ځواک چې دگوند په دننه کې يې (گوندگي) جوړکړی و چې په نجم الدين کاوياني او فریدمزدک پورې اړه لرله دوی د جمعیت دنظارشورا پټ غړي

وو...

-بناغلی کشتمند دکنگرې چلوونکی اوپه هغه پورې تړلي فاسد بوروکراتان...

-هغه ځواک چې په کنگره کې يې دگډون حق نه درلود دخلقيانو هغه ستره برخه وه چې دشهنوازتبي له کودتا وروسته په زندان کې وو ... ، هغوی دکنگرې پر قانونيت او هغې ته داستازودټاکنو په څرنگوالي اوپه تېره داچې رهبري يې دپټو ، مستقيمو اوعمومي رايو له لارې نه وه ټاکل شوې اعتراض درلود.

-هغه ځواک چې نجيب الله اودملي روغې جوړې تگلارې ته وفادار گونديان وو...

خودتمې خلاف او حيرانتيا سره دمرکزي کمېټې په لست کې هماغه پخواني نومونه وليدل شول . "نگاهې به تاريخ حزب دموکراتيک خلق افغانستان ، مخونه 116 - 117)

غوربندي لکه ددې گوند دمرکزي کمېټې دنوروغړو په شان دگوند مشرته دخپلې وفادارۍ په څرگندولو سره دمشر دهرې پرېکړې ملاتړ کړی اولاس يې ورته پورته کړی دی که څه هم ورسره همغږی نه و . دغوربندي داخبره چې "دتمې خلاف او حيرانتيا سره دمرکزي کمېټې په لست کې هماغه پخواني نومونه وليدل شول " کوم چې دشوروي ښکېلاکگرو همسفر اودشوروي

دنیواک اردلیان وو . یوشمېریې دشوروي دپنځم ستون اونور بیادنظار شورا پت غړي وو . عجیبه داده چې دگوند دمشرتابه لپاره دنجیب له خوا په ترتیب شوي لست کې کنگرې دنظار دشورا پت غړي نجم الدین کاویانی او فریدمزدک دگوند مرستیالان اودشمال تلوالې بغاوتگر جنرالان (عبدالرشید دوستم اومومن) دمركزي شورا غړي وټاكل. د کنگرې له لوري دگوند نوي مشرتابه ته دکارمل زیات شمېریلیانو او سکتاریستی فکرونو خاوندانو لاره وموندله چې دنجیب مخالفان وو. دگوند په رهبري کې دنجیب دمخالفانو غبنتلتیا ددې سبب شوله چې نجیب اړشي دهغوی په غوښتنه له شوروي اتحاد څخه دکارمل راستنېدو ته غاړه کېږدي البته شورویانو هم په خپل وار پرنجیب فشار راوړچې کارمل بېرته هېواده راستون شي.

ددویمې کنگرې ددابرېدو پایله داشوه چې پښتني ضد اودملي روغې جوړې ضد کړی. په واکمن گوند کې لاپیاوړې شي ، دنجیب خلاف ودربري ، هغه ناکامې تېښتې ته اړ او داسلامي انقلاب دبري په نامه په هېواد کې دځمکې پرسر محشر جوړشي. دا گوندیانو اوافغان اولس ته دنجیب دکنگرې اصلي ډالۍ وه او نجیب په ویاړ ویل "زه وم چې له پنځه ویشته کلووروسته مې دگوند دویمه کنگره راوبلله." دلته داپوښتنه راپیدا کېږي په څه شي ویاړ، په دې ویاړ چې په گوند کې سکتاریستی ډلې پیاوړې شي ، افغانستان دتجزیې له گواښ سره مخ شي اودهېواد دوروستۍ نیمې پېړۍ دتمدن ټولې نښې نښانې پوپناه شي؟ ښایي دنجیب پلویان پدې اړه ووايي چې وایي هم کارملیانو دواکمنۍ خلاف کودتا وکړه اونجیب ملامت نه دی. خودوی پدې سرنه خلاصوي او یا داوړتیا اوبصیرت نلري وپوهېږي چې دا دنجیب تېروتنه یا ناپوهي وه چې په کنگره کې یې دملي پخلاینې مخالفین په گوند مسلط اودبېساره واک او ځواک خاوندان کړل. دېبلگې په توگه

کوم هونبیار او څیرک سیاستوال به د دوستم په شان دایم الخمر لوېدلی وگړي د گوند مشرتابه ته راپورته کړي ، هغه ته به د اتل لقب ورکړي او د یوې فرقې قوماندان به یې مقرر کړي؟ د دې پوښتنې ځواب به دا وي چې دنجیب په شان د پردیو له لوري واک ته رسول شوی ولسمشر به په دا ډول احمقانه کار لاس پورې کوي.

دویمې کنگرې دا ، خ ، د ، گ نوم د وطن د گوند په نامه و اړاوه او د گوند نوې تگلاره او اساسنامه یې هم تصویب کړه خود گوند د لارښوونکي هیات غړي یې هماغه کسان و ټاکل چې پوره لس کاله یې گوند رهبري کاوه خود شوروي دمزدورانو تله پکې لا درنه شوه . دې دامعنی لرله چې په کنگره (ورکشاپ) سور رنگه گاډی (موټر) ترمیم او د سره رنگ پر ځای هغه تور رنگ کړي خو انجن یې هماغه زورانجن او مهمې پرزې یې پخوانۍ زنگ وهلې پرزې وي چې دخوځښت پر مهال د تېر په شان په خورا سختۍ او ټیلو ټمبو سره په خوځښت را شي چې هغه به هېڅکله هم مزل ته ونه رسیږي له خوځښت ولویږي او د گاډیو مرستون ته ولېږل شي.

د خلیانو او جهادیانو بچیانو او پښتنو ځوانانو!

ډاکټر نجیب الله د افغانستان خلک دموکراتیک ګوند(ا، خ، د، گ، په انشعاب کې د بیرک کارمل مشري ومنله او د کارمل په سووېتستي فکري مکتب کې وروزل شو. نوموړی د شوروي د خونړي يرغل سره سم اشغالګرو د هېواد د څارګرې ادارې (خاد) مشر وټاکه. په دې دوزخي اداره کې يې دکی جی بی بشپړ باور ترلاسه کړ او د بیرک کارمل پر ځای يې د دولت دمشر په توګه مقرر کړ. د ګرباچف د دستور له مخې د نجیب له لوري دملي روغې جوړې د تګلارې اعلان، د افغانستان څخه د شوروي لښکروو تل، د نجیب د حکومت د نسکورېدو وروسته په افغانستان کې د ځمکې پرسر محشر جوړېدل، د شمال تلوالې ملي او پښتني ضد جنایتونه، د نجیب له خوا د دې وحشت او بربریت دراتلو وړاندوېینه او د طالبانو له لوري د نجیب بیله محکمې په دار څړول هغه څه دي چې د ځینو ناخبره ځوانانو له انده نجیب اتل شي. پدې لیکنه به د دې ځوانانو د پلرونو او د دوی د کورنیو د مشرانو، د خپلواکۍ د ګټلو دمبارزانو په وړاندې په خپله د نجیب، خادستانو او دده د حکومت چلند او کارنامو ته ځغلنده کتنه وشي:

الف - د خلیانو بچیانو!

که د پخواني ا، خ، د، ګ د پرچمیانو زامن اولونې دخپلو پلرونو او میندو سره د کورني تړاو له امله نجیب خپل اتل ګڼي، حق لري او ملامت نه دي، ځکه د دوی پلرونه او میندې د نجیب په شان د شورویانو د اشغال له برکته دواک او ځواک، شان او شوکت خاوندان شول او د اشغالګرو سره يې په ګډه په افغان اولس مېچني وګرزولې نوهغوی باید نجیب اتل وګڼي، خو د خلیانو بچیانو ته لاندې یو لړ یادونې اړینې دي چې و یې لولي او د نجیب په اتل ګڼلو او یا نه ګڼلو بیا له سره فکر وکړي.

(۱) کله چې ستاسو پلرونو د افغانستان خلک دموکراتیک گوند جوړ کړي، کارمل شورویانو ولمساهه چې خپله لاره ترې بېله کړي، ځکه چې په خلیانويې بشپړباور نه درلود، هغوی یې وروسته پاتې کلیوال او کلک ناسیونالستان گڼل چې هېڅکله به سوېتستان نشي .

(۱) کله چې کارمل دستاسو دپلرونو په وړاندې دا، خ، د، گ په نامه موازي گوند جوړکړ چې نجیب یې دفعالانو څخه و په خپلو تبلیغاتو کې یې دسلطنت، حکومت اونوروسیاسي ډلو په پرتله ستاسو پلرونه ډیر غندل، ډول ډول توروته اوتومتونه یې پرې لگول او هغوی یې دسي آی آی چې جاسوسان گڼل. بنایي دپرچمیانو بچیان نن هم تاسو دسي آی آی چې دجاسوسانو بچیان وگڼي خوتاسو نجیب ته اتل وایئ.

(۳) ستاسو پلرونو دثورکودتا یا انقلاب وکړ، کارمل اوکارمل ته وفادارو پرچمیانو اوپه هغو کې نجیب دخلیانو پرضدناروا تبلیغات اوتاسو دپلرونو دحکومت خلاف دسیسې جوړولې. ددې دسیسو عاملین چې نجیب هم پکې و، ستاسو پلرونو دشورویانو په غوښتنه کارمل، نجیب اونورپرچمیان سفیران کړل. سره لدې پرچمیانو ستاسو دپلرونو دحکومت خلاف د پوځي کودتا پلان جوړکړ، کودتا کشف اوشنډه شوه. سفیران راوغوښتل شول خو هغوی هېواد ته راستانه نشول.

(۴۹۵) دنجیب په شمول پرچمي سفیرانو بیا سفارتونه چې د افغانستان ملي شتمني ده چور کړل او د شوروي تر حمایت لاندې ختیځې اروپا ته وتښتېدل. په ټولو کې نجیب دسفارت زیاته پانگه له ځان سره وړې وه. دوی به ستاسو دپلرونو په اړه جعلی اسناد اندروپوف ته (چې دغه مهال د کي جي بي مشر و) لېږل چې گواکې خلیان قبیلوي پښتانه دي، تاسو غولوي، هغوی سوسیالستي ټولنه نه جوړوي او...

۵) تردغو شیطانتونو وروسته روسانو پر افغانستان یرغل وکړ او نجیب د کارمل سره یوځای په شوروي ټانکونو سپور افغانستان ته دیرغلگرو داردلي په توگه راغی او له شورویانو سره یې د گران افغانستان په نیولو او د خلقیانو د واک په ړنگولو کې برخه واخیسته. نجیب د خاد رییس شو، داشغال ضدټولو افغانانو ترڅنګ به یې آزادخیاله خلقیان دامینیانو یا بانډیستانو په نامه بندي او شکنجه کول او گڼ شمېر یې اعدام هم کړل. دادوه ټکي هم هېر نشي. یوداچې پرچمیانو هرخلقی امینی اوبانډیست باله اوبل دا چې زموږ په خاوره دشوروي اشغالگرو دتیري اصلي موخه " د اکثریت (پښتنو) دیکتاتوري ختمول اودولتي ځواک اقلیتونو ته لېږدول و. " (الیانوفسکی، دافغانستان پرضد نااعلان شوي جگړه، مخ 89) نجیب دشوروي اشغالگرو داردلي په توگه پوره دولس کاله دشورویانو دپښتني ضد تگلارې رښتیني پلې کونکی پاتې شو اوملي ضد پښتون دښمنه کړې. یې تردې کچې چاغې اوبیاوړې کړي چې بالاخره پرافغانستان واکمني شوي.

۶) کله چې شوروي مشران پوه شول چې دافغانانو دمقاومت له کبله افغانستان دشوروي په شپاړسم جمهوریت نه اوړي، دگرباچف دواکمني پرمهال شورویانو د افغانستان څخه دخپلو پوځونو د ایستلو پرېکړه وکړه اوخپل ډاډمن نوکر نجیب یې د افغان حکومت مشر وټاکه. پرچمیانو د ده پرضد مظاهره وکړې، خو خلقیانو دنجیب ملاروتړله چې ستاسو دپلرونو دملاتړ له برکته نجیب خپلې پښې ټینګې کړې.

۷) نجیب دیوه پرچمي په توگه ستاسو په پلرونو باور و نه کړ داردو دکمزورولو اودولتي امنیت او ملیشه یې لښکرو په جوړولو او تقویه کولو یې لاس پورې کړ. کله چې ستاسو پلرونو (خلقیانو) ورته وویل چې

اردو مه کمزوري کوه ، نو پرشهنواز ټني او خلقيانو يې کودتا وکړه او ستاسو پلرونه يې دکودتا په تورووژل ، بنديان يې کړل اوله پوځ څخه وشړل. (۸) خادستانو به ستاسو پلرونه دجگړې په ډگر کې له شا څخه ويشتل، دسيسې يې ورته جوړولې چې يا يې بنديان او ياله دولتي دندو گوښه کړي حتی ستاسو پلرونه يې ترورهم کړل .

(۹) دهغو خلقيانو زامن اولونې چې پلرونو يې دتني او خلقيانو خلاف پوځي برید کې د نجیب ملاوړوټرله او ځينو يې مستقيماً ددولتي امنيت اودوستمي مليشو سره گډ دخپلو ټوپکو شپېلۍ دخپلو خلقي ملگرو په لور وگرزولې بايد له خپلو پلرونو پوښتنه وکړي چې دوی ولې دخپل نه پخلا کېدونکي سيال سره لاس يوکړ او دخپلو ملگرو خلاف يې مورچلونه ونيول ؟

ب- د جهاديانو زامنو!

(۱) تاسو ته بايد وويل شي ستاسو پلرونو چې د شورويانو څخه دوطن دآزادولو په پاروسله واخېستله اوداشغالگرو په وړاندې جهاد کاوه. کله چې به ستاسو پلرونه دجگړې په ډگر کې دشوروي پوځيانو اويا دولتي ځواکونو له لوري اسير او نيول کېدل اويا په دولتي ادارو اوپوهنيزو بنسټونو کې داشغال ضد شک پرې کېدلو دولت بنديانول. ستاسو پلرونه بل چا نه بلکې دنجیب په لاس جوړشوي خاد شکنجه اويا يې چانواړي کول.

(۲) نجیب تردې کچې ستاسو دپلرونو څخه کرکه لرله چې په جگړه کې ستاسو اسيرشوي اويا تسليم شوي پلرونه سمدلاسه بېله محکمې وژل. په 1359 کال کې د2500 تنو شاوخوا ستاسو پلرونه دهرات په ښار ورننوتل دوليت دمقام ، سيمه ئيزې راديو او هوايي ډگر پرته په ښارواکمن شول.دښار دبشپړسقوط له وېرې د دولت يو غټ پلاوی چې په هغو کې د

کارمل لوی پوځي سلاکار، ددفاع اوکورنيو چارو وزيران اودخادرييس نجيب هم و هرات ته لار چې دهرات د بشپړ سقوط دمخنيوي په موخه اړين تدبيرونه ونيسي. پرېکړه وشوه چې شوروي او افغاني لښکرې ښارمحاصره کړي اوتبليغاتي پانې دچورلکو په واسطه په ښارکې واچوي چې ښارمحاصره دی او هغه مجاهدين چې تسليمېږي هغوی بښل کېږي. دا پانې نجيب او دفاع وزير لاسليک کړې. کله چې داتو سوو شاوخوا ستاسو پلرونو دريو جوماتونو ته دښنې په تمه پناه يووړله اووسلې يې پرځمکه کېښودلې په يوه شپه نجيب د دريو سوو تنو شاوخوا ستاسو پلرونه بېله محکمې ووژل خو دشوروي لوی پوځي سلاکار دمخالفت له امله نجيب ستاسو دپلرونو قصابي ودروله. شوروي سلاکار په خپل کتاب کې دنجيب دا جنايت ځناورتوب او هغه د سپي زوی يادوي .

۳) کله چې به ستاسو په پلرونو روسانو او دولتي ځواکونو او مليشو له هوا او ځمکې عمليات کول، دمسعود جنکياليو ته به يې خبر ورکړ چې موږ يوه لار پريښې چې اشرار پرې وتښتي، تاسو ورته کمين ونيسئ او ويې ولئ. مسعود هم که ستاسو پلرونه وژلي دي، دنجيب په مشرۍ د خاد په مرسته يې وژلي دي. ددولت او مسعود ترمنځ داهمکاري دهغوپټو لوزنامو له مخې کېدل چې مسعود د شورويانو سره لاسليک کړې وې.

۴) نجيب شوروي اشغالگرو پوځيانو، ستاسو دپلرونو قاتلانو ته دگلونو اميلونه اچول او مډالونه ورکول خو ستاسو کلي يې په سکاډ، لونا، اوراگان او هوايي بمباريو دخپل واک تروروستی. ورځې ويشتل.

ج- پښتنو ځوانانو!

هېڅ افغان اوپه تېره سياستوالو اوليکوالو ته نه ښايي خپل هېوادوال په پښتنو اوغير پښتنو اوپښتانه په درانيو اوغلزيو وويشي ځکه دا دافغان اولس ددښمنانو غوښتنه اودملت جوړونې په لاره کې دډېرو اچولو افغاني

ضد هڅه ده. خو ځېنې ځوانان لدې امله د نجیب مینان دي چې هغه پښتون و. افغانستان دگن شمېر وروڼو قومونو گډ کور دی. ټول وروڼه قومونه که غټ دي یا واړه، دیوبل څخه برترې نلري، مساوي حقونه اودوطن په وړاندې گډ مسؤلیتونه لري. خو که هر قوم اوتوکم دخپل قوم اړونده سیاستوال یا مشر ترشا ودریږي بېله دې چې دهغه مخینې، کړنو او کارنامو ته وگوري پایله یې دا کېږي چې دوطن دخادمانو او ځایانو فرق ونشي. له بده مرغه دهېواد روان اوږدمهال کړکېچ، کورنیو شخړو او جگړو، دپردیو لاسوهنو او پرله پسې اشغالونو زمورټولنه وویشله اوپه تېره داشغال مشهور فورمول "بېل یې کړه، اېل یې کړه" ځېنې سیاستوال وپېرل او داپېرل شوي ځاین سیاستوال دافغان اولس د وپشلو په موخه دخپل قوم اوتوکم ترشا ځانونه پټ کړي دي او قومي دښمنیو ته لمن وهي. له بده مرغه وینو چې ځېنې تاجکان داحمدشاه مسعود، ځېنې ازبک دعبدالرشید دوستم او هزاره وروڼه دعبدالعلي مزاری څخه اتلان جوړوي چې هغوی بل څوک نه بلکې دافغانانو اودخپلو قومونو قاتلان دي او پښتانه ځوانان بیا دنجیب څخه اتل جوړوي چې دخپلو هېوادوالو په وژنو او پردیبالنه کې دمسعود، دوستم اومزاری څخه شاته نه دی پاتې شوی. دا څلور واړه دکې جی بی سره ټینګې اړیکې لرل اوکی چې بې ددوی دنږدې کولو په چاره کې بریالی هم وه. دوستم اونجیب تودې اړیکې چې نجیب دا بد اخلاقه او بېسواده کارکر تر ډگر جنرالۍ ورساوه اوداتل لقب یې هم ورکړ. نجیب دوستم د واده ټول لگښتونه ددولت له بودجې ورکړل او مېرمنې ته یې قېمتي جامې او گڼې هم والې کړې. په جهادي مشهورو قوماندانو لکه عبدالحق، اسمعیل خان، حقاني، قاري بابا، ملا ملنګ، امان الله کې یې یوازې احمدشاه مسعود ته ددفاع وزارت وړاندیز وکړ اوډېره موده یې دافغانستان ددفاع وزارت

څوکی بېله وزیره مسعود ته تشه پرېښودله . مزارۍ خوبې د حزب وحدت اسلامي مشرۍ ته ورساوه .

دنجیب څېنوکارنامو ته په تېرو لیکنو اوهمدې لیکنه کې ځغلنده کتنه شوې ده اودلیکنې په دې برخه کې به دپښتنو اوپښتو په وړاندې دنوموړي کارنامو ته گوته ونيول شي:

(۱) نجیب دپښتون په توگه دخپلې مورنۍ ژبې سره څرنگه چې ښایي مینه نلرله، دوي بېلگې یې دادې . نوموړی یوگوسلاویا ته دناپېیلو هېوادوغونډې په نیت روان و، دلنډ وخت لپاره په جلال آباد کې تم شو. دجلال آباد دخلکو غونډې ته یې وویل چې په فارسي خبرې وکړم که په پښتو؟ ټولو وویل په پښتو. نجیب وویل بښنه غواړم چې هلته څوک په پښتو نه پوهېږي اوزموږ پښتو ترجمانان نشته بیا یې تنگهاریانو ته په دري وینا وکړه. که دا ومنوچې هلته پښتو ژباړونکي نه وو نجیب به له ځان سره یو ژباړونکی بوولی وای. له بله پلوه دناپېیلو هېوادونو په غونډه کې هسې هم نه په پښتو څوک پوهېدل اونه په دري. همدارنگه هغه په فرانسه کې د یونیسف لخوا رابلل شوي نړیوال کنفرانس کې دایراني په څېر په ایراني فارسي لهجه وینا وکړه.

(۲) نجیب هغه لږکیو ډلو ته چې په هېواد کې یې دفدرال نظام لپاره مبارزه کوله اوپښتنې ضد دریغ یې درلود د سیاسي اوتبلیغاتي فعالیتونو پراخ امکانات ورکړل اودولت ورسره مالي مرستې هم کولې چې دببرک کارمل دواکمنۍ پرمهال داسې نه وو شوي. دبېلگې په توگه په کابل کې د " مرکز انسجام ملیت هزاره" یوه ځانگړې اداره جوړه شوه چې "دغرجستان" په نامه یې یوه مجله هم خپروله. دې مجلې دافغانستان په دننه کې دفدرالي جوړښت په بڼه د"غرجستان" په نوم دیوه خپلواک سیاسي - جغرافیایي تشکل دجوړېدو غوښتونکی و. دوی "غور" دهزاره گانو اصلي ټاټوبی باله

چې ګواکې پښتنو داسیمه په زور نیولې ده. د "مرکز انسجام ملیت هزاره" او "غرجستان" مجلې د کارکونکو تنخوا او لگښتونه د دولت له بودجې څخه ورکول کېدل. د نجیب د خاد ادارې شیعیه ګوندونو ته بل ستر خدمت داو چې د شیعیه ګانو او تنظیمونه یې د عبدالعلي مزاری تر مشرۍ لاندې په یوه واحد ګوند کې تنظیم کړل.

د نجیب د واکمنۍ پر مهال دستمیانو ګوند (سازمان انقلابي زحمتکشان افغانستان یا سازا) چې په ډاګه یې پښتني ضد او افغاني ضد مسایلو ته لمن وهله، په څرګند ډول میدان ته راووت او په کابینه کې یې د صدر اعظم د مرستیال په شمول مهم وزارتونه ترلاسه کړل. دې ډلې هم د "میهن" په نامه اونیزه لړله او په خپرونو کې یې د افغانستان پر ځای د "خراسان" او د افغانانو لپاره د "خراسانیانو" اصطلاح کاروله. د دې اونیزې لگښتونه هم دولت ورکول. اوس تاسې د نجیب پښتانه مینان قضاوت وکړئ چې نجیب د ملي ضد او پښتني ضد ډلو پیاوړتیا ته مرسته کړې ده چې یوملي مشر هېڅکله هم داسې ملي ضد کارنه کوي.

۳) د ۱۳۵۹ کال د ډلو یې په دویمه نیمایي کې په جلال آباد کې یوولس تنو شوروي پوځیانو د یوې پښتني کورنۍ په دريو نجونو د هغوی د پلرونو، میندو، وروڼو او خویندو تر مخ جنسي تېری وکړ، وروسته یې د یوولس کسيزه کورنۍ ووژله، د هغوی په جسدونو یې تیل واچول او ویې سوځول او د دې کورنۍ یوولس پسونه یې خپلې قطعي ته یووړل. نجیب "دا جنایت په بدلو جامو کې د غلیم کارګني." خو شوروي جنرال "دا جنایت د شوروي پوځیانو کار بولي" دلته د نجیب افغاني ضد او شوروي پالنې اصلي جوهر برنډېږي چې دخپلو بادرانو د خوشالولو لپاره یې د شوروي پوځیانو جنایت دخپلو وطنوالو په غاړه اچولو. البته ګوډاګیان ټول ګډې ځانګړتیاوې لري. شاوخوا دوه کاله وړاندې امریکایانو په یوه هوايي

بمباردکې په وردځوکې بېگناه ملکي خلک ووژل. امریکایانو وروسته دهغوی کورنیو ته دخپلې تېروتنې خوږبندجنایت له امله نقدی مرستې وکړې اوبښنه یې وغوښتله خو دغني حکومت داملکي وژل شوي هېوادوال وسلوال طالبان گڼل.

۴) نجیب د پکتیا اوخوست یوشمېرمشرانو ته د ارگ په یوه غونډه کې وروسته له هغې چې دهغوی له ده څخه غوښتي و چې دتني دکودتا په توربندیان شوي افسران وښيي. نجیب ورته ویلي و: «دوستم ما ته د غوښو دېوال جوړ کړی دی او ساتي مې خو تاسو را باندې کودتا کوئ.» او بېله دې چې دهغوی سره خدای په امانې وکړي له خپل ځای جگ اوله غونډې وتلی و. آیا کوم سیاستوال به قومي مشرانو ته داسې سپکاوی وکړي خونجیب داسپک کارکړی دی.

۵) نجیب په ښکاره ویل چې حکمتیار به پرې نه ږدم کابل ته را ننوزي. هغه دخپلوگونديانو یوې غونډې ته ویلي و: "له شماله به مسعود له غربه به هزارگان له جنوبه به حقاني او سیاف او له ختیځه به عبدالحق په کابل راشي او په خپلو کې به داسې وجنگیږي چې د کابل په کوڅه کوڅه کې به وینې تویې شي، 'مجاهدین به بدنام او مور به نیک نام شو. د غونډې یوه برخه وال ترې وپوښتل چې داسې ده نو مور باید د وطن د لوړو گټو په خاطر قرباني ورکړو او حکومت د مجاهدینو په منځ کې داسې چاته وسپارو چې ثبات ټینګ کړای شي خیر دی زموږ یو څو ملگري دې پکې قرباني شي خو چې نظام ونه پاشل شي 'د نجیب ځواب دا و چې د مجاهدینو په منځ کې حکمتیار دغه قوت لري خو هغه رانه نشي راتلای زه غواړم هغه بېرون پاتې شي 'کله چې ورته وویل شول چې آیا موږ پخپله د نظام ړنگولو ته زمينه برابره وو؟

د نجیب ځواب دا و : " همگی رامیمانیم خو حکمتیار از پیشم آمده نمی تواند وی بیرون و دیگران را داخل میکنیم باز دیگران از دست او حکومت کده نمیتانه"....

د خلقیانو او جهادیانو بچیانو او پښتنو ځوانانو ! د پاسبانو څرگندونو سربره تاسو ته بنایي چې دنجیب د شخصیت او کارنامو په اړه ځان خبر کړئ ، ترڅو هغه بڼه وپېژنئ . تاسو یا د بې خبری ، یا دنجیب دپه زړه پورې ویناوو او دنجیب دخیانتونو د شریکو کسانو د ناسمو تبلیغاتو له کبله تېرایستل شوي یاست او نجیب اتل گڼئ . ستاسو د ځېنو بې خبرې لدې بڼه ښکاري چې نجیب خلقی گڼي پداسې حال کې چې هغه پرچمي او د ببرک کارمل له ارادتمندانو څخه و . نجیب الله ستاسو اتل نه ، بلکه ستاسو د پلرونو قاتل دی . په اتلانو پسې مه گرځئ هڅه وکړئ تاسو هریو په خپله اتل شئ .

نجیب د ببرک کارمل د مدرسې غوره شاگرد

لکه څرنګه چې ګوند د همفکرانو یو سیاسي جوړښت دي ، د جوړېدو موخه یې سیاسي واک ترلاسه کول دي او واک ته درسېدو په موخه د مبارزې پرمخ وړلو مختلفې بڼې غوره کوي. اوس به د پرچميانو د مبارزې بڼې ته ګوته ونیسو . که څه هم دا، خ، د، ګ په اساسنامه کې په پارلماني مبارزه ټینګار شوی و هغه اساسنامه چې د اشعاب څخه مخکې د واحد ګوند په مرکزي کمیټه کې تصویب شوې وه . د اشعاب وروسته د کارمل ډلې هم د دې اساسنامې د پلې کولو ادعا لرله چې هغه د پارلماني مبارزې له لارې واک ترلاسه کول و . خو عملاً یې د مبارزې بله بڼه غوره کړې وه او هغه به د کارمل څخه واورو: " د تکنالوژۍ او د اطلاعاتو او اړیکو د پرمختګ ، د نړیوالو شرکتونو ترمنځ د راکړې ورکړې د زیاتېدو او د نړیوالو همکارۍ د منځته راتلوله امله زموږ نړۍ کوچنۍ شویده او هره پېښه که هر څومره کوچنۍ هم وي نړۍ ترې اغېزمنه کېږي. د ملي یوازیتوب وخت تېرشوی دی او راتلونکی برخلیک د زبرځواکونو په لاس کې دی . ګوندي هويت موباید سوسیالستي لوری ولري او کدرونه په همدې روحیه وروزو " . (نګاهې به تاریخ حزب دموکراتیک خلق افغانستان ، مخ 27) د کارمل پاسنۍ وینابښې چې د پرچم ګوند اړینه ګڼله خپل برخلیک د وخت زبرځواک شوروي اتحاد ته وسپاري او خپل ګوندي ملګري شورويانو ته په وفادارۍ وروزي. دا د کارمل د مدرسې بنسټیز اصل و. همدالامل و چې پرچميانو په خپلو میتېنګونو ، ګوندي حوزو ، خپرونو او تبلیغاتو کې یوازې شوروي اتحاد یاداو ، د شوروي اتحاد بهرنۍ تگلارې یې تائیدولې ، د شوروي دکمونست ګوند د مشرانو صفتونه یې کول او خپل صفوف یې شوروي اتحاد ته په وفادارۍ روزل .

ثريا بها دنجيب دورور مېرمن اودپرچم دفعلانوڅخه چې ميراکبرخيبر دخپلې لورپه نامه په کابل کې دشوروي سفارت مېلمستياوو اومجلسونو ته له ځان سره بېوله ليکي: " له بده مرغه دپرچم دگوند دزياترو مشرانو دوجود ټولې برخې روسي شوې وې . هغوی انساني اوملي ارزښتونه دشوروي اوسويتيسم دگټو پربنسټ تلل. سلطانعلي کشتمند...، به که کوم ملگري دشوروي په شوونيسم کوچنۍ نيوکه وکړه هغه به په غوسې سره دنوموړي انقلابي ايمان تريوښتنې لاندې ونيو اوپه هيچاني ډول به يې ويل چې ماته دآمو سيند هغه خوا ټولې غوماشې دجيت الوتکې دي." (رها درديا، مخونه 108 - 109)

دشوروي د سفارت په مېلمستياوو اوخصوصي غونډو کې دپرچمي مشرانو دگډون په اړه افغان سياستوالو اوليکوالو يادونې کړې دي اودپرچميانو پرته په شوروي سفارت کې دوخت دنوروسياسي ډلو دشتون په اړه څه نه دي ويلي . دپلوشې جريده د1374 کال په دريمه گڼه کې دسردارمحمدداود دکابينې ديوه غړي له قوله ليکي: " مور په کابل کې دشوروي سفارت لخوا رسماً دڅېنو خبرولپاره نوموړي سفارت ته بلل شوي وو، کله چې سفارت ته وردننه شوو نودسفارت کارکونکو مورته هرکلی ووايه ، دی (کارمل) هم لکه د سفارت ديوه غړي په توگه دهرکلي ويونکو په ډله کې ولاړ و " .

افغان ژورنالست شاه زمان وريخ ستانيزی دمحمدداوددواکمنۍ پرمهال په کابل کې دشوروي په سفارت کې ديوه دعوت داسې انځور کاري: « په سفارت کې دسفارت غړواوپخپله سفيريپوزانوف دمیلمنوهرکلی کاوه. صالون ته ننوتم، ومې ليدل چې دپرچم وتلي غړي دببرک کارمل، اناهيوتا، بارق شفيعي اونوروپه شمول چې شمیرې شلوتنوته رسیده لکه دسفارت دغړوپه څيردمیلمنوهرکلی کاوه. خودخلقو له اړخه هيڅوک هلته نه وو.

شورویانو هیخکله هم دخلق اړخ نه دعوتاوه. مورهم دډیروخت راهیسی دخلقیانو هیخ یو غړی په دعوتونوکې ندی لیدلی. اوشورویانو هم خلقیانو ته کومه لیوالتیا نه لرله «سهل انگاری محمد داود خان وکودتای «۷»
(ثور، مخ ۷)

دپرچمیانو مشرببرک کارمل دشوروی پالنې په مینه کې دومره ډوب وچې دخپل زوی نوم یې وستوک (ختیخ یا شرق) اېښی و.
کله چې په 1968 کال کې شوروی ځواکونو په چکوسلواکیا پوځي یرغل وکړ او هلته یې خپل لاسپوڅي واک ته ورسول دپرچم په جریده کې دشوروی اتحاد دا پوځي لاسوهنه انټرناسیونالستی دنده وگڼل شوه. هغه مهال د ختېځې اروپا دسوسیالستی هېوادونو پرته ټولې نړۍ دشوروی تېری وغانده.

پرچمیان په شوروی پالنه کې تردې کچې پرمخ تلل چې دخپل مسلمان اولس د دیني اومذهبي احساساتود درک وړتیا نلرله اوددې خیال یې هم نه ساتلو چې دخپلو بادارانو د خوشالولو په موخه په خپلو څرگندونو اوکړنو سره خپل مسلمان خلک خواږدي کوي. ښه بېلگه یې دلینن دزوکړې دسلم دتلین دنمانځلو په مناسبت دپرچم په فوق العاده گڼه کې دلینن دانځورسربېره دبارق شفيعي شعر خپرول و چې هغه په لاندې بیتونو پای ته رسېدلی و:

برای این دست آوردهای بیمانند

ما به آن حزب پیشقدم درود میفرستیم

وبه مردم قهرمان

ما به آن پیشوای بزرگ درود میفرستیم

به لینن بزرگ .

ژباړه:

ددغوبېساره لاسته راوړنو لپاره

مورې هغه مخکښ ګوند ته درود استوو
او اتلو خلکو ته
مورې هغه سترلابښود ته درود استوو
ستر لینن ته.

د شعر خپرېدل د ملایانو د سخت غبرګون سبب شو ، په کابل کې یې لویه
مظاهره تنظیم کړه او د هېواد د ګوټ ګوټ څخه ملایان کابل ته راغلل ، د پل
خشتي په جامع کې یې شپې او ورځې تېرولې او د جومات له منبر نه یې د کین
لاسواو شوروي اتحاد پر ضد ویناوې کولې ، د پرچم د جړېدې د بندولو ، د هغې
دمسؤلینو او شاعر د محکمې غوښتنه یې کوله. سلیمان لایق چې د پرچم
د جړېدې مسول مدیر و او دیني زده کړې یې هم کړې دي په دې هکله په یوه
لیکنه کې لیکي چې په اسلام کې یوازې په حضرت محمد (ص) او د هغه په
اولادې درود ویل جواز لري ، د دې شعر خپرول غندي او د دې لپاره چې
ځانته برآت ورکړي داهم اضافه کوي چې د ده پرته د جړېدې د تحریر هیأت
ټولو غړو د کارمل ، خیبر ، او کشتمند په شمول د شعر په خپرولو ټینګار
درلود . لایق نه پوهېږي چې ده د جړېدې د مسؤل مدیر په توګه د هر چا نه
زیات په جړیده کې ددې شعر د مخنیوي مسؤلیت درلود . حکومت د ملایانو
د غوښتنې سره سم اړشو چې د پرچم جړېده د 99 ګڼو د خپرېدو وروسته بنده
کړي. ددې شعر د خپرولو پایله داشوه چې د هېواد دودیزه ملایان د سیاسي
اسلامپالو ډلو سره ګډه ژبه ومومي او د پل خشتي د جامع د منبر څخه
دمترقي ځواکونو په وړاندې د واحد سټېژ په څېر ګټه پورته کړي اوله بله
پلوه په کین لاسو اوروڼ اندو د کمونست ، ملحد او مرتد تورو نه یې پر هغوی
یقیني کړل. لایق چې د شوروي اشغال وروسته حماسي شعرونو ویلو ته مخه
کړه د شوروي د اشغال په کلونو کې شوروي انټرناسیونالست پوځیان ستایل
، د شوروي ټولني او شوروي نظام د بنسټګڼو ، داشرارو او امپریالستانو د

جنایتونو په اړه شعرونه ویل . دساري په توگه به دنوموړي دیوه شعرچې
 عنوان یې شوروي قهرمانان دی یو بیت وړاندې شي :
 دا هماغه شوروي قهرمانان دي چې په سره لاره کې دثور قربان دي
 سریتوب ته ددوی لاره مدرسسه ده دوی دیوې ټولنې نه دي د جهان دي
 (اپریل څلورویشتمه، 1981، سلیمان لایق)

دکارمل شوروي پالنه اودشوروي دگټوڅخه دنوموړي دفاع په اولسي جرگه
 کې د وکیل په توگه ښه معلومیږي . د ۱۹۶۶ داپریل په ۲۵ نیټه ولسي
 جرگې دنگلودبریننا دبنددجوړولو دچارودڅیړنو لپاره دیوه کمیسیون
 دټاکلو پریکړه وکړه . په غونډه کې کارمل وایي: « دهلمندوادی پروژہ
 پرتله کړی، چې څومره توپیږلري؟ دنگلو په پرتله دهلمندوادی په پروژہ کې
 لس برابره لگول شويدي. لدې امله که مورپریکړه کړې ده چې یو انجمن
 جوړکړو چې دنگلو چارې وڅیړي زه وړاندیزلم چې مور داسې یوه کمیټه
 وټاکو چې په سره سینه ، بې پریتوب اووښتو ستی غور وکړي . یوه
 استازي کارمل ته وویل. مور چې اوس دنگلودرئیس دخیانتونواو
 دموتروانانو د تیلو دنه مجرایۍ په هکله بحث کوو. بېرک کارمل غواړي
 دامستله دنورومستلو تراغیزلاندې راوړي او ددې موضوع په اړه دبحث
 مخنیوی وکړي. دبېرک کارمل له خبروداسې پایله اخیستل کیږي څرنگه
 چې د هیرمند په وادی کې خیانت شوی نوپه ټولو پروژو کې هم خیانت
 وشي» (سیدرسول، بېرک درپارلمان محمد ظاهرشاه - کشککی ، مخ ۱۲۵

دشوروي اتحاد داشغال پرمهال دکارمل اودهغه دمدرسي د شاگردانو له
 خوا دشوروي دولت ستاینه ، دشوروي اتحاد په دوستۍ ویاړ ، شوروي
 اتحاد ته دمشر ورور ، غټ دوست اودې ته ورته لقبونو دالۍ کول دکارمل
 دمدرسي جوهر ښيي. کارمل دادوستي له چوکاټه وتلې دوستي یادوي

او د شوروي داشغال وروسته چې کارمل مسکو ته وبلل شو ددې سفر په ترڅ کې يې د شوروي مشرانو سره دخپلو خبرواترو په اړه ويلی و: " ددې خبرو اهميت داوسنی شپې دخبرو له چوکاټ څخه ډېر لوړ دی او ځېنو برخو کې ددوه اړخيزو اړيکو له چوکاټ څخه هم لوړ ځي. (د افغانستان کالني-59- 1358 کال، مخ 287)

که په پاسنی وينا کې دچوکاټ کلمې ته وکتل شي ډېرې سپکې ماناوې ترې راوځي. هغه دوستي چې له چوکاټه ووځي بېله شکه نورڅه ترې راولاړېږي.

نجيب چې دکارمل دشوروي پالنې دمدرسې غوره شاگرد و کله چې په 1968 کې دامريکا دولسمشر مرستيال کابل ته په رسمي سفر راغلی و دهغه موټر يې په هگيو وويشت. هېرنشي چې هغه مهال افغانستان دشوروي اتحاد وروسته دامريکا څخه زياتې مالي مرستې ترلاسه کولې. دافغانستان په څېر غريب هېواد سياسي ډلو اوسياستوالو ته په کاروو چې دسترمرسته کونکي هېواد خلاف لمسونې ونکړي او هغه هم ددې په خاطر چې بل زيرځواک خوشاله شي. دا، خ، د، گ په کړنلاره کې هم افغانستان په ناپيلتوب ټينگار شوی و.

دامريکې دمريستيال ولسمشر ته سپکاوی هم دشوروي مشرانو دخوشالولو په موخه ترسره شو چې دپرچم دمشرتابه له پرېکړې سره سم غيرتي ژمن پرچمي نجيب ته دادنده سپارل شوې وه ترڅو شورويانو ته وښودل شي چې موږ پرچميان ستاسو ددښمنانو دښمنان يو. پدې اړه دځوان احساساتي نجيب گناه نه وه، هغه دکارمل په مدرسه کې دشوروي پالنې سبق ويلی و او همدا لامل وچې هم ده او هم يې ټولو پرچمي ملگرو دشوروي داشغال پرمهال دشوروي سلاکارانو ټولو غوښتنو اوامرونو ته هرکلی ويلو چې

پایله یې د افغانستان بشپړې تباهی ته لاره هواره کړله چې له بده مرغه
همدې پرچمیانو د تنظیمونو په واکمنولو سره افغانستان وران او تباہ هم کړي.

د غلطې نسخې او ناکامې تجربې مبلغین

د ډاکټر نجیب الله همفکران، یاران او پلویان لاتراوسه دنوموړي دناکامې ملي روغې جوړې دتگلارې دحقانیت اوسموالي په اړه تبلیغات کوي تردې چې د اشرف غني هیله لري دنجیب دملي پخلاینې "بدايه!" "تجربه یوخل بیا وآزمایي یعنی داچې دوهم ځل په هېواد کې د وحشت اوبربریت، چور اوچپاو او کوڅه په کوڅه جگړو پیلېدو ته لاره هواره کړي. دنجیب دهمفکرانو څخه یو د2020 ز کال ددسمبر په لسمه په خپل فېسبوک کې داسې لیکي: "موږ د ډاکټر نجیب الله د وخت د ژنیو د توافقاتو بډایه تجربه لروچې په خبرو اترو کې به په عمومي توګه د بهرنیو چارو وزیر یا د امنیت وزیر له اړوندو دولتي سیاسي کارپوهانو سره برخه اخستله چې باید اوس هم د دې تجربې په اساس کار پرمخ تللی وای خو خلیلزاد خپلو موخو ته د رسېدلو په خاطر داسې سناریو جوړه کړه چې د جگړو بل پړاو ته لار پرانېزي او پخواني جنګسالاران او غربي ټیکنوکراتان چې په فساد کې ساری نه لري او طالبان به په هیواد کې د سولي برخلیک ټاکي چې زه باور نه لرم چې دا وړی به د خلکو په ګټه شړی شي." ددې دناغلي دنامه یادول ځکه اړین نه ګڼم چې دناغلي په څېر ددې غلطې نسخې او ناکامې وړاندوونکې تجربې نور مبلغین هم شتون لري .

دنجیب دیارانو له لوري دنوموړي دملي پخلاینې دتگلارې دغلطې نسخې او ناکامې تجربې په پلې کولو بیا ټینګار بښي چې دوی ته هرڅه سرچیه برېښي، جینکی، ورته هلکان او هلکان ورته جینکی، لېوان ورته پسونه او پسونه ورته لېوان ښکاري یا داچې ما (لیکوال) ته به هرڅه سرچیه برېښي . دنجیب دسولې تگلاره نه داچې ناکامه شوه بلکې دافغانستان غمیزه یې لاژوره او هېواد یې د تباهی کندی ته وغورځاوه. داتگلاره د هېواد په ګوټ

گوت کې دخوشه يي زهري بمونو راپرېوتو ته ورته وه چې دافغانستان په هرښار ، هرکلي اوهره کوڅه کې دابمونه راپرېوتل ، انسانان يې ووژل ، دولتي او اقتصادي بنسټونه او هستوگنځي يې وران کړل، کروندې يې وسوځولې او چاپېريال يې ککړ کړ چې داته ويشتو کلونوپه تېرېدو سره لاتراوسه ددې بمونو ناوړه پايلې افغانان کړوي اوقرباني ترې اخلي .

ددې نسخې دناسموالي په پوهېدو بحث اړين برېښي خو ددې تگلارې ناکامي دلمر په شان ټولوته څرگنده ده چې پرې تم کېدل دوخت وژنه ده. داچې دنجيب همفکران ، ياران اوپلويان له کوم اړخ اوکومې زاويې ديوي غلطې نسخې او ناکامې تجربې پر پلې کولو ټينگار کوي دوی ته ښايي دخپلو اندونو اودعاوو سپيناوی وکړي اودې پوښتنې ته ځواب ورکړي چې څرنگه يوه ناکامه وړانونکې تجربه بيا وآزمویل شي ؟

دنجيب دواکمنۍ پر مهال دژښو دلوزنامې اوددې لوزنامې د مواردو دپلې کولوپه موخه د وخت دواکمنۍ د عملي کړنو ناسموالی هغه مهال دپوهېدو وړدی چې هغه ددوحي دسولې دروان بهير سره پرتله شي . دابهير د2018ز کال دسپتمبر څخه په دوچه کې د امريکايانو او طالبانو ترمنځ دمخامخ رسمي خبرو په پيلېدو پيل او اوس مهال د حکومت او طالبانو دمړکچيانو ترمنځ پر مخ ځي. داهم بايد وويل شي چې دامريکايانو او طالبانو ددوحي مذاکرات له تشې اونيمگړتياوو سره مل و. دژښو اود دوحي دمذاکراتو د لوبغاړو ، زماني شرايطو او مذاکراتو څرنگوالي ديولپرتوپيرونو سره سره يوه گډه ځانگړتيا لري ، هغه داده چې دسولې دخبرو نوبستگر افغانان نه بلکې اشغالگر دي . البته چې دواړو ، شوروي اومريکايي اشغالگرو دسولې خبرواترو ته دبشرپالنې له دريځه اودخپلې خونې له کبله نه بلکې دمجبوريت له امله مخه کړې ده ،يعنې دهغوی جنگي ستراتېژۍ ناکامې شوې ، هغوی ونه توانېدل خپله اراده پر افغان مېړني اولس وتپي يعنې

دافغان ملي مقاومت په خپلو کې پاتې راغلل. پردې بنسټ دنجيب ديارانو اوپلويانو دا ادعا چې دروغې جوړې دتگلارې طراح اونوبستگر نجيب و خپل صحت اومعقوليت له لاسه ورکوي. که ددوحي مذاکرات بريالي شي چې خدای دې وکړي بريالي شي که هغه مهال دغني پلويان دابريا دغني دورپتيا اوښه مديريت ښه وگڼي هم خپل صحت او معقوليت له لاسه ورکوي.

دنجيب دوخت دسولې دمذاکراتو ستره تشه داوه چې دجينوا دسولې خبرې دملگرو ملتو دځانگړي استازي په منځگړيتوب دافغانستان اوپاکستان دحکومتونوترمنځ ترسره کېدې چې دجگړې ديوه اړخ(دجهادي تنظيمونو) استازو پکې گډون نه درلود.ددې تشې منطقي پايله داکېدله چې که مذاکرات بريالي هم شي دجگړې يو اړخ(تنظيمونه) به دخبروپايلې ونه مني او دحکومت خلاف خپلې جگړې(جهاد) ته دوام ورکړي. همدا تشه وه چې دژنيو دتوافقاتو وروسته افغانان دجگړې ددوام شاهدان پاتې شول. که څه هم دپاکستان سره دمذاکراتو پرمخ وړل دا،خ،د،گ دواکمنۍ هغه ادعا ته چې پاکستان دافغانستان په کورنيوچاروکې مداخله کوي اودافغانستان ددولت مخالفينو ته مالي اوپوځي مرستې ورکوي دصحت مهر ولگولو اودحکومت دريځ يې موقتاً پياوړی کړ خو دنجيب ټيم ددې تشې داوردمهالومنفي پايلو ددرک وړتيا نلرله اوپايله يې دملي پخلاينې دتگلارې مفتضحانه ناکامي شوه. دنجيب دتگلارې دناکامۍ بل لامل داو چې نجيب د ولسمشر په توگه داوپتيا نه درلودله چې دکوردتنه دسولې په اړوند سياسي اجماع راوړي. نجيب دخپلې نه وړتيا، يکه تازې، دسولې دبهير دانحصار ليوالتيا اواستخباراتي لوبو له امله تردې کچې منزوي شو چې نه يوازې د خلقيانو سترې برخې ترې لاره جلا کړه بلکې دده دسازماني ملگرو(پرچميانو) خوراغټه برخه هم دنوموړي په وړاندې دښمنۍ سنگر

ونيسي اودشاه محمود حصين په وينا په وروستيو كې نجيب ته " يوازې يووړور، جفسر (ساتونكى) او بې خبره دستيار " ورياتي وو. دريم فكتور چې دملي روغې جوړې دتگلارې ناکامۍ ته لاره هواروله هغه دمخالفينو سره دنجيب دحکومت پټ مذاکرات او هغه هم په واکمن گوند کې دهغو کسانو پرمټ ترسره کيدل چې ياخادپستان اويا دملي پخلاينې دتگلارې مخالفين وو. نجيب ددولت له مخالفانو سره د ليدنو کتنو پايلې د حکومت، پارلمان او خپلو سياسي متحدينو سره نه شريکولې اوحتى خوک ددې ليدنو کتنو څخه نه خبريدل. دا، خ، د، گ، د واکمنۍ دنسکورېدو وروسته ددې يا هغه سياستوال څخه اورېدل کېږي چې د حکومت کوم چارواکي، چېرې، د کوم تنظيم اويا کوم مخالف سياستوال سره ليدلي وو. د دوی له څرگندونو څخه جوتېږي چې د سياسي اووسلوال اپوزيسيون سره په خپله نجيب، غلام فاروق يعقوبي، عبدالوکيل، سليمان لايق او نجم الدين کاياني دمذاکراتو په نامه په پټو معاملو کې بنکېل وو. د يادو کسانو څخه وکيل اوکاياني دنظار دشورا پټ غړي وو او سليمان لايق بيا څرگنددريغ نه درلود سهار دنجيب، غرمه دنجيب دخلقي انډيوالانو اومانام دکارمليانو سره بندارونه لرل. منطقاً کله چې دحکومت په استازيتوب د اسلامي جمعيت دنظاردشورا پټ غړي دوسلوال اويا غير وسلوال اپوزيسيون سره دجوړجاړي خبرې ترسره کړي ددې خبرو پايله به داوي چې اسلامي جمعيت ته دنظام دتسليمولو لاره هواره کړي اوداسلامي جمعيت مخالفين لانور هم دحکومت خلاف نه پخلا کېدونکي دريغ نيولو ته ولمسوي. دسولې په پېچلي بهير کې دنجيب ديکه تازی اوددې ملي پروسې انحصار لدې ښه جوتېږي چې دا، خ، د، گ په شلم پلنوم کې چې دملي روغې جوړې دتگلارې دارزونې په موخه جوړشوی و غلام دستگير پنجشېري دااعتراض په توگه وويل موږ هغه مخالفان چې دسولې بهير ته

مات کړو دخاد له لوري نیول کېږي او کلي یې بمبارېږي. دابنسي چې نجیب دسولې بهیر ته دهغو وسلوالو کسانو او مخالفو ډلو دیوځای کېدو مخنیوی کاوه او خپل یې چې خلقیانو هغوی دې بهیر ته چمتو کول .

سربېره پردې نجیب دژنبو دلوزنامې دمرکزي اوکلیدي ټکي (دافغانستان څخه دشوروي لښکرو وتلو) سره همغږی نه و او پدې لاره کې یې ستونزې جوړولې لکه څرنگه چې غني اوس مهال دسولې دروانو خبرواترو په وړاندې ، خنډونه او ستونزې جوړوي او دوخت وژنه کوي ترڅو دخپلې واکمنۍ موده و غزوي . پدې هکله سلیک اس هاریسون امریکایي ژورنالست چې دافغانستان لپاره دملگرو ملتو دځانگړي استازي دپه گوکوردویز سره په گډه دافغانستان دسولې دخبروپه اړوند د " پشت پرده افغانستان " نومی کتاب لیکلی دی په 217 مخ کې لیکي: " هغه (نجیب) یوځل بیا لکه دخپل مخکیني سلف په څېر دشوروي پوځیانو دوتلوڅنډه ته راودانگل . پدې ډول نجیب الله لکه کارمل هڅه وکړله ددې کار مخنیوی وکړي " دامریکایي لیکوال ددې خبرې " یوځل بیا " بنسې چې نجیب مخکې لدې هم دمذاکراتوپه بهیر کې دشوروي ځواکونودوتلوپه لاره کې ستونزې اوڅنډونه جوړکړي دي. دنجیب پلویان په خپلو تبلیغاتو کې نجیب دملي پخلاینې طراح گڼي او هغه دشوروي لښکرو داپستلو اتل بولي . خود "ایخه مسکوه " راډیو سره دمیخاییل گرباچف یوه مرکه چې دافغانستان څخه دشوروي لښکرو دشلم تلین په مناسبت شوې ده دا ادعا غلطه ثابتوي او هغه وایي: " ما دنجیب سره په تاشکند کې وکتل . هغه په خپل نفس اعتماد نه درلود اوباور یې نه کېده چې مور په وتلو کې جدي یو ، ټول منتظر ووگواکې مور له افغانستان څخه نه وځو . " دگرباچف وینا بنسې چې نجیب فکرهم نه کاوه چې شوروي لښکري له افغانستان څخه وځي لکه نني واکمنان چې د امریکایي اشغالگرو په وتلو کې هم شک لري .

دلیکنې پدې برخه کې اړین برېښي دنجیب د یارانو اوپلویانو پام یوه واقعیت ته راوگرزول شي ترڅو دنجیب داتلولۍ اوخپلواکۍ په اړه بیا کتنه وکړي . داواقعیت ښيي چې نجیب مسکو لکه ماشوم په غوړو وعدو غولولی اوپه خپله گټه استعمال کړی دی .خو ستاسو اتل اوپه واقعیت کې دې سیاسي ماشوم دخپلې واکمنۍ ترپایه دمسکو لوبې درک نکړلې . داواقعیت دنجیب له هغه لیک څخه ښکاري چې دشوروي اتحاد دوخت دبهرنیوچارو وزیر شپواردنازي(دشوروي دتوتې کېدو وروسته د گرجستان ولسمشر) ته استولی دی . دالیک نجیب وروسته له هغې شپواردنازې ته لیرلې چې شوروي اتحاد افغانستان ته خپلې پوځي مرستې ودرولې .نجیب په نهیلۍ اودگیلې په څېر شپواردنازي ته داسې لیکي: " مانه غوښتل جمهوررییس شم ، تاسې زه راضي کړم .پرله پسې موخو اهاش وکړ اودملاتړ وعدې مو راکړلې ...اوس مو زه اودافغانستان جمهوري برخلیک ته پرېښودل .څرنګه دامسأله درک شي؟ " (دست های مسکو ، ل ، ی ، شبارشین ، مخ 206) داخومره دردونکې ده چې څوک تا اړباسي یولوړ دولتي مقام ومنئ ، غوړې وعدې درکړي چې پیسې اووسلې درکوم ، په سختو شیبو کې به دې یوازې نه پرېږدم خو کله چې سخته درباندي راشي تا په بېدیا کې چې چارچاپېر دې لېوان ، شغلان اونرمنبان گزري خوشی کړي . شورویانو دنجیب سره همداکار وکړ . دنجیب دلیک څخه برېښي چې هغه مخکې لدې چې ولسمشر شي پدې ښه پوهېده چې دیوه هېواد دزعامت وړتیا نلري اوارشوی دشورویانو ارادې ته غاړه کېږدي خویاران اوپلویان یې دهغه څخه جامع الکملات جوړوي . که نجیب ژوندی وای اودده په پته دخپلو انډیوالانو اوپلویانو صفتونه او څرګندونې اورېدلې اولوستې وای ددوی په ساده گۍ به یې ډېر خندلې وای .

امریکایانو دسولې مذاکراتو په اړوند د شورویانو په پرتله ځیرکانه گام اوچت کړ چې مستقیماً یې د جگړې د اصلي اړخ، طالبانو سره مذاکرات پیل کړل او په خپل مزدور حکومت یې فشار راوړ چې له طالبانو سره خبرو ته کېږي، د طالبانو یولړ غوښتنو ته غاړه کېږدي او یو ټولشموله مرکچي دوحې ته واستوي. داهم دیادولو وړ برېښي چې امریکایانو یا په لوی لاس، منافقت او یا مجبوریت له مخې د مذاکراتو په لومړي پړاو کې حکومت له مذاکراتي بهیر لرې وساتلو چې بین الافغاني مذاکرات نیم کال وروسته پیل شي اوزرگونو افغانانو ته مرگ او ژوبله واوړي اولسگونه زره تنه نور د جگړو له کبله دخپلو کورونو اومېنو پرېښودلو ته اړشي. په دوحه کې د امریکایانو او طالبانو بریالیو مذاکراتو حکومت او طالبانو ته دمخامخ خبرو زمینه برابره کړه چې دا افغانانو ته طلايي فرصت دی. اوس دافغان مرکچیانو اسلامي، ملي او اخلاقي مسولیت دی چې ملي گټوته په ژمنتیا سره داسې یوه جوړجاړي ته ورسېږي چې افغانستان بېرته خپلواکي ترلاسه اودداسې یوه نظام په جوړولو هوکړه وکړي چې هېواد ته سوله او ټیکاوراستون کړي. افغان مرکچیانو اودطالبانو اوحکومت مشرتابه ته ښایي چې په اصطلاح دنجیب دملي پخلاینې دناکامې وړانوندکې تجربې څخه دعبرت درس واخلي اودیوبل دمنلو اوزغملو، تېرېدنې اوتنازل داصلونو په پلې کولو سره روان مذاکرات بري ته ورسوي ترڅو دتیرې پېړۍ دوروستۍ لسيزې زړه بوگونکې پېښې بیا تکرار نشي او یا روانه لعنتي جگړه دوام ونه مومي.

نجیب الله تکره اوبریالی ویاند

نجیب الله دا، خ، د، گ د مشرانو په پرتله دهېواد په ملي ژبو (پښتو اودري) لکه خپلې مورنۍ ژبې بشپړ تسلط درلود، تکره اوڅپرک ویاند و او اورېدونکي یې دویناوو څخه اغیزمن کېدل. نجیب واکمنو شرایطو، فرصتونو اودمخاطبانو رواني ځانگړتیاوو، لیوالتیا او لید لوري ته په کتو سره داوړتیا او څپرکتیا لرله چې هغوی ته څه ووایي. کلیوالو ته یې داسلام، شملې، ناغې، ننواتې او جرگې خبرې کولې. پوځیانو ته یې دوسلوالو مخالفانو د ناروا کارنامو دیادولو سربېره دزورورتیا، وطنپالنې، دسپلین او دجگړې درېرونو او کړاوونو رښتیني انځور و کارې او تحصیل کرده قشر ته یې دقانونیت، پرمختگ، ټولنیز عدالت او بنیایسته سالاری نښگنې بیان کړي. هغه په خپلو ویناوو کې ښکلې جملې، وطني کیسې، متلونه او په زړه پورې شعارونه چې اورېدونکو ته په زړه پورې وو او په زړونو ښه لگېدل راوړل، دخپلو ادعاوو او څرگندونو دسموالي دثابتنولو لپاره یې دقرآنکریم آیتونه اوحديث راوړل. دهېواد درواني اوږدمهاله غمېزې پرمهال دسیاستوالو په توگه نجیب الله او عبدالرب رسول سیاف د وتلو ویاندویانو او ژبورو مبلغانو په څېر ځلېدلي دي. دنجیب دویناوو ځانگړتیا او جذابیت دی چې ډېری ځوانان دهغه دویناوو څخه اغېزمن شوي دي اونجیب ته ځانگړی ارادت لري. ددموکراسۍ په لسیزه کې چې دکابل دزرنگار پارک اوپل باغ عمومي د وخت دسیاسي ډلو دتبلیغاتو په سټېژ اوښتی و ددې ډلو په وینوالو کې نجیب ځانگړی ځای درلود. پرچميانو دخپل ملگري دویناوو جادويي اغېز ته په کتو سره په سیاسي بحثونو کې په مسخروخپلو سیالانو ته ویل مودېه "رفیق نجیب" دویناکولو لپاره درکړو چې ستاسو میتېنگونه اوغونډې څه رونق ومومي. له بده مرغه ددې تکره اوبریالي

وياند په ويناوو کې دوه منفي اړخونه هم ترسترگو کېږي . يودا چې نوموړي هغه څه چې ويل په خپله يې پرې باور نه درلود اويا ليوال نه و پرې عمل وکړي . دساري په توگه دخپلې واکمنۍ پرمهال يې دصحت عامې په څلورلارې کې خپل مشهوراو په زړه پورې شعار "يا وطن يا کفن" دانتقلاب د سپاهيانو دوطنپالنې دروحېې دلورولو لپاره وويلو چې تردې دمه دنجيب پلويان هغه زمزمه کوي. خو داسې وخت راغی چې دخپلو پرچمي ملگرو سره ديولر ناخرگندو ستونزو له امله دوطن څخه دتېبستې ناکامه هڅه وکړه . ددې معنی داشي چې هغه ليوال نه و په خپل وطن کې دسپين کفن سره خنس کرل شي. داددې ښکارندوی دی چې نورېې دوطن دساتنې په موخه سرشندنو ته هڅول خو دی دوطن په لاره کې دکړاوونو منلو او قربانۍ ته چمتو نه و.

نوموړي دخپل حکومت مخالفان اوکېوال چې دمختلفو لاملونو اوپه هغو کې دده په لاس جوړشوي خاد ددسيسو اوپه زندانونو کې دشکنجې اوتعذيب له وېرې پاکستان ته تېبېدلي وو دال خواره او دآی اس آی جاسوسان گڼل، پېغورونه يې ورکول او ملنډې يې پرې وهلې. آیا په پاکستان کې شاوخوا څلور ميليونه ، په ايران کې درى ميليونه، په نورو هېوادونو کې لسگونه زره افغانان ټول ددې هېوادونو جاسوسان وو؟ دسليم عقل خاوندان به دا حکم باييزه او اپلتي وبولي . خو نجيب په خپلو ويناوو کې دا ډول څرگندونې په کراتو کړې دي. که دنجيب داادعا ومنل شي چې کېوال دکوربه هېوادونو جاسوسان دي ده هم هندوستان ته دتېبستې ناکامه هڅه وکړه آیا دی هم دهندوستان دڅارگرې ادارې جاسوس و؟ که پاکستان ته تېبسته خيانت اوآی اس آی ته جاسوسي وي دنجيب ددسترخوان ياران لکه سليمان لايق ، انجينر نظرمحمد ، محمداسلم وطنجار، رازمحمدپکتيڼ، اسحاق توخي ، جفسر اودده مور هم دده د واکمنۍ

دراپر زېږدو وروسته پاکستان ته وټنستېدل آیا هغوی هم د پاکستان جاسوسان وو؟ له یاده ونه باسو چې موریې په پاکستان کې په یوه ترافیکی پېښه کې ټپي او په پاکستانی روغتون کې د خوورڅو وروسته ساه ورکړه. هېر نشي چې هېچا هم په خپله خوښه د هېواد پرېښودلو ته مخه نه ده کړې بلکې اړشوي دي چې خپل کور، کلی او هېواد پرېږدي.

نجیب دملي روغې جوړې او پخلاینې، سولې او وروړگلوې، د تېرېدنې او بښنې بښگنې او گټې بیانولې او مجاهدینو (اشرارو) ته یې "مرور وروڼه" ویل او هغوی یې بېرته په خپل ټاټوبي کې عادي ژوند کولو ته رابلل خو لکه څرنګه چې نجیب دملي پخلاینې تگلارې ته ژمن نه و او پخپلو څرګندونو یې باور نه درلود خپلو لورپورو پوځیانو ته د وسلوالو مخالفانو او دهغوی ترولکې لاندې سیمو د بشپړ وړانولو دستورونه ورکول. هغه د خوست د سقوط وروسته د حمل په نولسمه د سرفو ماندانۍ د قرارگاه په غونډه کې ویلي و: "مونږ باید په خوست داسې کلک ګوزارونه وکړو او داسې درس ورکړو چې په خوست کې نورڅوک ژوندونشي کړای، څرنګه چې خوست زموږ نه دی ددوی دې هم نه وي." (اردو سیاست، مخ 464) دملي روغې جوړې د نوښتګرا؟ له لوري دې تگلارې ته ژمنتیا او نه ژمنتیا دنوموړي پدې وینا کې چې د 1368 کال د کب په پنځمه د وسلوال پوځ جنرالانو ته کړې ده برېښېږي: "په پغمان، دکابل شمال، قلات، بادغیس، جلال آباد او هرات کې د بریالیو پوځي عملیاتو پایلې ګټورې وې. موږ دلوی خدای په امېد پر مخ ځو، له ستونزو نه ډارېږو او ملي مصالحه بریالی کوو." (اردو سیاست، مخ 465). دا بیا بښي چې نجیب ملي روغه جوړه د جګړې له لارې بریالی کوله. ملي پخلاینه (سوله) او جګړه دوی متضادې پدیدې دي. دا ددې څرګندوی دي چې نجیب په خپله په ملي روغه جوړه باور نه درلود ځکه بری

یې په جگړه او د مخالفینو په خپلو کې لټولو. نوڅرنگه به وسلوال او سیاسي اپوزیسیون د سولې بهیر ته مخه کړې وای.

جنرال عبدالقادر اکا دخپل "دافغان تراژیدي دروسیې دتجاوز زېږنده" نومي کتاب په 256-257 مخونو کې دا، خ، د، گ د سیاسي بیرو د غړي میرصاحب کاروال له خولې او د وسلوال پوځ د لوی څارنوال جنرال محمد هاشم نوري په حواله لیکي: "د ملي دفاع وزیر د نجیب الله سره د دفاع وطن د شورا په جلسه کې گډون لري، د جلسې په پای کې شهناز تنی، نجیب الله ته پیشنهاد کوي:

ډاکټر صاحب! که ممکنه وي زه او ته به یو څو دقیقې سره پاتې شو. جلسه ختمه ده دوی دواړه سره پاتې کیږي.

شهناز تنی 'ډاکټر صاحب زما او ستا تر منځ ولې فاصله پیدا شي؟ شهناز تنی هغه ټول مشترک وجوهات چې د دواړو تر منځ په طبیعي ډول موجود دي یادوي.... نو څه شی زما او ستا تر منځ نه تقسیمېږي؟ ډاکټر نجیب الله "نو زه له خدایه نور څه غواړم، ته مې سر او سترگې یې، ته مې وزر یې...." د ډاکټر نجیب الله، خوږې خبرې ډېرې زده وې چې بل څوک (مخاطب) جذب کړي.

د ډاکټر نجیب الله خبرو په شهناز تنی، دومره تأثیر وکړ چې تنی یې کاملاً جذب کړی دی. له دې کبله شهناز تنی، ډاکټر نجیب الله ته وایي: ډاکټر صاحب! کور دې ړنگ شه، دغه تا ته د شورو یانو توطیه ده!

نجیب الله "ډېره مننه چې زه دې متوجه کړم، اوس پوه شوم چې ته مې تر هر چا نږدې دوست یې!

په دې ډول دوی دواړه د خوشحالی په فضا کې یو له بل نه رخصتېږي. خو ډاکټر صاحب نجیب الله په سر سپردگۍ سره خپل صداقت کې، جې، بې ته ثابتوي او خپل لوی مشاور (پولینيچکه) دفتر ته ورځي او د شهناز تنی

ټولې خبرې ورته انتقالوي. البته په انتقالې خبرو کې ، مرکزي خبره دا ده چې تنی نجیب الله ته د شوروي د توطیې یادونه کړېده.

په بله ورځ د نجیب الله لوی مشاور (پولینیکه) د میر صاحب کاروال دفتر ته ورځي او ورته وايي چې د ملي دفاع وزیر شهناز تنی د شوروي ضد سپری دی ، د نجیب الله ټولې خبرې میر صاحب کاروال ته بیانوي.

په بله ورځ ، کاروال د ډاکټر نجیب الله دفتر ته ورځي او نجیب الله ته د گیلې په شکل وايي چې د دفاع وزیر (تنی) له تاسو (نجیب الله) سره په وطني حساب یوه مرکه وکړه ، آیا ضرور وه چې موضوع دوستانو (روسانو) ته انتقال شي ؟

ډاکټر نجیب الله : کارواله ! ستا دې هم کور خراب شي ، دا اوس شو دقیقې دمخه زما لوی مشاور زما مخې ته ناست و او راته ویل یې:

نجیب الله ! مه ناوخته کوه ، آماده گي دې ونیسه ، خلقیان درباندي کودتا کوي!....

نجیب الله : اوس نو زه د تا (کاروال) خبره ومنم او که د خپل مشاور خبره ومنم ؟

مشاور خو پیسې راکوي ، سلاح راکوي .... نو ته خو هیڅ شی نه شې راکولای " .

دپاسنیو څرگندونو له مخې قضاوت کېدای شي چې له یوې خوا څرنگه نجیب دشورویانو دشومو موخوپه اړه دخپل وزیر او خپل هېوادوال له ملگرتوب ، خواخوږۍ او سپېڅلو احساساتو څخه ناوړه گټه پورته کړې ده اوله بله پلوه یې دشورویانو په هکله دتني اندېښنې او اخیستنې پردې شوروي سلاکار) ته دهغه دلاس لاندې مامور په څېر رپوټ ورکړی دی . داددې څرگندوی هم دی چې نجیب دملي گټو په پرتله شوروي گټوته

لومړيتوب وركاوه. دارنگه سياستوال به څرنگه خپل هېواد او خلكو ته خدمت وكړي؟

دنجيب ښكلي او جذابي ويناوې د ټنگۍ برگی او تناقض ډكې هم دي. هغه يوځای او يو وخت شورويان دوستان او مرستندويان گڼي او بل وخت هغه دښمنان او اشغالگرو بولي. هغه په بالاحصار كې خپل هېواد ته دشوروي اتحاد ديوه كندك دستنبدو پرمهال وايي: "موږ خپل سرونه ددرناوي په توگه دهغو شورويانو په وړاندې ټيټووچې خپل سرونه يې دخپل رسالت دترسره كولوپه موخه وبايلل...، داغمونه ژر نه هېرېږي. همدارنگه ډېری افغانان به دشورويانو مهرباني او مېړانه، انسانيت او ساده گي هېره نكړي." (جنگ در افغانستان، مخ 328 دروسپې دپوځي تاريخ دانستيتوت دپوهانو ډله)

بل ځای نوموړي د 1370 كال دجدي په پنځه ويستمه دملي روغې جوړې دتگلارې داعلان دپنځمې كليزې په مناسبت وويل: "دشوروي پوځيانو راتگ دافغانستان دخلكو دپاخون اصلي لامل و چې دغميزې سبب شو." (توپان درافغانستان، مخ 54)، همدارنگه هغه په همدې ورځ ديوه فرمان په صادرولو سره دسلواغې شپږويستمه دشوروي دپوځيانو دوروستۍ ډلې د وتلو ورځ دملي ژغورنې (نجات) ورځ او عمومي رخصتي اعلان كړه. نجيب دا ورځ هغه مهال دشوروي اشغالگرو څخه دنجات ورځ اعلانوي چې نور دشوروي اتحادجنازه خاوروته سپارل شوې وه اودنړۍ په نقشه كې دشوروي اتحاد په نامه كوم هېواد شتون نه درلود.

لوستونكی دې دنجيب دا خبره چې نوموړي دملي روغې جوړې دعالي كميسيون په لومړي غونډه كې كړې ده دهغه ددې خبرې سره چې دشورويانو راتگ غميزه گڼي پرتله كړي چې دنوموړي په ښكلو ويناوو كې اپلتي اودرواغ هم شتون لري هغه وايي: "موږ ترخپل څنگ ځواكمن اووفادار

دوستان یعنی شوروي اتحاد ، سوسيالستي اوناپيليې هېوادونه اومتري خواکونه لرو. هغوی همپشه مورته مرسته کړې او هېڅکله به مود مصيبت پر مهال يوازې پرې نه ږدي . مورداخبره په وياړ او خپلو پلرونو اونيکونوته په درناوی سره وايو چې دادوستي يې ټينگه کړې اوديوه نسل څخه بل نسل ته لېږدولي ده . " (اردو سياست ، مخ 464)

نجيب دتکره وياند په توگه چې دنکلو جملواو کلمو سره اودخلکو پراحساساتو دلوبو اتل هم دی فکر نه کوي چې هغه مهال سوسيالستي اوناپيليې هېوادونه دنوموړي همزولي وو ، پردې بنسټ څرنگه زمور نيکونو دهغوی سره ددوستۍ مزي ټينگ کړي دي چې دې هېوادونو شتون نه درلود . اوبل داچې هغه په 1365 کال کې شوروي اتحاد وفادار دوست گانه اوپنځه کاله وروسته د افغانستان دغميزي لامل اودافغان دخلکو دپاخون سبب بولي. دلته دپوپولست نجيب دپلويانو پوښتنه کېږي چې مور دنجيب کومه خبره ومنو ، شوروي دوست هېواد يا تېرې کونکې اشغالگر شوروي؟

ډېری افغانان دنجيب ويناوو ته په کتو سره چې شورويان يې انتقادول اوغندل داسې فکر کوي چې هغه په رښتيا هم دشوروي اشغالگرو څخه کرکه لرله پداسې حال کې چې شوروي ضد څرگندونې يې دشوروي مشرانو په غوښتنه کولې ترڅو په ټولنه کې په يوه ملي زعيم واوري . پدې هکله ميرصاحب کاروال دخپل کتاب درس های تلخ وعبرت انگيز افغانستان، په 187 مخ کې ليکي : " هغه په وروستيو کې ډېر زيات په افغانستان کې شوروي خواکونه انتقادول اوما يوه ورځ په سياسي بيرو کې له هغه وپوښتل اوورته ومې ويل آيا تاسې پدې اړه افراط نه کوئ؟ هغه راته وويل دوی په خپله (شوروي مشران) راته وايي مور تخريب کړه ترڅو په ټولنه کې خپل ملي هويت تشيبت کړي".

سره لدې چې د کرملن مشرانو ته نجیب الله تردې کچې نږدې و او په هغه یې باور درلود چې دوی وغندي ترڅو هغه دخپلو خلکو زړونو ته لاره ومومي خو بیایې هم هغه ته شا کړه او دخپلو کارملي او جمعیتي نوکرانو پرمټ یې پرې سپینه کودتا وکړه، دا پوښتنه را پیدا کېږي چې ولې د کرملن چارواکو دخپل دې نازولي سره خیانت وکړ؟

پدې اړه نظرونه اولیدلوري وپشلي دي چې دلته به یې یوازې یادونه وشي: -د شوروي اتحاد خورا خراب او ویجاړ اقتصادي وضعیت چې نور د افغانستان دولت ته د مرستو ورکولو جوگه نه و،

-د مسکو له لوري دناتوسازمان په وړاندې دوارسا د تړون د ماتې منل . پردې بنسټ مسکو دخپلو سپوږمکیو له ملاتړ لاس واخېست چې نجیب ته یې هم شاوگرزوله او دده حکومت یې دبېساره ستونزو او گواښونو سره سره یوازې پرېښود،

-د شوروي اتحاد دکمونست گوند په مشرتابه کې دامریکا پلوه کسانو شتون چې گوته زیاتره گرباچف ته نیول کېږي، گواکې چې گرباچف هم دکوردننه او هم په نړیوالو مسئلو کې دواشننگتن نخشې پلي کولې، -دکې چې بې درییس ولادیمیر کرېچکوف په مشرۍ د 1991 کال داگست دنولسمې ناکامې کودتا څخه دنجیب ملاتړ،

-په نجیب دمسکو بې باوري . دلپونید شبارشین دکې چې بې دبهرنیو استخباراتو دڅانگې رییس له قوله "نجیب کې چې بې هڅولې و چې دامریکا سره نږدې شي خوداسې یو حالت راغی چې نجیب له مورلاره ورکه کړه." یعنی داچې له واشنگتن سره یې دپتو دوستانه اړیکو مزې ټینګ کړل. شبارشین گرباچف ته نږدې څارگر و چې کله دکرېچکوف کودتا شنډه شوه، گرباچف هغه د کرېچکوف په ځای دکې چې بې دمشربه توگه وگومارلو خوله دوو ورځو وروسته له دندې گونښه کړل شو. په 2012 کې یې مړی په

کورکې پیداشو او ویل کېدل چې دخپلې اوخپلې مېرمنې د نه
علاجېدونکې ناروغۍ له کبله یې ځانوژنه کړې وه.
دلیکوال له انده ښایي دنجیب سره دمسکو د خیانت اصلي لامل داوي چې
نجیب دمسکو سره اپراتیفي استخباراتي لوبو پر مخ وړلو ته مخه کړې وه
او پدې نه پوهېده چې دکې چې بې په شان یوه ځواکمن استخباراتي سازمان
سره چې په افغانستان او په تېره دنجیب په حکومت کې یې ژورې رېښې
ځغلولې وې لوبې کول داو رسره لوبې وې . سیاستوالو ته نه ښایي چې په
سیاست او دپلوماسۍ کې لوبې او هغه هم ددوستانو سره اپراتیفي لوبې
وکړي . دنجیب له خوا دشورویانو سره داپراتیفي لوبو په پرمخ وړلو کې
هغه زموږ دعوامو هغه مشهوره خبره له یاده اېستلې وه چې "پیش پنج هم
پنج ، پیش صاحب پنج هم پنج".

د ليکنو دلړۍ په وړاندې غبرگونونه

تمه کېده چې دنجيب الله همفکران، همکاران او پلويان چې نوموړی اتل ، دملي روغې جوړې دتگلارې طراح ، دهبوادخځه دشوروي اشغالگرو ايستونکی ، ملي شخصيت او خپلواک ولسمشر تبليغوي اوسربېره پردې دا، خ، د، گ، دواکمنۍ پرمهال د تېروتنو او ناخوالو پرته او ملامتي دنوموړي پرته په نورو گوندي مشرانو اچوي دليکنو ددې لړۍ په اړه چې ددوی څرگندونې يې بې بنسټه، غلطې اوله واقعيتونوسره په تناقص کې گڼلې دي ليکنې نقد کړي چې له بده مرغه داسې څه پېښ نشول. دا بيا نښي هغه څه چې په دې ليکنو کې راغلي دي دليکوال باطني او ذهني تمايلات نه بلکې واقعيتونه دي اودنجيب د مخينې او کارنامو رښتيني انځور کاري چې دا مخينه او کارنامې ديوه اتل ، ملي شخصيت او خپلواک سياستوال نه بلکې ديوه لاسپوڅي سياستوال دي .دشوروي اشغال وروسته دنجيب دريځ او کارنامې خورامنفي دي چې په تېرو ليکنو کې پرې رڼا اچول شوې ده . پدې ليکنه کې به يې هغه سترې تېروتنې چې هم دده شخصيت، هم دا، خ، د، گ اعتبار اوهم ددې گوند دواکمنۍ مشروعيت ترپوښتنې لاندې راوړی او سربېره پردې يې دده دواکمنۍ راپرزولو ته اړين بستر جوړ کړ بيا يادونه و شي :الف- دشوروي په ټانکونو سپور يا په شوروي الوتکو کې افغانسان ته دنوموړي راوستل اودواک په گډۍ کېنول دنوموړي داسې تېروتنه ده چې نوموړی دشوروي داشغال اردلي وگڼل شي. داسې يوه سياستوال ته اتل ويل د اتل سپکاوی دی .ب- داشغال لاندې حکومت کې دخارگري ادارې مشري منل اوددې ادارې لخوا داشغال ضد زرگونو وطنپالو افغانانو شکنجه ، ترور او چانوارۍ هغه څه دي چې نجيب دافغانانو دقصاب لقب وگتې. دخپلو هېوادوالو قصاب هېڅکله هم ملي

شخصیت او اتل نشي کېدای .ج- په هېواد کې د قومي ملیشو جوړونه او د تسلیمي ډلو په نامه د خپلسرولو تیمارو جوړښتونو را پنځول هغه څه و چې د نظام نسکورولو ته یې لاره هواره کړله او پایله یې په هېواد کې د ځمکې پرسر محشر جوړېدل شول. که څه هم نجیب ته یې ځېنو همفکرانو او د دسترخوان یارانو د ملیشو د جوړولو د احتمالي گواښونو په اړه خبرداری ورکړې و خو بیا یې هم د ملیشو د جوړولو مخه ونه نیوله. پدې اړه جنرال نبي عظیمی د خپل کتاب (اردو و سیاست درسه دهه اخیر) په 494 مخ کې لیکي: "منو کي منگل دیوې لیدنې پرمهال ډاکتر نجیب الله ته وویل که هره ورځ د نويو قطعاتو د جوړولو په هکله د دوستم وړاندیزونه ومني ډېر ژر به په هرولايت کې د دوستم یوه ځواکمنه قطعه راڅرگنده شي او داسې ورځ به راورسېږي چې د مرکزي دولت څخه اطاعت ونکړي." چې داسې هم پېښ شول. په خپله نجیب هم د گواښ احساس کړی و او په شمال کې د ملیشو یوه پښتون قوماندان ته ويلي و: "موږ د ازبکو، هزاره گانو او تاجکو د مسلح کېدو له امله چې د شوروي دولت او ځواکونو له لوري ترسره کېږي په اند پېښه کې یو، یوشمېر دا قوماندانان شورویانو مسلح کړي او یوشمېر زموږ د تېروتنو له کبله شويدي او نن خبره تردې پورې رارسېدلې چې کولای شي دولتي واکمنی ته گواښ شي." (اسدالله ولوالجي، خروج جنرال دوستم و سقوط ډاکتر نجیب الله، مخ 138) د ولسمشر له وینا څخه ښکاري چې شوروي ځواکونو په شمال کې په خپل سر پښتني ضد قومي ملیشي جوړولې او ده دیوه بېواکه ولسمشر په توگه د اشغالگرو دې افغاني ضد کړنو ته په رڼو سترگو کتل او د مخنیوي وس یې نه درلود. سربېره پردې یې د اشغالگرو د دستورونو له مخې د نورو قومي ملیشو جوړولو ته دوام ورکاوه او پدې ډول یې د افغانستان د تباهی لپاره په خپله وړاندونکي او ویجاړونکي ځواکونه چمتو کول. دې ډول ولسمشر ته کوم لقب ورکړل

شي اتل يا خاين؟ له بله پلوه ديوه هېواد دولسمشرته نه بنايي د مليشو يوه قوماندان ته داسې څه ووايي چې په هېواد کې قومي بې باوريو ، توکميزې مخامختيا او د بنمښو ته لمن ووهي . دنجيب له خوادمليشو يوه قوماندان ته داسې څرگندونې چې قومي مخامختيا ته دلمن وهلو معنی لري د پخواني دفاع وزير جنرال عبدالقادر پدې وينادصحت مهر لگوي چې نجيب ورته وييلي و " ته نه پوهېږې ! ما ازبک په پښتون ووايه ، پښتون مې په ازبک ووايه . عبدالقادر ورته وييلي و داتاريخي گناه ده او ملي خيانت دی . نجيب بيا ورته وييلي دي ، ولاړشه ! ته تراوسه نه يې پوهېدلې . " (خاطرات سياسي جنرال عبدالقادر درگفت وگوبا دكتور پرويز آرزو ، مخ 410) دا بيا داشغالگرو دهغه مشهور فورمول (بېل يې کړه ، اېل يې کړه) يوه بريالۍ هڅه وه چې نجيب يې پلې کونکی و .

د - دنجيب بله غټه نه جبرانيدونکې تېروتنه دا وه چې دمسکو په اشاره يې د ملي پوځ کمزورولو ته متې رابډ وهلې او په اړين فرصت کې يې ددولتي امنيت ځواکونو اوددوستم مليشو ته ددفاع وزارت په قرارگاه دريد او په جزوتامونو کې دوتلو خلقي افسرانو دوژلو او نيولو قومانده ورکړه ، لسگونه خلقي جنرالان اوافسران يې ووژل ، سلگونه يې بنديان اوسلگونه نور له دندو گوښه اويا تېښتې ته اړاېستل چې پدې توگه پوځ دکارمليانو په لاس کې پرېوت او کارمليانو دخپلې دې برلاسي په برکت وکولای شول په آساني سره سياسي واک دشمال دا دشراو فسادملي ضد او پښتنې ضد تلوالې ته ولېږدوي . عبدالحميد مبارز د خپل کتاب (حقايق وتحليل وقايع ومسائل افغانستان) په اوه څلو بڼستم مخ کې دنجيب ددې کار پايلې داسې ارزوي : "که چېرې نجيب ددې اړخ(خلق) څخه ځان نه وای لري کړي دهرې توطيې په مقابل کې که له مسکو نه هم کېده مقاومت يې زياتېده اومقاومت يې کولی شو " .دليکنو په وړاندې دلوستونکو له غبرگونو ښکاري چې له

بده مرغه دنجيب همفكرانو ، همكارانو او پلويانو دليكنو دا لړۍ نقد نكړه ، پنځوتنو منفي غبرگونونه وښودل ، دووتنو دليكنو دارزښت دټيټولو په موخه بې رېښه لمسونكې تبصرې وكړې او غوڅ اكثرېت لوستونكو په خپلو تائيدي كمنټونو سره ليكنې لا غني كړې . يوشمېر لوستونكو ليكنې په خپلو والونو كې هم خپرې كړې دي . منفي غبرگونونه احساساتي او عاطفي دي ، د منطق او برهان څرك نه پكې ليدل كېږي او فتواگانو ته ورته حكومونه دي او يونباغلي د ښكښلمار په رول كې هم راڅرگندشوي دي . منفي غبرگونونه عامې خبرې او ويناوې دي لكه " نجيب ټولو ته معلوم دی ، داليكنې دهغه شخصيت ته زيان نه رسوي ، هغه شورويان له افغانستان څخه واپستل ، دهېواد د مستقلانه دفاع اتل دی او خلك او تاريخ به دهغه په اړه قضاوت وكړي ." دنجيب يوه ارادتمند دا ليكنې له عقدي ډكې بللې دي اوليکوال يې په پيسو اخېستلوهم تورن كړی دی . ددې هېوادوالو له منفي غبرگونونو څخه دهغوی نه رښتینولي ، غوسه ، خفگان او د مذهبي مريدانو په شان نجيب ته پوند ارادت لدې ښه جوتېږي چې په ليكنو كې ددوی د كمنټونو او تبصرو په هكله اړين معلومات وړاندې شوې دي . دنجيب هغه ارادتمند چې ليكنې يې له عقدو ډكې گڼلې دي ، دې ښاغلي ته په كاردي چې لومړی د نقد ، تحليل ، عقدي او دښمنۍ ترمنځ په توپير ځان پوه كړي . كه چېرې ليكوال په نجيب تورو نه لگولي وای او يا يې په ليكنو كې د قلم او كلام عفت له پامه غورزولي وای د عقدي خبرې به يې وزن درلود . په ليكنو كې نه د تور كومه ښه نښانه شته او نه د قلم او كلام عفت له پامه غورزول شوی دی . دا ښاغلی او دنجيب نور ارادتمندان په خپل اتل كې يوازې غوره ځانگړتياوې ويني او كه چا دهغوی د اتل د منفي ځانگړتياوو ، ناکامیو ، تېروتنو او ناولو كارنامو په اړه څه وويل هغه عقده مند دی ، يا د کومې شبكې سره تړاو لري او د ا شبکه پيسې وړ کوي . د پيسو اخېستنه

اودپرديو شبکو سره تر او د خادېستانو ټولو ته آشنا هغه تورونه رايادوي چې دکارمل - نجيب دحکومت په سياسي مخالفانو اوآزادخيالو افغانانو لگول کېدل. ليکوال نه دنجيب کليوال او ټولگيوال دی، نه يې دنجيب سره کومه سوداگريزه معامله او خپلوي لرله او نه يې دهغه ترلاس لاندې ادارو) خاد او جمهوري رياست) کې کارکړی دی نو څرنگه به دنوموړي سره عقده اودبښمنې ولري؟ ليکوال په خپلوليکنو کې دنجيب دحکومت د لوړپوړو سربيره کرزی اوغني اودهغوی جهادي اوغير جهادي ياران هم انتقاد کړي دي آیا دا عقده مند ليکوال له ټولوسره عقدي اودبښمنی لري؟ دنجيب مدافعانو ته به د نجيب دملي پخلاينې دتگلارې په اړه ديوه بهرني ژورنالست دپوښتنې په هکله په خپله دنجيب ځواب وړاندې شي ترڅو يې سرونه خلاص شي چې دملي پخلاينې دتگلارې طراح اونوښتگر نجيب نه بلکې گرباچف و اوپردي اساس دشوروي لښکر دگرباچف د بيا جوړونې اوعلنيت دتگلارې په چوکاټ کې له افغانستان څخه ووتل نه داچې دا ځواکونه نجيب رخصت کړل. نجيب د1365 کال دجدی په مياشت کې ديوه بهرني ژورنالست (پرنسالاتينا) دې پوښتنې ته چې دافغانستان دموکراتيک جمهوريت دملي پخلاينې کړنلارې دپلې کولو لپاره دکومو ځانگړو نړيوالو دوستانو مرستې ته اړتيا لري اوپه راتلونکې کې به هم اړتيا ولري په ځواب کې وويل: " نوي سياسي تفکر اونوي سياسي فلسفې ته چې نوښت يې دميخاييل سرگيوويچ گرباچف په مشرۍ دشوروي اتحادسره دی." (کنفرانس مطبوعاتی، پاسخ های رفيق نجيب منشي عمومي کميته مرکزی حزب دموکراتيک خلق افغانستان به سوالات ژورنالستان خارجی، چاپ کابل 28جدی 1365، ص 40)

دنجيب پلويانو ته چې دنوموړي په اړه دتاريخ اوخلکو دقضاوت خبره کوي بايد وويل شي چې دنجيب په شان داشغال لاندې بلواکو واکمنيو دمشرانو

په اړه د تاریخ او خلکو قضاوت دلمریه شان برېښي دی چې هغوی ته د شاه شجاع په شان ګوډاګیان وایي. یوه هېوادوال چې لیکنو یې فشار لوړ کړی دی لیکوال ته د لیکنو د درولو مشوره ورکړې ده، خو کله چې د درولو د لامل پوښتنه ترې کېږي خپل غوږ هم نه ګروي. یوه لیکنه چې یوه لوستونکي په خپله فېسبوک پاڼه کې خپره کړې وه یوه ښکنځلمار چې لیکوال څه موده وړاندې بلاک کړی دی دخپل عادت له مخې لیکوال ته سپکې سپورې هم ډالۍ کړې دي. دا ښاغلی چې د حفیظ الله امین د پلویانو په نامه بند هم تېر کړی دی د زندان څخه په خلاصېدو سره د کابل په ښاروالۍ کې دریس په توګه مقرر شو. دې ښاغلي ته د پل چرخي زندان د علومو د اکاډمۍ او معتبر پوهنتون حیثیت درلود چې د دې پوهنیز بنسټ (زندان) څخه راساً رییس فارغ شو. کله چې لیکوال د دې ښکنځلمار کرکتر، منطق او سپکو سپورو ته ګوري د پوښتنه ورته پیدا کیږي، دې ښاغلی به څه د پاسه څلور لسیزې وړاندې چې بې تجربه ځوان و او د کابل په ګوندي ښاري کمیټه کې د اسد الله امین همکار و کوم ګلان به یې کرلې وي؟ دیوه هېواد سیاسي ټولنیزو پېچلو پدیدو څپرل چې پدې هېواد پردي واکمن وي، هلته خونړۍ جګړه دوام ولري او پردي استخباراتي لوبې هم ورسره مل وي خورا ستونزمن بهیر دی او بېله شکه پدې اړوند اندونه او لیدلوري وپشلي او اخیستنې ستر توپیر لري. خو کله چې د دې زماني پړاو په پېښو، واکمنیو او لوبغاړو بحث کېږي دمقابل لوري د اندونو سره د نه همغږۍ له امله باید دلایل او فاکتونه وړاندې شي، متقابل درناوی له پامه ونه غورزول شي، د فتواوو له ورکولو، هوایي ډزو، تورو او ټاپو لګولو ډډه وشي. سپکې سپورې او ښکنځلې خو په سیاسي بحثونو کې ځای نلري او د بحث کونکي ټیټ کلتور ښيي". دنجیب الله جنجالي شخصیت ته کتنه " ترسر لیک لاندې د لیکنو دلړۍ په اړه دنجیب د همفکرانو او همکارانو دوستانه نه غبرګون د خواشینۍ وړیو تاریخ

واقعیت دی .که دوی غبرگون بنودلای وای او دوستانه بحث ته یې رادانگلي وای بنایي دشوروي اشغال پرمهال د پتو لوبو او معاملو یوه برخه اونور د بریت واقعبیتونه اورازونه برېنډ شوي وای چې دا د راتلونکو نسلونو لپاره حیاتي اوگټور و اوپدې به پوهېدلي وای چې په هېواد کې یې څه تېر شوي دي ، هېواد یې څرنگه د پردیو د لوبو ، سیالیو او کشمکشونو په ډگر او بنسټی و او دهغو څخه به یې دعبرت درس اخېستی و . لکه څرنگه چې یوه محترم دوست ته لیکنې دپام وړ گرزېدلي دي اود کتاب په بڼه یې د چاپولو ژمنه کړې ده لدې امله دنجیب له همفکرانو او همکارانو هیله کېږي چې پدې لیکنو خپل تقریظونه ولیکي . که دا دوست دکتاب د چاپولو په چاره کې پاتې راغی لیکوال به دامکان په صورت کې دا لیکنې دیوه کتاب په بڼه چاپ کړي . یوه دپام وړ خبره او یا پوښتنه چې بنایي ځېنو لوستونکو ته پیدا شوې وي چې په اوسنیو ترینگلو شرایطو کې ددې لیکنو اړتیا څه وه؟ هغه څه چې لیکوال یې هڅولی دی دې لیکنو ته مخه کړي دنجیب الله دارادتمندانو اوباخبره اوبې خبره پلویانو هغه تبلیغاتي کمپاین و چې دنجیب دوژنې داته ویشتم تلین په پارې پیل کړ چې دهغه څخه اتل دجوړولو سربېره دخپل اتل د گوندي سیالانو غندلو ته هم ملاوترله گواکې چې هغوی دنجیب په وړاندې جبهه نیولې وه ، دنجیب سره یې خیانت وکړ ، په هغوی یې روا اوناروا توروته ولگول ، په سپکو یې یاد کړل چې دا بیا دتاریخ تحریفول دي . دتاریخ دتحریف په وړاندې چوپ پاتې کېدل اودواقعبیتونونه ویل بیا دتاریخ او خلکو په وړاندې ستره جفاده . که دواکمن گوند په دننه کې دنجیب په وړاندې جبهې نیولوته دواقعبینۍ له دريځه وکتل شي دهرچا څخه زیات ملامت په خپله نجیب وچې دگوند اوحکومت دمشرپه توگه یې داوړتیا نلرله ټول سره یو موټی کړي . دارنگه یې خونده تبلیغات اوپه ډېرو مواردو کې برېنډې اپلنې لیکوال ته چې دا ،

خ ، د ، گ په واکمنۍ کې د سیاسي کارکونکي او استاد په توګه پاتې شوی او تل د قلم ، کتاب ، ورځپاڼې ، سیاست او ټیټ پوړو پوځیانوسره تړاو او اړیکې لرل د منلو وړنه دي دا ځکه چې نجیب دنورو ګوندي مشرانو په پرتله د شوروي اشغال پر مهال سترې نه بښونکې تېروتنې کړې دي او دا اشغال لاندې واکمنۍ اصلي لوبغاړې و. دا هم هېرنشي چې د شورويانو د خونړي يرغل وروسته د دريو تنو لورپوړو ګوندیانو (محمد ياسين بنيادي ، محمد علي هوما ، اسدالله سروري) پرته د واکمن ګوند نورو مشرانو دا اشغال هرکلی وکړ ، دا اشغالګرو سره دا اشغال ترپايه ملګرتيا او همکاري وکړه هغه تريخ واقعيت چې د پټېدو نه دی ، بايد پټ هم نشي او د پټېدو هڅه يې هم ونشي. البته دامينيانو په نامه بنديانو کې د محمود سومو ، عبدالرشيد جليلي او محمد منصور هاشمي پرته نورو مشرانو هم د نجیب په دولت کې مقاومت ترلاسه کړل او يادو دريو تنو په خورا مشکل و توانېدل داستادانو په توګه ځانته دنده ومومي. دې دريو تنو ته د مقامونو نه ورکونه بښي چې نجیب هغه داسې کسان نه ګڼل چې دده امر او نهيې ته غاړه اېږدي له ياده ونه باسو ، د نجیب د پلويانو سربېره چې نجیب شوروي ضد چارواکی تبليغوي يوه بله ډله پخواني خلقيان هغه خلقي مشران چې د شوروي ځاينانه تېري وروسته بنديان شول دا اشغال ضد ګڼي. ددوی ددې ادعا دناسموالي په اړه اړينه برېښي د لوستونکي پام لاندې کړنوته راوګرزول شي . کله چې د 1358 کال د مرغومي د شپږمې په ماښام شوروي کوماندوګانو او د تاجېک د ماڼۍ ساتونکو شوروي پوځيانو چې د مسلمانانو د کنټرول په نامه يادېږي ، د تاجېک په ماڼۍ بريد وکړ ، ولسمشر حفيظ الله امين او د لوی درستيز په شمول ګڼ شمېر پوځيان او د ماڼۍ افغان مېرني ساتونکي ووژل ، اشغالګر او افغان ملګري يې په کابل ښار او راديو ټلويزيون واکمن شول د ماخوستن شاوخوا لس نيمو بجو د راديو افغانستان

کابل څخه یوه اعلامیه خپره کړه چې په هغې کې دافغانستان دخلق دموکراتیک ګوند دمرکزي کمېټې ، دافغانستان دموکراتیک جمهوریت د انقلابي شورا او حکومت له غړو غوښتنه شوې وه سبا سهار راديو ټلويزيون ته تشریف وروړي اودا اعلامیه دمرغومې په اومه سهار وختي هم خپره شوه. دګوند د دارالنشاء درييس محمدعلي هوما دويانا له مخې " په 104 بلاک کې دمرکزي کمېټې اوانقلابي شورا استوګنو غړو ټاکل شوي ځای ته په داسې خدا او خوشالی سره تشریف يووړچې تا فکرکاوه چې بيا له سره په نويو ، لوړو اوددبده لرونکو پستونو باندې ټاکل کېږي . " (زما نصيب ، محمدعلي هوما ، مخ 228) اودعبدالقدوس غوربندي په ويناپه تالارکې هېڅوک ناسوب نه و يعنې ټول دحفيظ الله امين ددولت چارواکي هلته ورغلي وو. دا بيا نښي چې دګوند مشرتابه د اشغالګرو اعلاميې ته هرکلی ويلي پدې تمه چې دريځونه اومقامونه به يې خوندي پاتې شي. داچې ځېنې زنداني ، نور په واک کې شريک اويا په کورکېنول شول هغه بېله خبره ده . همدې مشرانو د راديو ټلويزيون په تالار کې بېرک کارمل ته د مبارکي پيغام وليکلو ، ټولو بلااستثنی هغه لاسليک کړ او پدې ډول يې کارمل ته بيعت وکړ او خونړي تېري او بربنډ اشغال ته يې انترناسيونالستي دنده وويله . په زندان کې خلقي زنداني مشرانو دوهم ځل هم کارمل ته بله بيعت نامه ليکلې ده اوددوو دريو تنو ځوانانو پرته مشرانو هغه لاسليک کړې ده . د هغه مهال له خلقي مشرانو څخه يوازې په چکوسلواکيا کې سفير محمدياسين بنيادي په يوه مرکه کې دشوروي اشغال وغندلو ، حکومت هغه کابل ته احضار او په کور کېناوه . بنيادي دچرګانو دکوچني فارم په جوړولو سره خپل غريبانه خو آبرومندانه ژوند کاوه . بل ګوندي لوړپوړي چې داشغال ضد دريځ غوره کړ هغه محمدعلي هوما وچې دتيري يوه اونۍ وروسته يې دا ، خ ، د ، گ دمرکزي

کمېټې ددارالنشاء دادارې " تاريخي اعلاميه " خپره او دگوند دمرکزي کمېټې ټولو څانگو ، دکابل گوندي ناحيو او خپل شوروي سلاکار ته واستوله چې شوروي پوځي يرغل او اشغال پکې غندل شوی و .ددې اعلاميې خپرولو هغه اته کاله دپلچرخي زندان ميلمه کړ . پدې هکله په زړه پورې لاداده چې زنداني دگوند دسياسي بيرو غړي عبدالحکيم شرعي جوزجاني (دعدليې وزير ، لوی څارنوال ، دکابل دولایتي گوندي کمېټې منشي) ددې اعلاميې څخه په خبرېدو په قهر او غوسې ويلې و " هوما څه حق درلود چې زمونږ په غياب کې داډول خپلسری کاروکړي".

اسدالله سروري چې دنجيب په څېر داشغالگرو همسفر و او داشغال لاندې دولت کې دوهمه څېره گڼل کېده داشغال په لومړيو کې وپوهېدلو چې تېروتنی دی ، دخلقیانو دتنظیمولو په موخه يې پټې سازماني هلې ځلې پیل کړلې چې ډېر ژر دنوموړي دا نخشه افشا او منگولیا ته دسفیر په توگه تبعید شو . دنوموړي دموخې په هکله صالح محمدزیري دخپل (دنيمي پېرې خاطرې) نومي کتاب په 491 مخ کې دسروري له خولې ليکي : " موربايد شورويان په عمل انجام شده کې واقع کړو . شورويان مجبوره کېږي پر موږ تکیه وکړي . " ددې خبرې څخه بنکاري سروري دشوريانو دتگلارې اوموځو خلاف دريغ نیولی و . کله چې سروري غوښتل دشوروي پوځيانو دوتلو وروسته هېواده راستون شي دهندپوليسو په هوايي ډگر کې دخاديستانو اوبنايي حتی دشوروي اړخ سره په همغږۍ کې ترې پاسپورت غلا او هغه يې توقيف کړ . کله چې تنظيمونه واک ته ورسول شول دهندحکومت سروري افغانستان ته راوليرلو ، احمدشاه مسعود هغه زنداني کړ اوپوره شپږويشت کاله په بند کې پاتې شو . سروري ته داټول کړاونه (تبعید اوزندان) دشوروي اشغالگرو خلاف درېدو ډالۍ کړل . سره لدې چې سروري دنجيب اونورو خلقي اوپرچمي مشرانو په څېر دخپلو سياسي او

ایډیالوژیکي باورونو له مخې دانټرناسیونالستي مرستې په نامه دشوروي لښکرو راتگ ته هرکلی کړی دی خو کله یې چې ولیدل دافغانستان اصلي خاوندان شوروي سلاکاران دي داشغال خلاف دریغ یې غوره کړ چې دا کار یې دستاینې وړ دی .خو دنجیب په شمول دگوند ټولو خلقي اوپرچمي مشرانوداشغال دپیل څخه دگوند دواکمنۍ ترنسکوبدو پورې داشغال زېږنده نظام بېواکه چارواکي پاتې شول .داشغال لاندې دولت کې دا ، خ ، د ، گ دخلقي اوپرچمي مشرانو دواک دکچې په اړه دنجیب دلنډې مودې صدراعظم محمدحسن شرق په وینا "که شوروي سلاکارانولږ شانتې اداري واک دا ، خ ، د ، گ ته ورکاوه دپرچم اړخ ته ونه خلقيانوته" تاسیس وتخریب اولین جمهوري افغانستان، مخ 404 (همدا لامل وچې پرچمیانو دشوروي داشغال دوام لپاره چې دپرچم دواکمنۍ دوام یې تضمینولو دآزادخیالو افغانانو په ځپلوکې د خاددستگاه له کړنو سره همغږي بنودله اومرسته یې ورسره کوله . پردې بنسټ داشغال لاندې دولت لوړپوړي اوپه تېره د استخباراتي ادارې مشران اوولسمشران نه اتلان دي اونه ملي شخصیتونه. دا هم له یاده ونه باسو که څه هم دا ، خ ، گ مشرانو داشغال په چوپړ کې ودربدل خو دگوند دخلقي فرکسیون گڼ شمېر کدرونو اوزیاتروغړو دخپلو مشرانو خلاف داشغال ضد دریغ درلود. د دې ملي دریغ له کبله تهدیدیدل، له دندو گوښه کېدل او سلگونو تنو یې دزدانانو دتوروتمبوشاته میاشټې اوکلونه تېر کړل . داشغال ضد خلقي کدرونه د خاددستانودتوطئو اودسیسو له ویرې دملکي ادارو اوپوهنیزو بنسټونو څخه دفاع وزارت اوکورنیو چارو وزارتونوته یعنی دجگړې تودو سنگرونوته چپړې چې خلقيان برلاسي وو مخه کړه او زرگونو یې ژوند هم له لاسه ورکړ . دخلقيانو داشغال ضد روحیه لدې ښه جوتېږي چې داشغال په لومړۍ اونۍ کې دشوروي اتحاد دمسکو، تاشکند، لیننگراد، ادېسه او لووف په ښارونو

کې افغان محصلينو چې زياته برخه يې خلقيان اويا دځوانانو دخلقي سازمان غړي وو داشغال ضد اعتراضيه مظاهري پيل کړې او حکومت اړشو جنرال عبدالقادر او رازمحمدپکتين داشغال مخکې په مسکو کې سفير دمظاهرو دارمولو لپاره شوروي اتحاد ته واستوي. په پای کې دنجيب الله پلويانو ته دامشوره ورکول کېږي چې دافغانستان دروانې اوږدمهاله غميزې په اړه ليکل شوي کتابونه ولولي ترڅو ددې غميزې د پيلېدواوژورېدو درينسو، مختلفولاملونو اولوبغاړو اوپدې لاملونو اولوبغاړو کې اصلي لاملونو اوځواکمنو لوبغاړو سره آشنا شي. دافغان غميزې اصلي لامل چې افغانستان دوخت دزيرځواکونو اودناتو اووارسا دتړونونو اودگاونديانو دڅرگندو سياليو، زوربنودنې او کشممشونو په ډگر وار اوه دشوروي اشغال و چې داشغال يو همسفر اوددې غميزې داصلي اومرکزي لوبغاړو څخه يو نجيب ستاسې اتل دی. څوک چې کتابونه نه لولي پندو ته ورته دي چې په اورېدو باور کوي. څوک چې کتابونه نه لولي په ډېره آسانۍ سره دتبليغاتو تراغېزلاندې راځي اودسياستبازانو اوپرديو جاسوسي شبکو موخه اوبسکار کېږي اوبلاخره دسياستبازانو اوپرديو استخباراتي شبکو دلاس آله گرزي.

د بناغلي محمد آصف خواتي لنډه پيژندنه:

بناغلي محمد آصف خواتي په ۱۳۳۳ لمريز كال كې د ميدان وردگو د چك په ولسوالۍ كې زيږدلى دى. لومړنۍ زده كړې يې د كابل دميريوس هوتكي او ثانوي زده كړې يې په حربي ښوونځي كې ترسره كړې دي. د حربي پوهنتون د توپچي د پوهنځي څخه د پيلوټۍ د زده كړو لپاره شوروي اتحاد ته تللى خو ديوه نيم كال زده كړو وروسته ظاهراً دناروغۍ په نامه له زده كړو محروم اوله سره يې په حربي پوهنتون كې زده كړې پيل كړې. په 1356 كال كې له ح، پ فارغ او د كندهار په قول اردو كې په خدمت پيل وكړ. د شور دوسلوال پاڅون وروسته يې د كندهار په قول اردو، د اردو په سياسي رياست، حربي پوهنتون، ملكي مدافعه او سياسي پوځي پوهنتون كې د سياسي كاركونكي او استاد په توگه د ډگرمۍ تر نظامي رتبې پورې خدمت كړى دى. د پوځي خدمت پر مهال دوه ځله د سياسي ملحوظاتو له كبله احتياط ته سوق شوى دى. خواتي په شوروي اتحاد كې د ماسترۍ تر كچې په ښوونه او روزنه كې زده كړې كړې دي او د زده كړو د پاى ته رسولو وروسته د نجيب الله دواكمنۍ پر مهال هېواد ته ستون نشواو څه كم لس كاله په مسكو كې پاتې شو. د 1379 كال راهيسې دخپلې كورنۍ سره په اروپا كې ژوند كوي. هغه د پوځي خدمت پر مهال د طلوع افغان، حقيقت سرباز، اردو مجلې او د هېواد بهر افغاني رسنيو او ويب پاڼو سره قلمي همكاري كړې او د څلورو كلونو په ترڅ كې د 28 اسد په نامه د ويب پاڼې د چلونكو څخه و.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**